

SEÐLABANKI ÍSLANDS

ÁRSSKÝRSLA 1976
REYKJAVÍK 1977

Setning, prentun, bókband:
ÍSAFOLDARPRENTSMIÐJA HF.

EFNISYFIRLIT

Skýrsla bankastjórnar	5
Yfirlit um þróun efnahagsmála	5
Framleiðsla, tekjur og verðlag	11
Greiðslujöfnuður og gjaldeyrismál	19
Fjármál ríkisins	26
Peningamál	33
Fjárfestingarlánasjóðir og lífeyrissjóðir	40
Yfirlit yfir lánamarkaðinn	46
Gengismál	50
Erlend mál og samningar	52
Umsjá sjóða og ýmis starfsemi fyrir ríkissjóð	55
Rekstur bankans og ýmis starfsemi	61
Stjórn bankans og starfslið	66
Reikningur 1976	70
Efnahagur 31. desember 1976	70
Rekstrarreikningur árið 1976	72
Efnahagsreikningur Ríkisábyrgðasjóðs 31. desember 1976	74
Tölflur (sjá yfirlit á næstu síðu)	76

TÖFLUYFIRLIT

1. tafla. Þjóðarframleiðsla og verðmætaráðstöfun	76
2. tafla. Verðlag og kaupgjald	76
3. tafla. Fjármunamyndun	77
4. tafla. Magn og verðvísitölur sjávarafurðaframleiðslu	77
5. tafla. Greiðslujöfnuður við útlönd 1972—1976	78
6. tafla. Greiðslujöfnuður við útlönd. Ársfjórðungsyfirlit 1975—1976	79
7. tafla. Gjaldeyrisstaða bankanna	80
8. tafla. Skipting innflutnings eftir notkun	81
9. tafla. Útflutningur. Skipting á helztu vöruflokka	81
10. tafla. Staða þjóðarbúsins út á við	81
11. tafla. Verðmæti inn- og útflutnings eftir löndum	82
12. tafla. Yfirlit yfir fjármál ríkisins	83
13. tafla. Skipting ríkistekna eftir tekjustofnum	83
14. tafla. Skipting ríkisútgjalda eftir málefnaflokkum	84
15. tafla. Seðlar og mynt	84
16. tafla. Skipting seðlamagnsins á seðlastærðir í árslok	85
17. tafla. Skipting myntar eftir myntstærð í árslok	85
18. tafla. Ávísanaskipti	85
19. tafla. Úr peningamálum	86
20. tafla. Úr reikningum Seðlabankans	87
21. tafla. Innlán og útlán innlánsstofnana	88
22. tafla. Lánaflokkun innlánsstofnana	89
23. tafla. Skipting spariinnlána eftir innlánsformum í árslok	89
24. tafla. Inn- og útlán innlánsstofnana	90
25. tafla. Greiðsluyfirlit fjárfestingarlánasjóða	91
26. tafla. Greiðsluyfirlit fjárfestingarlánasjóða 1976	92
27. tafla. Lánaflokkun fjárfestingarlánasjóða	94
28. tafla. Útlán einstakra fjárfestingarlánasjóða	94
29. tafla. Greiðsluyfirlit lífeyrissjóða	95
30. tafla. Úr reikningum lánastofnana	95
31. tafla. Útlánaflokkun lánastofnana	96
32. tafla. Vaxtakjör og bindiskyldureglur	97
33. tafla. Efnahagsreikningur Seðlabankans 1970—1976	99
34. tafla. Meðalgengi erlendra gjaldmiðla skv. skráningu Seðlabankans	102

SKÝRSLA BANKASTJÓRNAR

YFIRLIT UM ÞRÓUN EFNAHAGSMÁLA

Hagsveiflan í heiminum

Þrátt fyrir aukna þekkingu á gangi efnahagsmála og margháttað tók á stjórn þeirra, hafa nokkuð reglulegar hagsveiflur gengið yfir heiminn allt frá stríðslokum, en þær hafa verið vægar á fyrri tíma mælikvarða. Fram til loka sjöunda áratugsins mátti jafnvel líta á hagsveifluna sem tiltölulega meinlausar yfirborðsöldur á framstremmi hagvaxtar og samfélagsþróunar, sem á tæpast sinn líka í sögunni að umfangi og varanleik.

Hagsveiflan, sem hófst með uppgangi árið 1971 og náði hámarki undir árslok 1973 og lágmarki fyrir mitt árið 1975, markaði þáttaskil í þessum efnnum. Einkenn-dist uppgangskafli hennar af almennri verðbólguþróun og meiri hækkun hrávöruverðlags en áður voru dæmi til. Saman við þessa almennu framvindu blandaðist upplausn fastgengiskerfisins og fjórföldun hráolíuverðlags, en báðir þessir atburðir höfðu djúptæk áhrif og gerðu óhjákvæmilegt að snúast án tafar gegn verðbólgu, sem þegar hafði gengið til muna of langt.

Hinn mikli efnahagssamdráttur, sem hófst í byrjun ársins 1974 og stóð fram eftir ári 1975, varð hinn mesti, sem yfir efnahagskerfi heimsins hefur gengið síðan í heimskreppunni í byrjun fjórða áratugsins. Við afleiðingar verðbólgunnar, sem geisað hafði árin á undan og kallað hafði á strangt aðhald í fjármálum og peningamálum, bættust nú áhrif hækkunar olíuverðs, en hún hafði í för með sér allt í senn hækkun verðlags, samdrátt kaupgetu í olíuinnflutningsríkjum og gífurlega röskun í viðskiptajöfnuði milli ríkja. Atvinnuleysi jókst verulega á þessu samdráttarskeiði, en þótt verðbólgan sjatnaði, var hún þó enn tvöfalt meiri en á sjöunda áratugnum að meðaltali. Áttu því mörg ríki við að glíma allt í senn verðbólgu, atvinnuleysi og óhagstæðan viðskiptajöfnuð.

Aðlögun og endurbati

Aðlögun alþjóðagreiðslukerfis og lánastarfsemi að breyttum skilyrðum gekk greiðlegar en margir höfðu búizt við, svo að upp úr miðju ári 1975 voru flest lönd reiðubúin að gera ráðstafanir til endurbenslu. Minnug reynslunnar af undanförmu þensluskeiði, fóru stjórnvöld þó yfirleitt gætilega af stað. Batinn varð þó mjög ör á fyrri hluta 1976, og var hagvöxtur þá um 6% á OECD-svæðinu, en hægðist síðan skjótt, og er áætlaður um 5% árið 1976 í heild. Batinn varð skjótari og horfur vænlegri í Bandaríkjunum heldur en í Vestur-Evrópu, en á OECD-svæðinu í heild er hagvöxtur áætlaður nálægt 4% árið 1977.

Mat manna á endurbata og hagvaxtarhorfum eru enn mismunandi, enda aðstæður misjafnar og nokkuð tvíátta. Atvinnuleysi hefur haldizt mun meira en á fyrri endurbataskeiðum, en kauphækkunar þó verið verulegar. Eftir að fyrstu og hagstæðustu framleiðniáhrif endurbenslunnar hafa komið fram, ríkir því áfram mikil tilhneiging til verðhækkana, sem urðu um 8% að meðaltali innan OECD-svæðisins árið 1976 en um 10—11% í Evrópulöndum þess sérstaklega. Verðbólguhorfurnar hvetja stjórnvöld til varkárni í aðgerðum til eflingar hagvexti og veikja um leið traust fyrirtækja á endurbata og vaxtarhorfum. Þótt það sé að öllu samantöldu mat ábyrgra aðila, að sémilegar horfur séu á tiltölulega jöfnum, fremur en örum, hagvexti um nokkurt skeið, er farsæl þróun í þessu efni öðru fremur háð því, að viðtæk samstaða náist með stjórnvöldum og hagsmunasamtökum um heildarstefnu, sem samrýmzt geti viðunandi stöðugleika í verðlagsþróun.

Íslenzka hagsveiflan

Hin sérstaka hagsveifla íslenzks þjóðarbúskapar er sprottin af hinnu alþjóðlegu, en er jafnframt háð sérskilyrðum á mörkuðum fiskafurða, ástandi fiskstofna, aflabrogðum og innlendum efnahagsskilyrðum. Framboð frumvara, þar á meðal lítt unninna matvara, er mjög háð náttúruskilyrðum, svo að eftirspurnarsveiflur verka hlutfallslega sterkt á verð þeirra. Frá upphafi þessa áratugs hefur matvælaverð í alþjóðaviðskiptum fylgzt vel að við almennt verð frumvara og heldur betur en svo síðustu árin. Verðsveifla þeirra hefur jafnframt verið sérstaklega mikil. Markaðsskilyrði fiskafurða eru einkum háð verðmyndun kjöttegunda og fódurvara kvikfjár, jafnframt ástandi fiskstofna og neyzluþróun, og voru þau skilyrði mjög hagstæð miðað við almennt matvælaverðlag á árunum 1972 og 1973.

Viðskiptakjör

Í síðustu hagsveiflu varð fyrst mjög ör hækkun útflutningsverðlags, eða um 72% frá árinu 1972 til fyrsta ársfjórðungs 1974, og hafði hún í för með sér bata viðskiptakjara um 23%. Eftir það snerist útflutningsverðlag til örrar lækkunar, er stóð næsta hálf árið annað ár, jafnframt því sem innflutningsverðlag hélt

áfram að hækka, og var þessi reynsla mikil nýlunda í íslenzku efnahagslífi, þar sem yfirleitt hefur verið á viðunandi verðfestu innflutnings að treysta. Frá fyrsta ársfjórðungi 1974 til þriðja ársfjórðungs 1975 féll útflutningsverðlag um 22% og innflutningsverð hækkaði um 15%, svo að viðskiptakjör rýrnuðu um 33%. Þessi óhagstæða þróun snerist við um áramótin 1975—76, en samhliða hækkun útflutningsverðlags frá þriðja ársfjórðungi 1975 til síðasta ársfjórðungs 1976, um 34%, hefur innflutningsverð einnig hækkað nokkuð eða um 9%. Enda þótt viðskiptakjör hafi þannig náð verulegum endurbata, eða um 23% til síðasta ársfjórðungs 1976, stóðu þau á árinu 1976 í heild í sömu sporum og árið 1972. Verðhækkun innflutnings, sem þessu veldur, skýrist ekki aðeins af samspili frumvöruhækkunar og verðbólgu í iðnaðarlöndunum, heldur einnig af óhagstæðum breytingum gengishlutfalla milli útflutnings- og innflutningslanda okkar. Með þeim afurðaverðhækkunum, sem orðið hafa fram um síðustu áramót, er ástæða til að ætla, að viðskiptakjarabatinn hafi runnið skeið sitt á enda að sinni.

Sveiflunæmi

Íslenzka hagkerfið er mjög opið og næmt fyrir útbreiðslu hagsveiflna og þá verð- og tekjuhækkana sérstaklega, þrátt fyrir viðleitni til að þróa hagstjórnarhætti til viðnáms. Leið sveifluáhrifanna um hagkerfið er orðin vel kunn af fyrri reynslu. Í kjölfar breytinga framleiðslustarfsemi og útflutningstekna koma tekju- og kjarabreytingar og síðan breytt eftirspurnarstig. Gerast breytingar þessar að mestu sjálfkrafa í uppsveiflunni, þ.á m. á vettvangi kjarasamninga, en í afturkipnum verður hið opinbera að skerast í leikinn, og er þá oft varla um annað en verðhækkandi aðgerðir að velja. Ríkt tillit stjórnvalda til atvinnustigs og lífskjara gerir þær ákvarðanir örðugar og seinteknar. Eftirspurnarsveiflan er því að jafnaði talsvert á eftir sveiflu framleiðslutekna, og geta tafir í viðbrögðum valdið því, að meira en ári sé varið til aðlögunar rauntekna og eftirspurnar, einkum ef breytingar ytri skilyrða halda áfram til sömu áttar. Það er einkum komið undir þessum tímamun framleiðslu- og eftirspurnarsveiflu, hve alvarleg misvægismál koma upp og hve mikill hallinn út á við verður.

Hallinn út á við

Misvægi í þjóðarbúskapnum varð sérstaklega mikið í undanfarandi hagsveiflu, þar sem stórfelld launahækkun á fyrsta fjórðungi ársins 1974, bættist ofan á þensluástand og tæpan jöfnuð út á við. Misvægið, sem á eftir fór, varð því samanlögð niðurstaða þessarar röskunar inn á við og mikillar rýrnunar viðskiptakjara út á við. Af stjórnmálalegum ástæðum urðu viðbrögð stjórnvalda sein, og sökum stærðar aðlögunarvandans og hliðsjónar af atvinnuástandinu treystust stjórnvöld aðeins til hæg-

Þróun fjármála og peningamála

fara aðlögunar skref fyrir skref. Þannig myndaðist hinn gífurlegi viðskiptahalli áráanna 1974 og 1975, sem jafna varð með erlendum lánum og eyðslu gjaldeyrisforðans. Mikil breyting til batnaðar varð í viðskiptajöfnuði á árinu 1976, þótt enn þyrfti að jafna verulegan viðskiptahalla með erlendum lánum, jafnframt því sem tekin voru sérstök gjaldeyrislán til þess að koma gjaldeyrisforðanum í viðunandi horf.

Sú töf, sem varð á aðlögun að efnahagsáföllunum, kallar á, að lækkun viðskiptahallans og bætt gjaldeyrisstaða hafi samsvarendi forgang, áður en ávinningi aukinna þjóðartekna sé að fullu veitt út í hagkerfið. Könnun undanfarandi hagsveiflu varpar og skýru ljósi á þá staðreynd, að afdrif þjóðarbúsins yfir hagsveifluna í heild eru að miklu leyti ráðin af viðbrögðunum við uppganginum, hvort þá sé þensla og verðbólga hamin og safnað í hlöður til mögru áráanna eða allri ábata- og þensluhneigð gefinn laus taumurinn, svo að þjóðarbúið standi berskjaldað fyrir næstu áföllum.

Á árinu 1976 náðist veigamikill árangur í bættum jöfnuði hreyfinga á sviði fjármála og peningamála, er skoða ber sem áfanga að umræddu marki bættrar ytri stöðu. Af þessu tvennu hafa aðgerðir í fjármálum ríkisins öllu beinni áhrif á samhengi framleiðslutekna og þjóðarútgjalda með sköttun teknanna annars vegar og útgjöldum hins opinbera hins vegar. Tekjutilfærsluhlutverk hins opinbera veldur þó gjarnan alvarlegri mótsögn markmiða, þegar skyndileg áföll verða og velja þarf milli þess að milda áföllin eða bæta efnahagslegt jafnvægi. Hið fyrra varð ofan á í sambandi við tekjumálastefnu ársins 1975, svo að ráðstafanir til aðhalds og stöðubata, sem voru þá þegar tímabærar með tilliti til stöðu þjóðarbúsins út á við, frestuðust fram til 1976. Reyndust þær þá fullnægjandi til að forða frekari þensluáhrifum frá ríkisbúskapnum sjálfum, en ekki nægar til mótvægis gegn vaxandi þenslu af völdum endurbatans. Er því þörf áframhaldandi aðhalds að fjármálum hins opinbera.

Að gefinni tekjuþróun og fjármálastefnu er svigrúmið til áhrifa með beitingu peningamálaaðgerða einni saman afar þröngt, en þær aðgerðir verka einkum á frjálsan sparnað og fjárráðstöfun einkaaðila. Er þetta svigrúm enn þrengra vegna andspyrnu gegn sveigjanlegri beitingu vaxta og annarra lánskjara eftir efnahagsskilyrðum. Verðbólgan hefur á undanförunum árum valdið verulega neikvæðum raunvöxtum fjármagns og haft í för með sér, að innlánastofn og fjármagnsþjónusta bankakerfisins við atvinnulífið hefur skroppið alvarlega saman að raungildi og hlutfalli við þjóðarframleiðslu. Til að snúast við þessum vanda hefur sveigjanleg vaxtastefna verið endurvakin á allra

siðustu árum, en þó ekki nálgast það að bæta upp verðbólgu fyrir en með vaxtaaukafyrirkomulaginu, sem tekið var upp í maí 1976, jafnframt því að verðbólga var nokkuð tekin að hjaðna. Jafnframt hefur verðtrygging langra lána rutt sér æ meir til rúms. Árangurinn er sá, að tekið hefur fyrir lækkun á raungildi spari-fjármyndunar og í staðinn orðið lítills háttar aukning. Glæða þau umskipti vonir um, að auðnast megi að stefna að traustri uppbyggingu innlands fjármagns. Enn sem fyrr hefur þó reynt meira á beinar útlánatakmarkanir og bindiskyldu innlánsfjár. Á árinu 1976 náðist ekki svo góður árangur sem skyldi með þessum aðgerðum og ekki sambærilegur við árið áður, enda eru tæki af þessu tagi skörpust fyrst, en slævast með tímanum. Í samarbundi við verðbólgu og almenna þensluhneigð hefur aukning útlána þó verið fremur hófleg, og bankakerfið hefur styrkt stöðu sína nokkuð. Hafa aðgerðir í peningamálum skoðaðar í samhengi þannig skilað umtalsverðum árangri.

Lánsfjáráætlun

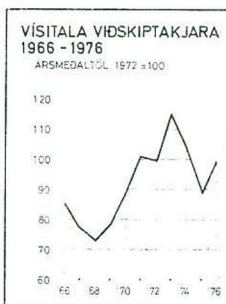
Á árinu 1976 var í gildi lánsfjáráætlun ríkisstjórnarinnar, hin fyrsta sinnar tegundar, er spannar allan lánamarkaðinn. Áætlunin fellur í nokkra meginþætti: erlendar lántökur, bankakerfið, fjárfestingarlánasjóði og lánsfjármagnaðar opinberar framkvæmdir. Greinargerð um framkvæmd áætlunarinnar í einstökum atriðum fellur því undir mismunandi kafla ársskýrslunnar. Óhjákvæmilegt reyndist að endurskoða nokkuð fjárþörf einstakra aðila á árinu, en í öllum meginatriðum var reynt að halda fast við markmið áætlunarinnar, enda er gildi hennar undir því komið. Fjármunamyndunin hefur á undanförunum árum numið ákaflega háu hlutfalli miðað við þjóðarframleiðslu, upp í 34% árið 1975, og raunar meiru en auðvelt er að nýta vel eða fjármagna með traustum hætti. Almenn fjármunamyndun dróst þó saman árið 1975, þótt ekki fylgdist alveg að við þjóðartekjur, en stórfamkvæmdir og innflutningur skipa og flugvéla stóð í heild nokkurn veginn í stað. Á árinu 1976 varð skv. bráðabirgðatölum nokkur samdráttur almennrar fjármunamyndunar og verulegur í innflutningi skipa og flugvéla, en stórfamkvæmdir færðust í aukana skv. fyrirfram gerðum áformum.

Staða og horfur

Eftir því sem fyllri heimildir hafa komið fram um árið 1976, verður æ ljósara, að endurbatinn eftir efnahagsáföllin er þegar tekinn að móta flesta þætti þjóðarbúskaparins. Að vísu jókst þjóðarframleiðsla lítið, eða tæp 2%, en bati viðskiptakjara hefur orðið talsvert örari en ráð var fyrir gert, svo að aukning þjóðartekna er áætluð rúm 5%. Framan af árinu var aðlögun almennra tekna og útgjalda að breyttum þjóðartekjum enn að gerast, og verkföll drógu enn úr ráðstöfunartekjum. Þegar á árið leið, fóru hækkanir launa og tekna hins vegar fram úr hækkun verðlags,

svo að lífskjör fóru batnandi, jafnframt því að atvinna fór nokkuð í vöxt. Má því telja, að ráðstöfunartekjur heimilanna hafi aukizt að kaupmætti um 1,5% á árinu og einkaneyzla um 1%, en samneyzla staðið í stað. Þótt verðbólga hafi sjatnað verulega frá hinni geigvænlegu hæð hennar árin á undan, nam hún enn um 30%, hvort sem litið er til hækkunar ársmeðaltals eða yfir árið. Verðbólgan hefur fyrst og fremst verið borin uppi af kerfisbundnum víxlverkunum kauplags og verðlags. Er því athyglisvert, og raunar brýnt úrlausnarefni, að hvort tveggja hefur hækkað a.m.k. sexfalt meira en nemur raunverulegri aukningu þjóðartekna. Endurbatinn hefur að þessu sinni gerzt við óhagstæð skilyrði að því leyti, að ekki hefur verið óhætt að hvetja til vaxandi sóknar í fiskstofnana, nema í vissum undantekningartilvikum, til þess að leysa viðskiptahallann út á við með magnaukningu útflutningsins. Hefur á þá hlið einkum verið á endurbata afurðaverðs að treysta, en hins vegar á magnminnkun á innflutningshlið. Ekki er talið óhætt að taka öllu meiri afla fyrir en eftir nokkur ár, og verður þá jafnan brýnt að finna meðalhóf hagstæðustu sóknar. Tæpast er heldur ástæða til að búast við öllu hagstæðara afurðaverði en nú þegar hefur náðst. Hins vegar gætu breytingar gengishlutfalla hugsanlega haft einhver hagstæð áhrif á viðskiptakjör. Horfur virðast þannig á, að endurbatinn reynist traustur. Engu að síður er fyllsta þörf aðgæzlu og hófstillingar í ákvörðun tekna og útgjalda, svo að endurbatinn nýtist til varanlegs ávinnings.

Batnandi efnahagsþróun

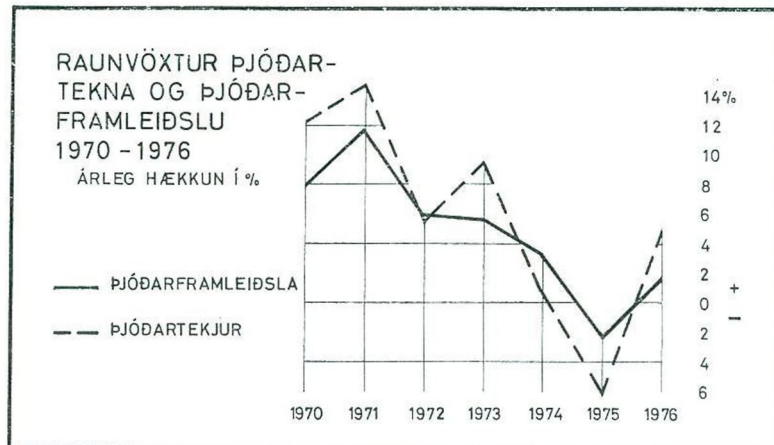

FRAMLEIÐSLA, TEKJUR OG VERÐLAG

Á árinu 1976 urðu, eins og þegar hefur komið fram, veruleg umskipti til hins betra í þróun efnahagsmála. Benda bráðabirgðatölur til þess, að þjóðarframleiðsla hafi aukizt á árinu um hátt í 2%¹⁾, en árið áður dróst þjóðarframleiðslan saman um rúm 2%. Vegna batnandi viðskiptakjara urðu umskiptin enn meiri að því er varðar þjóðartekjur, sem jukust um 5,4% á árinu 1976, en þær höfðu lækkað um 6% árið áður. Skapaði þetta grundvöll mikilbata í viðskiptajöfnuði án frekari samdráttar í innlendri verðmætaráðstöfun.

Efnahagsörðugleikarnir, sem einkennt hafa þróun síðustu þriggja ára og fyrst gerðu alvarlega vart við sig snemma árs 1974, höfðu í för með sér mikla hlutfallslega röskun helztu þjóðhagsstærða. Einkum fór verðmætaráðstöfun langt fram úr framleiðslugetu og verðmætasköpun þjóðarbúsins, þannig að mikill halli varð á viðskiptum þess út á við. Sú stefna, sem fylgt hefur verið síðustu tvö árin, þ.e. stefna hægfara aðlögunar þjóðarútgjalda að versnandi ytri skilyrðum, leiddi það af sér, að misvægið út á við, sem skapað hafði, hélzt lengur en ella og varð ekki verulegur bati í því efni fyrr en með árinu 1976, en þá tók að rofa til og mjög dró úr viðskiptahallanum við útlönd. Framan af erfiðleikatímabilinu var hallanum gagnvart útlöndum einkum mætt með því að draga á gjaldeyrisforðann, en við það versnaði gjaldeyrisstaðan stórlega og fór raunar langt niður fyrir viðunandi mörk. Síðar voru í auknum mæli tekin erlend lán til þess að standa undir fjárfestingu og jafna hallann í viðskiptum við útlönd, og nú er svo komið, að erlendar langtímaskuldir þjóðarbúsins, nálgast að svara til 40% vergrar þjóðarframleiðslu undanfarið ár. Framkvæmd stefnu hægfara aðlögunar varð þannig til að fram- lengja tímabil misvægis út á við, en það hlýtur að taka að sama skapi lengri tíma að vinna upp samsafnaðan halla og eignast að nýju viðunandi gjaldeyrisvarasjóð. Á hiim bóginn hefur með

¹⁾ Hér, eins og annars staðar í skýrslunni, er miðað við raunbreytingar þjóðhagsstærða á föstu verðlagi ársins 1969.

Viðskiptakjörin

Þessari stefnu tekizt að ná því markmiði að tryggja gott atvinnu-
ástand allt erfiðleikatímabilið.

Efnahagsörðugleikar áramna 1974 og 1975 áttu öðru fremur ræt-
ur að rekja til óhagstæðrar þróunar út- og innflutningsverðlags.
Frá því snemma árs 1974 til 3. ársfjórðungs 1975 lækkaði verð-
lag á helztu útflutningsafurðum þjóðarinnar mjög, eða um rúm
22% mælt í erlendum gjaldmiðli. Á sama tíma og útflutnings-
verð tók að lækka, fór innflutningsverð að hækka og það örar en
dæmi voru til um áður. Verðhækkunir á olíu áttu ekki minnstan
þátt í þeirri þróun. Þessar verðhreyfingar endurspegluðust í hrað-
versnandi viðskiptakjörum. Frá 1. ársfjórðungi 1974 til 4. árs-
fjórðungs 1975 versnuðu þau um rúm 33%. Í lok ársins 1975
tók útflutningsverð að hækka nokkuð á ný og var að meðaltali
rúmlega 18% hærra 1976 heldur en 1975. Mikilvægasti þáttur-
inn í hækkun útflutningsverðlags voru verðhækkunir á fiskaf-
urðum á Bandaríkjamarkaði, enda vega þær þungt í heildarút-
flutningi okkar. Seint á árinu var verðlag sjávarafurða í heild
orðið um 30% hærra í erlendum gjaldmiðli heldur en það var
á árinu 1975. Að meðaltali mun verð á sjávarafurðum hafa verið
um 18% hærra í erlendri mynt 1976 heldur en 1975. Samhliða
hækkun útflutningsverðs hélt innflutningsverð áfram að hækka,
þótt hægar færi. Stóð það á 4. ársfjórðungi 1976 26% hærra
en á 1. ársfjórðungi 1974 og var að meðaltali 1976 um 5% hærra
en 1975. Viðskiptakjörin fóru þó batnandi í heild, og hélzt sú
þróun út árið 1976. Að meðaltali munu þau hafa verið 12,7%
betri 1976 heldur en 1975. Enn áttu þau þó langt í land að
ná því stigi, sem þau voru á 1973 og í upphafi árs 1974. Vant-
aði á 4. ársfjórðungi 1976 21% hækkun til að ná viðskiptakjara-
marki 1. ársfjórðungs 1974. Taflan, sem fylgir hér með, sýnir
þróun viðskiptakjaranna frá 1972 og ársfjórðungslega frá 1974.

Út- og innflutningsverð. Viðskiptakjör.

(1972=100,0)	Útfl. verð ¹⁾	Innfl. verð ²⁾	Viðskipta- kjör
1973:			
Ársmeðaltal	131,6	114,1	115,3
1974:			
1. ársfjórðungur	172,4	139,9	123,3
2. ársfjórðungur	156,2	154,0	101,4
3. ársfjórðungur	160,2	159,4	100,5
4. ársfjórðungur	153,2	162,4	94,3
Ársmeðaltal	158,8	152,7	104,0
1975:			
1. ársfjórðungur	143,4	158,4	90,5
2. ársfjórðungur	139,4	165,2	74,3
3. ársfjórðungur	134,0	161,3	83,0
4. ársfjórðungur	137,9	167,2	82,4
Ársmeðaltal	142,4	160,3	88,8
1976:			
1. ársfjórðungur	152,2	165,4	92,0
2. ársfjórðungur	164,0	166,8	98,4
3. ársfjórðungur	175,0	172,1	101,7
4. ársfjórðungur	180,0	176,3	102,1
Ársmeðaltal	168,4	168,3	100,1

1) Verð alls vöruútflutnings í erlendum gjaldmiðli.

2) Verð almenns vöruinnflutnings í erlendum gjaldmiðli.

Heimild: Þjóðhagsstofnun

Viðskiptajöfnuður

Þessi hagstæða verðþróun og bötnun viðskiptakjara átti mikinn þátt í því að draga úr viðskiptahallanum við útlönd, og mun hann hafa numið tæpum 2% af vergri þjóðarframleiðslu árið 1976, en var um 11,5% á árunum 1974 og 1975. Um viðskiptajöfnuðinn verður fjallað nánar í kaflanum um greiðslujöfnuð og gjaldeyrismál hér á eftir.

Útflutningsframleiðslan

Í heild mun útflutningsframleiðslan hafa aukizt um 9% á árinu 1976. Munar þar töluvert um álframleiðslu, sem jókst um 12%. Á árinu var álverksmiðjan á ný rekin með fullum afköstum, en sú var ekki raunin á árunum 1974 og 1975, er eftirspurn eftir áli á heimsmarkaði dróst saman. Framleiðsla á sjávarafurðum jókst töluvert að magni til, þrátt fyrir mun minni loðnuaflla eins og síðar mun að vikið. Þrátt fyrir litla magnaukningu í sjávarafurðaframleiðslunni leiddu verðhækkningar af sér talsverða verðmætisaukningu. Framleiðsla útflutningsiðnaðar jókst einnig nokkuð. Þegar á heildina er litið var vöruútflutningur nokkru meiri en ársframleiðslan, og minnkuðu því birgðir útflutningsvara, gagnstætt því sem gerðist árið á undan, en þá varð umtalsverð aukning birgða, eins og síðar verður að vikið.

Heildarsjávarafli minnkaði örlítið á árinu, frá því sem hann

Sjávarafli og fiskiðnaður

var árið 1975, eða úr 994 þús. tonnnum í tæp 975 þús. tonn. Þessi minnkun stafar af minni loðnuafli en árið á undan, en verkföll leiddu af sér stöðvum loðnuflotans um tíma og urðu til þess, að vetrarveiðar loðnu urðu mun minni en 1975. Í heild minnkaði loðnuafliinn úr rúmum 500 þús. tonnnum árið 1975 í 458 þús. tonn árið 1976. Hins vegar jókst afli botnfisktegunda úr rúmum 428 þús. tonnnum 1975 í 437 þús. tonn 1976. Vegna minni veiða í Norðursjó varð síldarafli nokkru minni en árið á undan, en afli humars, rækju og annarra tegunda jókst verulega, en nemur þó litlum hluta heildaraflamagnsins. Togaraflinn jókst nokkuð, eða úr 185 þús. tonnnum í rúm 196 þús. tonn, en bátarafliinn minnkaði úr 810 þús. tonnnum í 778 þús. tonn vegna minni loðnuafli eins og áður er getið.

Að magni til jókst sjávarafurðaframleiðslan í heild um rúm 9%. Af einstökum greinum fiskiðnaðar má nefna, að framleiðsla á frystum fiski (án loðnu) jókst um 6,5%, framleiðsla á saltfiski og skreið um tæp 19%, en framleiðsla á fiskimjöli og lýsi jókst um 2,5% en landanir erlendis í nýjum og ísuðum fiski minnkuðu um 11%. Framleiðsla á öðrum sjávarafurðum jókst um 5%. Að meðtöldum verðhækkunum á erlendum mörkuðum og gengissigi er áætlað, að verðmæti heildarframleiðslu sjávarafurða hafi verið um 46% meira heldur en 1975. Þrátt fyrir ofangreinda verðmætisaukningu hefur hagur sjávarútvegs ekki vænkast að sama skapi, þar eð rekstrarkostnaður hefur vaxið ört. Á þetta við um fiskvinnsluna sérstaklega, en hún varð að mæta mjög hækkandi hráefniskostnaði auk hækkunar annarra rekstrarliða. Samt sem áður mun afkoma hennar hafa skánað nokkuð frá fyrra ári. Framleiðsla landbúnaðarafurða hefur væntanlega aukizt um 3-4% frá 1975. Magn innveginnar mjólkur jókst örlítið eða um sem næst 0,4%. Hvað varðar mjólkurafurðir, þá jókst smjörframleiðsla um 20%, en framleiðsla á osti dróst saman um 19%. Framleiðsla dillakjöts stóð því sem næst í stað og var því enn miklu meiri en sem svarar neyzlu þess innanlands, enda voru á árinu flutt út 4.765 tonn að útflutningsverðmæti rúmlega 1.200 m.kr. Bústofnsaukning var töluverð.

Landbúnaður

Iðnaðarframleiðslan í heild jókst nokkuð á árinu og varð umtalsverð aukning í iðnaðarframleiðslu til útflutnings, eða allt að 16% að slepptri álframleiðslu. Verðlag þessa útflutnings hækkaði einnig verulega frá 1975 til 1976 eða um nálægt 30% í erlendum gjaldmiðli. Hagur þessara greina hefur því styrkt enn, en þær hafa skilað stöðugt vaxandi hagnaði allt frá árinu 1972. Aðra sögu er hins vegar að segja af heimamarkaðsgreinum, en lítil breyting virðist hafa orðið á afkomu þeirra og var hún svipuð og á árunum 1974 og 1975. Afkoma þessara greina var

Iðnaður

mjög góð á árinu 1971, en dalaði nokkuð upp frá því, og allra síðustu árin hefur hún verið léleg, þegar á heildina er litið. Af heimamarkaðsgreinum má nefna, að hagur viðgerðargreina virðist hafa verið svipaður og undanfarin ár og hagur vöruframleiðslugreina sömuleiðis svipaður og á árunum 1974 og 1975, en lakari en á árunum 1971—1973.

Verzlun

Afkoma verzlunar breyttist nokkuð á árinu. Hagur heildverzlunar hefur að líkindum versnað eilítið frá því árið á undan, en samt verið svipaður og á árunum 1973 og 1974. Aftur á móti virðist hagur smásöluverzlunar hafa vænkast nokkuð, en staða hennar í heild var slök á árinu 1975. Rétt er að taka fram, að hér er talað um smásöluverzlun sem heild, en mikill munur getur verið á afkomu einstakra greina innan hennar. Upplýsingar um verzlun í Reykjavík og á Reykjanesi sýna, að frá 1975 til 1976 hefur heildarvelta í heildsölugreinum aukizt um 24%, í smásöluverzlun um 33% og í verzlun í heild um 27%. Af einstökum greinum má nefna, að velta í olíuverzlun jókst um 15%, í sölu á nýjum bifreiðum og bifreiðavörum um 55%, í verzlun með kjöt, nýlenduvörur, brauð og mjólk um 38%, en verzlun með þessar síðast töldu vörur vegur u.þ.b. þriðjung í allri veltu smásöluverzlunar.

Innlend verðmætaráðstöfun

Bráðabirgðatölur benda til þess, að innlend verðmætaráðstöfun hafi staðið því sem næst í stað frá árinu 1975, og eru þá birgða- og bústofnsbreytingar frátaldar. Að meðtöldum birgðabreytingum hefur orðið nokkur samdráttur verðmætaráðstöfunar í heild eða um 4%. Breytingar einkaneyzlu og fjármunamyndunar munu hafa vegizt nokkurn veginn á, en á árinu 1975 varð samdráttur beggja þessara meginþátta álíka mikill.

Einkaneyzla

Talið er, að einkaneyzlan á árinu 1976 hafi vaxið um nálægt 1% að magni frá árinu 1975, en þá minnkaði hún um 10%. Á árinu 1976 mun hafa orðið lítils háttar aukning á kaupmætti tekna, einkum á síðari hluta ársins, enda hneigðist einkaneyzla þá til aukningar á ný. Á árinu 1975 varð verulegur samdráttur í innflutningi varanlegra neyzluvara, t.d. bifreiða, en nokkur aukning varð á ný á árinu 1976.

Samneyzla

Svipað gildir um samneyzlu og einkaneyzlu, en hún mun ekki hafa breytzt að marki frá 1975. Nokkuð mörg undanfarin ár hafði samneyzlan aukizt um 5—6% árlega, en á árinu 1975 varð aukningin aðeins 2% og á árinu 1976 tæpast nokkur eins og fyrr segir.

Fjármunamyndun

Nokkur samdráttur varð í fjármunamyndun á árinu, eða um rúm 3% á móti 8,4% árið áður. Fjármunamyndun atvinnuveganna varð um 17% minni á árinu heldur en 1975, og stafar það einkum af minnkandi fjárfestingu í fiskveiðum. Raunar mun

hafa orðið nokkur samdráttur í öllum greinum atvinnufjárfestingar, að undanskildum verzlunar-, skrifstofu- og veitingahúsum, en hlutfallslega minnstur samdráttur varð í almennum iðnaði og flutningatækjum, en þar munaði mest um flugvélakaup Flugleiða. Af einstökum liðum má nefna, að framkvæmdir á Grundartanga í Hvalfirði urðu fremur litlar og innflutningur skipa og flugvéla varð um 48% minni en 1975. Nokkur aukning varð í opinberum framkvæmdum. Raforkuframkvæmdir jukust, hitaveituframkvæmdir voru svipaðar og 1975, en samdráttur varð í umsvifum við byggingar og mannvirki hins opinbera og í framkvæmdum vegna samgöngumála. Hins vegar hætti að draga úr byggingu íbúðahúsnaðis, og er áætluð aukning um 2%, en árið áður varð um 7% samdráttur íbúðabygginga.

Birgðabreytingar

Nokkuð gekk á útflutningsbirgðir á árinu. Að vísu varð birgðaaukning sjávarafurða um 867 m.kr. á meðalverðlagi ársins, en vegna aukinnar eftirspurnar eftir áli á heimsmarkaði minnkuðu birgðir álverksmiðjunnar í Straumsvík verulega, eða um tæplega 12.500 tonn áls auk minnkaðra hráefnisbirgða, alls að verðmæti um 2.500 m.kr. Þá gekk nokkuð á birgðir landbúnaðarvara og kísilgúrs. Alls nam birgðaminnkun útflutningsvara ásamt álhráefni um 1.780 m.kr. á meðalverðlagi ársins, en þar á móti varð bústofnsaukning um 530 m.kr., og varð niðurstaðan því birgða- og bústofnsminnkun um 1.250 m.kr. Alls nam verðmæti útflutningsvörubirgða í árslok 1976 13.205 m.kr.

Vinumarkaðurinn

Fyrri kjarasamningar ASÍ og vinnuveitenda giltu til ársloka 1975. Hófust samningar í desemberbyrjun það ár, en samkomulag náðist ekki, svo að til víðtækra verkfalla kom frá 17. til 28. febrúar, er nýir kjarasamningar voru undirritaðir. Nær samningstímabilið fram til 1. maí 1977. Samningarnir fólu í sér 6% almenna kauphækkun 1. marz, 1. júlí og 1. október 1976 og síðan 5% 1. febrúar 1977, eða alls um 25% almenna hækkun á samningstímanum, auk sérstakra láglaunahækkana og ýmissa sérhækkana einstakra félaga. Þá voru og í samningunum ákvæði um verðbætur, færi verðbólgan fram úr þeim áætlunum, sem lágu til grundvallar við samningagerðina miðað við útreikningstíma vísitölu framfærslukostnaðar 1. júní og 1. október 1976 og 1. febrúar 1977. Sú varð raunin að hækkun framfærslukostnaðar varð meiri en spár tilgreindu, og voru því greiddar verðlagsuppbætur á laun 2,7% hinn 1. júlí og 3,1% 1. nóvember (og 2,5% 1. febrúar 1977). Þannig hefur hin almenna launahækkun orðið 35,7% innan árs frá samningunum, auk sérhækkana, svo að heildarhækkun fór upp í um það bil 40% að meðaltali fyrir verkafólk.

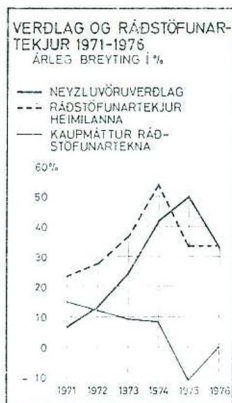
Kjarasamningar þessir voru gerðir við skilyrði verðbólguþróun-

ar, sem var í gangi í kerfinu af völdum fyrri hækkunarþátta, og komu þeim til viðbótar með fyrrgreindum afleiðingum víxlhækkunar verðlags og launa. Sú viðurkenning óhjákvæmilegra verðhækkana, sem fólst í rauðu strikunum, svo og uppsöfnun verðhækkunar, áður en til nýrra verðuppbóta kom, varð til þess að lífskjör héldu áfram að rýrna á fyrri helmingi ársins og munu hafa náð lágmarki seint á 2. ársfjórðungi.

Þegar á árið leið, urðu kauphækkunir og vísitölubætur meiri en sem nam hækkun framfærslukostnaðar, svo að kaupmáttur kaup-taxta verkafólks og iðnaðarmanna mun á síðasta ársfjórðungi hafa batnað um 3,5% frá lágmarki. Þetta nægði þó ekki til þess að viðhalda ársmeðaltali kaupmáttar frá fyrra ári, ef miðað er við kaup-taxta. Hins vegar hafa að líkindum bæði launaskrið og aukin yfirvinna leitt af sér meiri aukningu tekna en sem nemur hækkun kaup-taxta. Tölur Kjararannsóknarnefndar sýna ótvírætt, að vinnutími hefur almennt verið lengri 1976 heldur en 1975. Í heild munu ráðstöfunartekjur heimilanna hafa hækkað milli árána 1975 og 1976 um nálægt 34%, en vísitala framfærslukostnaðar um 32%.

Kjarasamningar opinberra starfsmanna fylgdu í flestu fordæmi hinna almennu kjarasamninga. Gerðu BSRB og BHM nýja samninga við ríkið, sem tóku gildi hinn 1. júlí og gilda til tveggja ára, þ.e. til 30. júní 1978, nema til uppsagnar hans komi, sbr. nýja löggjöf um kjarasamninga opinberra starfsmanna. Ákvæði þessara samninga um almennar launahækkunir og verðtryggingu voru hin sömu og í samningum ASÍ og að auki 4% grunnlaunahækkun 1. júlí 1977.

Kjarasamningar sjómanna höfðu það að megintilefni að breyta hlutaskiptum vegna endurskipulagningar og verulegs samdráttar sjóðakerfis sjávarútvegsins. Þessar breytingar fólu í sér, að Olíu-sjóður fiskiskipa var lagður niður og framlög úr Tryggingasjóði fiskiskipa lækkuðu um nærri helming, og leiddi það til þess, að unnt var að lækka útflutningsgjöld sjávarafurða úr 16—17% í 6% að hámarki. Ennfremur var fjárheimta til Stofnfjár-sjóðs fiskiskipa lækkuð úr 15% í 10% af heimalönduðum afla og úr 21% í 16% af löndunum erlendis. Við þessar breytingar kom mun meira til skila inn í skiptaverðmætið gagnvart sjómönnum. Samningaumleitanir strönduðu í verkfalli á bátafлотanum, er stóð víðast um land frá 14. febrúar til 2. marz. Komust þá á samningar, sem nokkrar breytingar voru gerðar á síðar (14. maí og 28. júlí) og skyldu þeir yfirleitt gilda til 15. maí 1977. Sum staðar fengust samningarnir ekki staðfestir í almennum atkvæðagreiðslum sjómannafélaga. Sökum þeirrar óvissu, sem varð við það um gildi og framkvæmd kjaranna, voru samningarnir

Verðþróun

staðfestir með setningu bráðabirgðalaga hinn 6. september. Í efnahagskreppunni á árunum 1974 og 1975 varð tilfinnanleg aukning atvinnuleysis í flestum löndum heims, án þess að verulega drægi úr verðhækkunum, og eiga mörg þeirra landa enn í miklum erfiðleikum með að draga úr fjölda atvinnulausra. Hér á landi varð hins vegar raunin sú, að efnahagssamdrátturinn hafði lítil sem engin áhrif á atvinnu fólks. Helzt voru áhrifin merkjanleg í minnkandi yfirvinnu á árunum 1974 og 1975 en til almenns atvinnuleysis kom ekki, og nam það aðeins 0,6% af heildarvinnuaflinu 1976, en sambærilegar tölur fyrir 1975 og 1974 eru 0,7% og 0,4%.

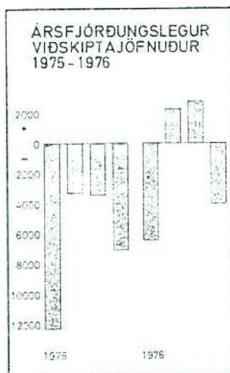
Verðvísitala þjóðarútgjalda ársins 1976 reyndist um 30% hærrí en ársins 1975, en sambærileg hækkun það ár var 48% og 43% 1974. Nokkuð hefur því miðað í baráttunni gegn verðbólgu, þó hvergi nærri eins mikið og að hefur verið stefnt og nauðsynlegt talið. Gagnstætt því sem var 1975, átti verðhækkun innflutnings fremur lítinn þátt í verðlagshækkunum á innlendum vettvangi. Af einstökum vöruflokkum hækkuðu landbúnaðarafurðir langmest í verði, meðal annars vegna minnkandi niðurgreiðslna á árinu. Verðhækkunir á öðrum innlendum vörum og þjónustu áttu einnig meiri þátt í heildarhækkun verðlags en árið á undan. Svo nánar sé vikið að þróuninni innan ársins mun vísitala framfærslukostnaðar hafa hækkað um nálægt 1% í janúarmánuði, frá 1. febrúar til 1. maí um 11,6%, frá 1. maí til 1. ágúst um 6,9%, frá 1. ágúst til 1. nóvember um 6,6% og frá 1. nóvember til áramóta um 3,1% (1. nóvember til 1. febrúar 1977 um 5,7%). Frá upphafi til loka ársins hækkaði framfærslukostnaður því um 32,5%. Þessar tölur eru í samhengi við það, sem sagt var um kaupmátt kaupaxta hér að framan, en verðhækkunir voru óvenju miklar á tímabilinu frá 1. febrúar til 1. maí, og áttu þær sér raunar flestar stað eftir 20. marz, enda voru í gildi hert verðlagsákvæði til þess dags (frá nóvember 1975). Eins og áður hefur komið fram, hækkaði vísitala framfærslukostnaðar um 32% að meðaltali á milli 1975 og 1976, en byggingarkostnaður hækkaði nokkru minna eða um 25%. Frá 1974 til 1975 hækkaði ársmeðaltal vísitölu framfærslukostnaðar um tæp 49% og frá 1973 til 1974 um 43%. Þrátt fyrir þessa hjöðnun verðbólgunnar er hún enn miklum mun meiri en í öllum nágrannalöndunum og langt fyrir ofan viðunandi mörk. Til fróðleiks má geta þess, að neytluvöruverðlag í aðildarlöndum OECD mun hafa hækkað um 7—8% á árinu 1976. Af einstökum löndum var ætlað, að neytluvöruverð hefði hækkað frá 1975 til 1976 um 15% í Bretlandi, tæp 5% í Vestur-Þýzkalandi, 11% í Frakklandi og 7% í Bandaríkjunum, svo dæmi séu nefnd.

GREIÐSLUJÖFNUÐUR OG GJALDEYRISMÁL

Þróun í hagstæða átt

Svo sem alkunna er, var viðskiptajöfnuður og greiðslujöfnuður undanfarinna ára, einkum 1974 og 1975, mjög óhagstæður. Hefur það því verið meginmarkmið í stjórn efnahagsmála frá síðari hluta ársins 1974 að jafna viðskiptahallann og bæta stöðuna út á við. Á árinu 1976 náðist verulegur árangur í þessa átt. Viðskiptajöfnuðurinn varð óhagstæður um 4.390 m.kr., þar af vöru- skiptajöfnuður um 4.630 m.kr., en þjónustujöfnuður hagstæður á móti um 240 m.kr. Fjármagnsjöfnuður varð hagstæður um 7.695 m.kr., einkum vegna töku langra erlendra lána umfram afborganir. Greiðslujöfnuðurinn í heild varð því hagstæður um 3.350 m.kr. Eigi að síður var gjaldeyrisstaðan í árslok enn neikvæð um 403 m.kr. nettó. Heildarstaða þjóðarbúsins út á við versnaði á árinu um 11.900 m.kr. miðað við gengi í árslok og nam nettóskuld þá um 99.300 m.kr., eða sem svarar 39% af vergri þjóðarframleiðslu ársins. Hér er í öllum tilvikum um bráðabirgðatölur að ræða. Sé skyggnt nánar til grundvallaratriða, verður að meta viðskiptajöfnuðinn óhagstæðari en hér kemur fram, svo sem nánar verður að vikið.

Óhagstæður viðskiptajöfnuður

Árið 1975 varð viðskiptajöfnuður í heild, þ.e. jöfnuður vöru- og þjónustuviðskipta, óhagstæður um 21.380 m.kr., en árið 1976 óhagstæður um 4.390 m.kr., og því tæplega 17.000 m.kr. betri 1976. Er þá miðað við gengi hvors árs um sig. Breytingar á birgðum útflutningsvara og sveiflur á innflutningi sérstakra fjárfestingarvara höfðu veruleg áhrif á niðurstöðuna. Útflutningsvöru- birgðir minnkuðu um 1.224 m.kr. 1976, en 1975 nam aukning birgða 2.230 m.kr. Eru birgðabreytingar hvors árs þá metnar á meðalútflutnings- og innflutningsverði hvors árs, en í báðum tilvikum reiknað á meðalviðskiptagengi 1976. Ennfremur minnkuðu birgðir álbræðslu af innfluttum hráefnum um 550 m.kr. miðað við 1.972 m.kr. aukningu 1975. Sé viðskiptajöfnuður árána 1975 og 1976 leiðréttur fyrir breytingu útflutningsvöru- birgða ásamt breytingu á hráefnabirgðum álbræðslu og jafnframt reiknaður á meðalgengi 1976 í báðum tilvikum, reyndist við-

**Verðmæti
útflutningsframleiðslu**

skiptahallinn 20.034 m.kr. 1975 og 6.164 m.kr. 1976. Séu sveiflur í innflutningi sérstakra fjárfestingarvara ennfremur jafnaðar milli ára miðað við þriggja ára meðaltal, fæst viðskiptahalli 20.369 m.kr. 1975 og 7.613 m.kr. 1976. Með þessum samanburði, sem tekur tillit til grundvallaratriða, fæst þannig mun minni endurbati og meiri viðskiptahalli árið 1976, eða sem svarar 3% af vergri þjóðarframleiðslu í stað 1,7% skv. beinu uppgjöri.

Gjaldeyrisverðmæti útflutningsframleiðslu jókst um 29,3% frá árinu áður. Mest var verðmætisaukningin í framleiðslu iðnaðarvara og áls eða rúm 34% hvort um sig. Framleiðsluverðmæti sjávarafurða jókst um 29%, en aukning framleiðslumagns sjávarafurða er áætluð 9,3%. Áætlað er, að útflutningsverðlag hafi hækkað um 18,3% í erlendum gjaldeyri og verðlag sjávarafurða sérstaklega um nánast um jafn mikið eða 18,2%.

**Aukning útflutnings-
verðmætis**

Heildarverðmæti útflutnings nam 73.500 m.kr. á árinu. Er um talsverða aukningu frá fyrra ári að ræða eða 36,7% umreiknað á meðalgengi ársins 1976. Mest varð verðmætisaukningin á útflutningi áls eða 116%. Aukning útflutningsverðmætis annarra vöruflokka nam 27%.

Útflutningur helztu vöruflokka

(Í m.kr. á meðalgengi ársins 1976)

	1972	1973	1974	1975	1976
Sjávarafurðir	26.394	37.798	43.614	42.319	53.368
Landbúnaðarafurðir	1.103	1.507	1.676	1.557	1.872
Iðnaðarvörur	7.822	11.394	11.588	9.130	16.986
þar af ál	5.819	8.747	8.493	5.720	12.364
Aðrar vörur	452	589	1.429	757	1.274
Útflutningur alls	35.771	51.288	58.307	53.763	73.500

Meðfylgjandi tafla sýnir skiptingu útflutnings á helztu vöruflokka sl. fimm ár og hafa tölur fyrri ára verið umreiknaðar til meðalgengis ársins 1976. Verðmæti sjávarafurða nam rúmum 73% af heildarverðmæti útflutnings en var 1975 tæp 79%. Það, sem einkum veldur þessari breytingu, er aukin hlutdeild áls í útflutningi eða tæp 17% miðað við rúm 10% 1975. Verðmæti annarra iðnaðarvara nam 6,2% og var það svipuð hlutdeild í heildarútflutningi og árið áður.

**Skipting útflutnings
á lönd**

Útflutningur til Bandaríkjanna nam 28,8% 1976 af heildarútflutningi, og er það svipað hlutfall og var 1975. Mest breyting varð á útflutningi til landa Efnahagsbandalagsins (EBE) en þar hækkaði hlutfallið úr 24,8% 1975 í 31,1% 1976. Hlutdeild landa Fríverzlunarsamtakanna (EFTA) jókst úr 19,2% 1975 í 20,8% 1976. Hlutur Sovétríkjanna í heildarútflutningi dróst mjög sam-

Útflutningsvörubirgðir

an, eða úr 10,6% 1975 í 5,5% 1976, og hlutur Austur-Evrópu-landa í heild úr 13,3% í 10,2%.

Eftirfarandi tafla sýnir verðmæti útflutningsvörubirgða í árslok sl. fimm ár miðað við verðlag í lok hvers árs, en umreiknað miðað við skráð gengi á bandarískum dollar í árslok 1976.

Útflutningsvörubirgðir

(Í m.kr. á gengi í árslok 1976)

	1972	1973	1974	1975	1976
Sjávarafurðir	2.848	5.433	7.684	6.478	9.359
Löndbúnaðarafurðir	648	1.043	549	1.075	1.084
Kísilgúr	43	27	11	84	67
Ál	1.479	927	1.544	3.601	2.695
Alls	5.018	7.430	9.788	11.238	13.205

Þróun innflutnings

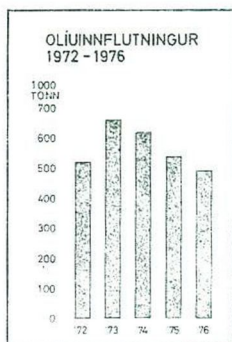
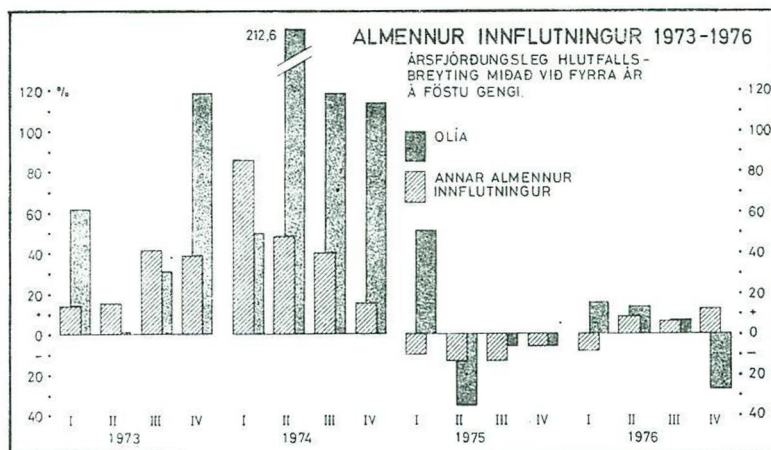
Meðfylgjandi tafla sýnir mánaðarlegan almennan innflutning 1975 og 1976, skipt á olíuinnflutning og annan almennan innflutning, þar sem tölur viðkomandi mánaða hafa verið umreiknaðar á meðalgengi desembermánaðar 1976 skv. vísitölu meðalgengis.

Almennur innflutningur

(C.i.f.-verð í m.kr. á meðalgengi í des. 1976)

	1975		1976		Hlutfallsleg % breyting f. f. ári	
	Annar alm.		Annar alm.		Annar alm.	
	Olía	innflutn.	Olía	innflutn.	Olía	innflutn.
Janúar	262	5.045	831	4.064	217,2	-19,5
Febrúar	1.404	2.427	1.041	2.988	-25,9	23,1
Marz	997	6.422	1.206	5.671	21,0	-11,7
Apríl	884	4.985	860	4.487	-2,7	10,0
Mái	683	5.472	959	5.954	40,4	8,8
Júní	549	4.642	597	6.028	8,7	29,9
Júlí	986	5.645	1.163	4.946	18,0	-12,4
Ágúst	759	4.246	353	5.377	-53,5	26,6
Sept.	898	5.158	1.314	5.706	46,3	10,6
Okt.	1.119	5.942	732	5.612	-34,6	-5,6
Nóv.	985	5.412	1.001	5.741	1,6	6,1
Des.	1.600	3.818	955	5.854	-40,3	53,3

	1975		1976		Hlutfallsleg % breyting f. f. ári	
	Annar alm.		Annar alm.		Annar alm.	
	Olía	innflutn.	Olía	innflutn.	Olía	innflutn.
Jan.-marz ..	2.663	13.894	3.078	12.723	15,6	-8,4
Apr.-júní ..	2.116	15.099	2.416	16.469	14,2	9,1
Júlí-sept. ..	2.643	15.049	2.830	16.029	7,1	6,5
Okt.-des.	3.704	15.172	2.688	17.207	-27,4	13,4
Jan.-des.	11.126	59.214	11.012	62.428	-1,0	5,4

Árangur þeirrar stefnu að draga úr innflutningi kom einkum fram í 11,7% minnkun á innflutningi sérstakra fjárfestingarværa 1976. Þar er um að ræða áframhaldandi samdrátt í skipa-innflutningi, en samanlagður skipa- og flugvélainnflutningur varð rúmlega 3.300 m.kr. lægri 1976 en 1975. Á móti kemur stóraukinn innflutningur vegna Kröfluvirkjunar 1976, eða um 2.250 m.kr. aukning. Verðmæti almenns innflutnings jókst um 4,4% 1976. Verðmæti olíuinnflutnings dróst saman um 1%, en verðmæti annars almenns innflutnings jókst um 5,4%. Þegar tölur um olíuinnflutning eru skoðaðar nánar, kemur í ljós, hve mjög hefur tekizt að draga úr olíunotkun. Frá 1973 hefur stöðugt dregið úr olíuinnflutningi og nemur samdrátturinn 25,3% miðað við magn tölur 1973 og 1976. Skipting innflutnings eftir notkun var þessi 1976: neysluvörur 31,4%, rekstrarvörur 36,3%, fjárfestingarvörur 32,3%.

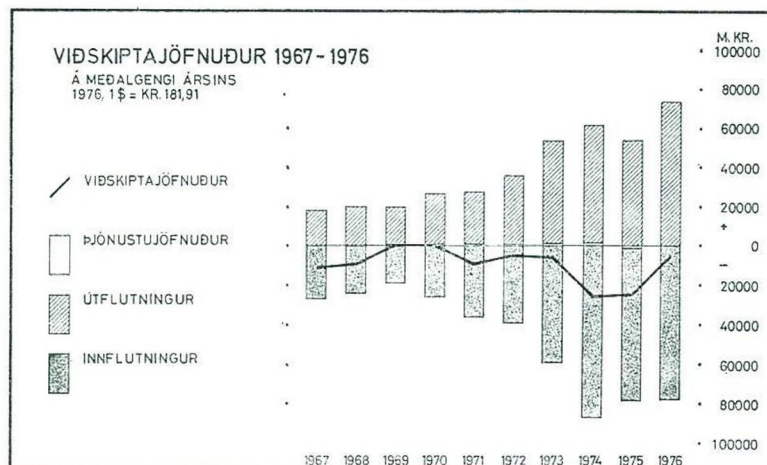
Skipting innflutnings á lönd

Engar stórvægilegar breytingar urðu á skiptingu innflutnings á lönd miðað við árið áður. Hlutdeild landa Efnahagsbandalagsins nam 43,4%, en hlutdeild landa Fríverzlunarsamtakanna 18,6%. Hlutur Bandaríkjanna í heildarinnflutningi nam 10,5% og Austur-Evrópu 13,8%

Vöruskiptajöfnuður

Samkvæmt bráðabirgðatölum greiðslujafnaðar varð vöruskiptajöfnuður óhagstæður um 4.630 m.kr. 1976, en var óhagstæður um 23.350 m.kr. 1975 umreiknaður á meðalgengi ársins 1976. Samkvæmt því er vöruskiptajöfnuðurinn 18.720 m.kr. hagstæðari 1976 en 1975. Þessi bati er að nokkru leyti að þakka mun hagstæðari álviðskiptum, sbr. birgðabreytingarnar svo og minni innflutningi á sérstökum fjárfestingarvörum.

Til þjónustujafnaðar teljast tekjur og gjöld af samgöngum, ferðalögum, tryggingum, vaxtagreiðslur, tekjur af viðskiptum við

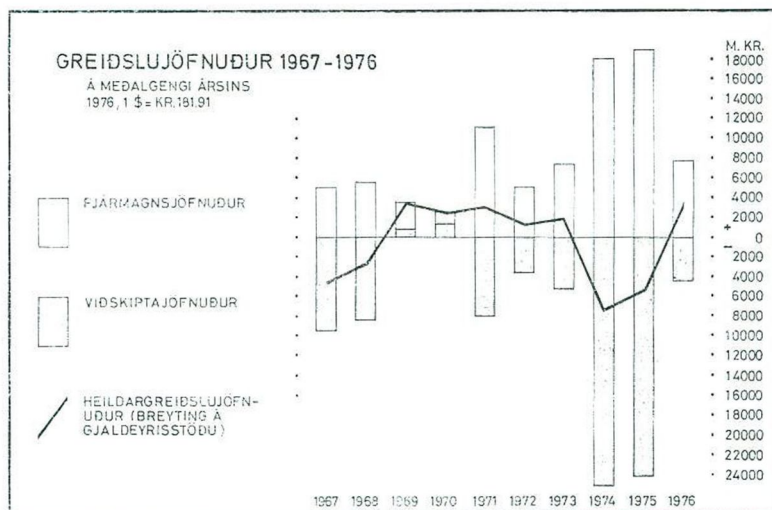
Þjónustujöfnuður

varnarliðið o.fl. Samkvæmt bráðabirgðayfirliti er áætlað, að þjónustutekjur hafi numið 32.020 m.kr. 1976, en þjónustugjöld 31.780. Er þjónustujöfnuður þá hagstæður, sem nemur 240 m. kr. miðað við meðalviðskiptagengi ársins. Á samsvarandi gengi var þjónustujöfnuður 1975 óhagstæður um 884 m.kr. Með gjöldum 1976 eru talin gjöld vegna álbræðslu 2.335 m.kr., en voru 2.385 m. 1975. Af einstökum liðum þjónustujafnaðar vegur samgönguliðurinn þyngst eða 38% gjaldamegin og 53% tekjumegin. Hagstæðan þjónustujöfnuð nú má einkum rekja til tekjuaukningar samgangna, og vega þar þyngst auknar tekjur af flugi. Á ferða- og dvalarkostnaðarliðnum er aðeins talinn til tekna sá hluti tekna af erlendum ferðamönnum, sem skilað er til banka, þar með taldar tekjur frihafnar á Keflavíkurflugvelli. Hins vegar eru fargjöld, sem erlendir ferðamenn greiða fyrir ferðir með íslenskum farartækjum milli landa, talin í samgöngulið og eru mikilvægur hluti hans. Með gjöldum vegna ferðalaga er talinn náms- og sjúkrakostnaður. Þessir tveir liðir námu 1.010 m.kr. 1976, þar af var námskostnaður 929 m.kr. Vaxtaútgjöld jukust um 2.068 m.kr. 1976 miðað við árið áður, en þær höfðu aukizt um rúmar 1.500 m.kr. 1975. Tekjur af varnarliði jukust um 1.440 m.kr. 1976 miðað við 1975.

Frömlög án endurgjalds, en til þeirra teljast eignayfirfærslur, rekstrarfrömlög til alþjóðastofnana og gjafafé urðu hagstæð um 45 m.kr. nettó.

Fjármagnshreyfingar

Helstu liðir fjármagnsjafnaðar eru innkomin lán til lengri tíma en eins árs, endurgreiðsla slíkra lána, stutt vörukaupalán, ógreiddur útflutningur og ýmsar aðrar fjármagnshreyfingar. Af erlendum lánum til eins árs og lengri tíma voru alls notaðar 18.985 m.kr., þar af námu lántökur einkaaðila 3.330 m.kr., að

mestu leyti vegna skipa- og flugvélaþinga. Lántökur opinberra aðila, þ.e. ríkissjóðs, ríkisstofnana, ríkisfyrirtækja og bæjar- og sveitarfélaga námu alls 10.240 m.kr. Lántökur lánastofnana námu 5.415 m.kr. Ítarleg skipting lána eftir notendum kemur fram í kaflanum um lánamarkaðinn hér á eftir. Endurgreiðslur af föstum lánum námu alls 8.235 m.kr., sem skiptast þannig, að endurgreiðslur af einkalánunum voru 2.945 m.kr., af lánunum opinberra aðila 2.805 m.kr. og af lánunum lánastofnana 2.485 m.kr. Samkvæmt framangreindum hreyfingartölum, sem unreiðnaðar hafa verið úr erlendri mynt í íslenskar krónur skv. meðalviðskiptagengi ársins, jukust föst erlend lán einkaaðila um 385 m.kr., opinberra aðila um 7.435 m.kr. og lánastofnana um 2.930 m.kr. Hafa því heildarskuldir þjóðarbúsins í formi fastra lána hækkað um 10.750 m.kr. 1976. Stutt vörukaupalán innflytjenda jukust um 1.850 m.kr. og ógreiddur útflutningur um 950 m.kr. Þeir liðir, sem stöðutölur eru gerðar upp fyrir, sbr. 10. töflu í viðauka um stöðu þjóðarbúsins út á við, hafa þannig í för með sér fjármagnsinnstreymi og aukna nettóskuld að fjárhæð 11.650 m.kr. á meðalgengi ársins. Auk þess koma til skjalanna ýmsar stuttar fjármagnshreyfingar og hreyfingar einkafjármagns, sem fela í sér nettóútstreymi að fjárhæð 3.955 m.kr. Í heild nam nettóinnstreymi á fjármagnsjöfnuði þannig 7.695 m.kr. Af fjármagnshreyfingum án stöðuuppgjörs mótsvara birgðabreytingar ÍSALS um 2.500 m.kr.

Meðfylgjandi tafla sýnir bráðabirgðayfirlit helstu þátta greiðslujafnaðarinnar 1976, þar sem einnig eru tilgreindar tölur fyrir árið 1975. Til þess að auðvelda samanburð milli ára hafa tölur ársins 1975 verið umreiðnaðar til meðalviðskiptagengis ársins 1976.

Greiðslujöfnuður við útlönd

(Í m.kr. á meðalgengi 1976)

	1975	1976
Innfluttar vörur, f.o.b.	-77.115	-78.130
Útfluttar vörur, f.o.b.	53.765	73.500
Vöruskiptajöfnuður	-23.350	-4.630
Þjónustujöfnuður	-885	240
Viðskiptajöfnuður	-24.235	-4.390
Framlög án endurgjalds	-110	45
Fjármagnsjöfnuður	18.900	7.695
Heildargreiðslujöfnuður	-5.445	3.350

Á 4. töflu aftast í skýrslunni er nánara yfirlit yfir greiðslujöfnuð við útlönd á árunum 1972—1976, og á 5. töflu er ársfjórðungslegt yfirlit um greiðslujöfnuð 1975 og 1976.

Meðfylgjandi yfirlit sýnir gjaldeyrisstöðu bankanna sl. þrjú ár. Tölur í þessu yfirliti eru umreiknaðar úr erlendri mynt í íslenskar krónur á skráðu gengi í árslok 1976 og eru því á sambærilegu

†

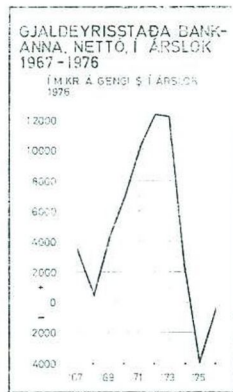
Gjaldeyrisstaða bankanna

(Í m.kr. á gengi í árslok 1976)

	1974	1975	1976
Seðlabankinn			
Gjaldeyrisforði	8.334	8.749	15.261
Skuldir í frjálsum gjaldeyri	-4.636	-11.782	-17.059
Vöruskiptareikningar, nettó	-1.889	-1.902	—
Viðskiptabankar, nettó	558	1.102	1.395
Gjaldeyrisstaða bankanna, nettó	2.367	-3.833	-403

Í marz 1976 fékk Seðlabankinn viðbót við svokallað olíulán að fjárhæð 13,6 milljónir eininga sérstakra dráttarréttinda (SDR), en þau lán veitir Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn þátttökuríkjum sínum til þess að mæta hluta af þeirri rýrnun gjaldeyrisforðans, sem stafar af hækkuðu olíuverði. Einnig tók Seðlabankinn jöfnunarlán hjá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum að upphæð 11,5 milljónir eininga SDR í marz 1976, en það lán er veitt til að jafna sveiflur í verðmæti útflutningsafurða. Samtals nam skuld Seðlabankans við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn í árslok 1976 62,2 milljónum SDR eininga, þar af 39,2 milljónir vegna olíulána. Upphæð þeirra lána, sem tekin voru 1976 og höfðu bætandi áhrif á gjaldeyrisstöðuna, nam 9.885 m.kr., en um vaxtagreiðslur og afborganir erlendra lána, sem fóru í gegnum bankakerfið, eru ekki fyrir hendi sundurliðaðar upplýsingar, en ljóst er, að upphæðin var talsverð.

Gjaldeyrisstaðan

**Bætt afkoma
ríkissjóðs**

FJÁRMÁL RÍKISINS

Eftir stórfelldan greiðsluhalla ríkissjóðs árin 1974 og 1975 urðu mikil umskipti til hins betra í þróun ríkisfjármála árið 1976. Metin á kvarða greiðsluafkomu skv. skilgreiningu ríkisbókhalds námu hagstæð umskipti milli árana 1975 og 1976 tæpum 7.600 m.kr., en nokkru meiru, sé litið til tekjuafgangs. Greiðslujöfnuður í þessum skilningi felur í sér skammtíma skuldaskipti við ýmsa ríkisaðila utan ríkissjóðs svo og við eiginlega viðskiptamenn, og er ekki að fullu ljóst, hver vera muni hagræn áhrif þeirra skuldaskipta. Á þrengri mælikvarða greiðslubreytinga við Seðlabankann nam hagstæð breyting um 4.700 m.kr. skv. tölum ríkisbókhalds.

Við þau efnahagsskilyrði, sem ríktu á árinu 1976 og voru að miklu leyti fyrirsjáanleg við upphaf ársins, var ekki aðeins talið nauðsynlegt að jafna rekstrarhalla og greiðsluhalla ríkissjóðs, heldur beinlínis að grynna á skuldum og bæta fjárhagsstöðuna, einkum gagnvart Seðlabankanum, og veita með því nokkurt mótvægi gegn vaxandi þensluáhrifum frá endurbata utan að og tryggja um leið peningaleg skilyrði bætts greiðslujafnaðar út á við. Hin hagstæðu umskipti náðu þó ekki svo langt, að þetta reyndist kleift, heldur hélt staðan gagnvart Seðlabankanum áfram að versna nokkuð. Skýrist það einkum af því, að óhjákvæmilegt reyndist að bæta stöðuna við ýmsa viðskiptaaðila, einkum Viðlagasjóð, Olíusjóð fiskiskipa og Tryggingastofnun vegna sjúkra-trygginga, en staðan við viðskiptaaðila hafði versnað árin á undan. Versnun stöðunnar við Seðlabankann er þannig óbein afleiðing hins mikla rekstrarhalla árin á undan, sem þá fékk ekki fulla framrás í mynd versnandi stöðu við bankann.

Þótt ótryggt sé að draga ályktanir af fyrirliggjandi bráðabirgðatölum, má telja, að ríkisfjármálin hafi haft væg þensluáhrif. Þau voru talsverð framan af árinu, en þróunin snerist við undir lok ársins, svo að bilinu var nánast lokað. Sé ennfremur litið til hlutfalls ríkisútgjalda af vergri þjóðarframleiðslu, hefur það lækkað verulega milli árana 1975 og 1976. Samkvæmt bráðabirgða-

Nokkrar yfirlitstölur

tölum beggja áraanna á greiðslugrunni hefur ríkisbúskapurinn þannig haft lítil þensluáhrif á árinu 1976 að tiltölu við aðra geira þjóðarbúskaparins.

Ríkisreikningur fyrir árið 1976 hefur ekki verið lagður fram, þegar þetta er ritað, og hefur því verið stuðzt við bráðabirgða-uppgjör ríkisbókhalds, sem grein hefur verið gerð fyrir á Alþingi. Tölurnar sem hér birtast um fjármál ríkisins, eru því bráðabirgðatölur, en frávik þeirra frá endanlegum tölum verður að líkindum lítil.

Tekjur ríkissjóðs á árinu 1976 námu 68.310 m.kr. og gjöld 68.447 m.kr. Rekstrarhalli ársins var því 137 m.kr., en var 8.234 m.kr. á árinu 1975, og er þá miðað við innheimtar tekjur og greidd útgjöld (greiðslugrunn). Rekstrarhallinn nam því aðeins 0,2% af innheimtum tekjum ársins 1976, en sambærileg tala fyrir 1975 var 16,7%. Nettóinnstreymi á lánahreyfingum við aðra aðila en Seðlabankann nam 1.163 m.kr., þannig að á árinu varð greiðsluafgangur að upphæð 1.026 m.kr. Á árinu 1975 varð hins vegar greiðsluhalli að upphæð 6.548 m.kr. Svo sem taflan hér á eftir sýnir, má í aðalatriðum greina þessa greiðsluniðurstöðu í þrennt. Greiðsluhreyfingar við Seðlabankann sýndu halla að upphæð 837 m.kr., til samanburðar við 5.531 m.kr. árið áður. Á móti kom bætt staða við ýmsa viðskiptamenn, svo nam 1.606 m.kr., en hafði versnað um 1.044 m.kr. árið áður, og loks lítills háttar breytingar sjóðs og banka utan Seðlabanka, um 257 m.kr. Er hér stuðzt við skilgreiningu greiðslujafnaðar skv. reglum ríkisreiknings, en uppstilling, sem miðast við jöfnuð gagnvart bankakerfinu, kemur fram í 12. töflu í viðauka.

Reikningstölur Seðlabankans sýna auknar kröfur á ríkissjóð að fjárhæð 1.068 m.kr., að frátalinni gengisuppfærslu lána, en þar hafa endurlánuð löng erlend lán verið tekin út úr, og 1.711 m.kr.

Yfirlit yfir fjármál ríkisins

(Á greiðslugrunni í m.kr.)

	1974	1975	1976 ¹⁾
1. Tekjur	35.784	49.343	68.310
2. Gjöld	40.289	57.577	68.447
3. Rekstrarafgangur/halli (—) (1—2) ..	—4.505	—8.234	—137
4. Lánahreyfingar utan Seðlabanka	787	1.685	1.163
5. Greiðsluafgangur/halli (—) (3+4— 6+7+8)	—3.718	—6.548	1.026
6. Greiðsluhreyfingar við Seðlabanka	—3.514	—5.531	—837
7. Ýmsir viðskiptamenn	—327	—1.044	1.606
8. Sjóður og bankareikningar utan Seðlab.	123	27	257

Fjárlög 1976

Aðgerðir á sviði ríkisfjármála

28

aukningu, séu ríkisstofnanir teknar með. Nánar er greint frá þessu í kaflanum um bankakerfið.

Á allra síðustu árum hefur hlutur beinna skatta í heildartekjum ríkissjóðs minnkað talsvert og hlutur óbeinna skatta vaxið að sama skapi. Þannig námu tekjur af beinum sköttum samkvæmt ríkisreikningi ríflega fjórðungi heildartekna ríkissjóðs á árunum 1972 og 1973, en ekki nema tæpum 16% á árinu 1975. Frekari minnkun virðist samt ekki hafa orðið, ef dæma má af bráðabirgðatölum fyrir 1976, og í fjárlögum fyrir 1977 er gert ráð fyrir svipuðu hlutfalli og 1975 og 1976.

Með fjárlögum ársins 1976 voru gerðar nokkrar breytingar á álagningu skatta, einkum óbeinna skatta. Viðlagasjóðsgjaldið, 2% á söluskattstofn, var fellt inn í almenna söluskattinn frá ársbyrjun, og varð hann við það 19%, auk hins sérstaka 1% gjalds í olíuhitunarsjóð. Hlutur sveitarfélaga í söluskatti var aukinn úr 6,1% í 7,5% til að mæta auknum skyldum þeirra. Gildistími sérstaka vörugjaldsins, sem innleitt var á miðju ári 1975, var framlengdur út árið 1976, en það lækkað úr 12% í 10% frá ársbyrjun, og skyldi það enn lækka í 6% í september. Þá komu til framkvæmda tollalækkanir vegna aðildar Íslands að Fríverzlunarsamtökum Evrópu (EFTA) og samninga við Efnahagsbandalag Evrópu. Á sviði beinna skatta var ákveðið að margfalda fasteignamat upp 2,7-falt og eignarskattur þar með u.þ.b. tvöfaldaður, og skattvísitala var hækkuð um 25% til samræmis við áætlaða tekjuhækkun 1975. Í sambandi við breytta skipan á greiðslu sjúkrakostnaðar var sveitarfélögum heimilað að leggja 1% sjúkratryggingagjald á skattskyldar persónutekjur. Helztu breytingar í útgjaldahlíð fjárlaga voru þær, að stefnt var að töluvert minni niðurgreiðslum en áður.

Í heild gerðu fjárlögin ráð fyrir tekjum að fjárhæð 60.342 m.kr., gjöldum að fjárhæð 58.857 m.kr. og þannig tekjuafgangi, er næmi 1.485 m.kr. Alls var gert ráð fyrir 1.113 m.kr. halla á lánahreyfingum, og var því greiðsluafgangur áætlaður 372 m.kr. Áður en fjárlög ársins voru endanlega samþykkt á Alþingi var lögð fram í fyrsta skipti lánsfjáráætlun fyrir komandi fjárlagaár. Í henni var ítarlega fjallað um uppruna og ráðstöfun lánsfjár á öllum sviðum efnahagslífsins, þar á meðal lánsfjármögnun opinberra framkvæmda. Í lok kaflans verður nánar greint frá þessum þætti og gerður samanburður á áætlunum og útkomu ársins, þ.e. að því er lýtur að opinberum framkvæmdum.

Í febrúar var framlengt ákvæðið um, að tekjum af einu söluskattstigi skyldi varið til jöfnunar á hitunarkostnaði til febrúarloka 1977. Ennfremur var lagður sérstakur skattur á brennslu- og díselolíu til að mæta niðurfellingu söluskatts á olíu til fiski-

skipa, og voru áætlaðar árlegar tekjur af þessum tekjustofni 580 m.kr. Flugvallaskattur var lögfestur til frambúðar og lækkaður, og er ætlað að tekjur af honum hafi numið um 225 m.kr. á árinu. Í marz var útsöluverð á áfengi og tóbaki hækkað um 15% og í apríl voru niðurgreiðslur á landbúnaðarafurðum lækkaðar í samræmi við ákvæði fjárlaga og nam áætluð gjaldaminnkun 580 m.kr.

Í maíbyrjun voru á Alþingi samþykkt lög um fjáröflun til landhelgisgæzlu og fiskverndar, ríkisfjármál og fjármögnun orkuframkvæmda sveitarfélaga. Tilfni laganna var m.a. endurskoðun greiðsluáætlana ríkissjóðs til samræmis við tekju- og verðlagsþróun, en fjárlög höfðu almennt verið miðuð við laun og verðlag í desember 1975. Helztu atriði laganna voru, að fallið var frá fyrirhugaðri lækkun vörugjaldsins í september og það hækkað úr 10% í 18% fyrir tímabilið frá 5. maí til ársloka. Áætlaður tekjuauki af þessum sökum var 1.600 m.kr. Í öðru lagi voru með lögnum takmarkaðar persónuafsláttargreiðslur ríkissjóðs, og var áætlaður tekjuauki vegna þess 300 m.kr. Í þriðja lagi voru ákvæði frá 1975 um sérstakan skyldusparnað hjá öllum tekjuskattskyldum mönnum upp að 67 ára aldri framlengd um eitt ár. Skyldusparnaðurinn nemur 5% af skattgjaldstekjum umfram ákveðin lágmark. Áætlað er, að álagður skyldusparnaður 1976 hafi skilað ríkissjóði allt að 340 m.kr. Í fjórða lagi var ríkissjóði heimilað að ábyrgjast lántökur sveitarfélaga vegna orkuframkvæmda á árinu, allt að 500 m.kr. Með þessum breytingum var áformað að auka tekjur ríkissjóðs upp í 66.562 m.kr. til þess að mæta áætlaðri hækkun útgjalda upp í 65.537 m.kr., auk minni háttar breytinga á lánahreyfingum og greiðsluafkomu.

Samkvæmt þeim bráðabirgðatölum, sem fyrir liggja, fóru tekjur ársins 1976 rúmlega 13% (7.967 m.kr.) fram úr áætlun fjárlaga og gjöld um 16% (9.590 m.kr.). Að meginhluta fólust þessar hækkunir þó þegar í endurskoðun áætlana og ráðstöfunum, sem gerðar voru í maímánuði. Af einstökum tekjuliðum má nefna, að tekju- og eignarskattar gáfu um 10% meira af sér en áætlað hafði verið í fjárlögum, almenn aðflutningsgjöld 17% og innflutningsgjöld af bifreiðum 52%. Tekjur af söluskatti fóru 10% fram úr áætlunum fjárlaga og tekjur af sérstöku vörugjaldi 63%. Eins og þegar hefur komið fram, var fallið frá fyrirhugaðri lækkun vörugjalds og það hækkað þess í stað. Ef tillit er tekið til áætlaðs tekjuauka vegna hækkunarinnar (1.600 m.kr.), virðist vörugjaldið hafa fært ríkissjóði minni tekjur en ætlað var. Rekstrarhagnaður Á.T.V.R. stóðst að heita má áætlun, var að eins tæplega 1% meiri en tilgreint var í fjárlögum.

Samanburður við fjárlög

Samanburður við 1975

Sé litið til gjaldaliða, má nefna, að útgjöld vegna almennrar stjórnar og löggæzlu fóru um 40% fram úr áætlun, til fræðslu-, menningar- og kirkjumála 19%, en útgjöld vegna heilbrigðismála námu því sem næst áætlaðri upphæð. Uppbætur á útfluttar landbúnaðarafurðir urðu 32% hærri en gert var ráð fyrir. Útgjöld til vegamála fóru 24% fram úr áætlun og útgjöld til tryggingamála 15%. Allir aðrir helztu útgjaldaliðir voru hærri en fjárlög gerðu ráð fyrir, ef frá eru talin útgjöld til iðnaðar- og orkumála, en þau urðu 12% lægri en fjárlög sögðu til um.

Samanburður ríkisútgjalda 1975 og 1976 sýnir, að heildargjöld hafa aukizt um 28%, miðað við bráðabirgðauppgjör í báðum tilvikum, en eins og áður hefur komið fram, hækkaði fjárhæð vergrar þjóðarframleiðslu um 37%, þannig að hlutur ríkisútgjaldanna hefur dregizt nokkuð saman. Mjög litlar breytingar urðu á hlutfallslegri skiptingu gjalda á helztu gjaldaflokka, og má e.t.v. helzt nefna niðurgreiðslur, en hlutur þeirra minnkaði nokkuð, því eins og vikið var að hér að framan, var töluvert dregið úr niðurgreiðslum á árinu. Af einstökum gjaldaliðum má nefna, að útgjöld vegna sjávarútvegsmála jukust um tæp 40% frá 1975 til 1976, til húsnæðis- og félagsmála um 38% til fræðslu-, menningar- og kirkjumála og vegna utanríkisþjónustu um tæp 30%. Uppbætur á útfluttar landbúnaðarafurðir hækkuðu um rúm 8%, en útgjöld vegna iðnaðar- og orkumála lækkuðu um tæp 2% og niðurgreiðslur á búvöru um rúm 4%. Teknamegin skiluðu tekju- og eignaskattar um 40% meiru en árið á undan og óbeinir skattar í heild 37%. Tekjur af vörugjaldi hækkuðu um 22%, og er í því sambandi rétt að minna á það, sem þegar hefur komið fram, að vörugjaldið var hækkað verulega á árinu og var auk þess ekki lagt á fyrr en á miðju ári 1975. Tekjur af sölu-skatti jukust um 38%, af almennum aðflutningsgjöldum um 23% og rekstrarhagnaður Á.T.V.R. jókst um 24%. Alls voru tekjur um 42% hærri en 1975.

Dáttur samneyzlu

Í kaflanum um framleiðslu, tekjur og verðlag hér að framan var nefnt, að samneyzlan hefði að raungildi því sem næst staðið í stað frá 1975 til 1976. Samneyzlan er hins vegar ekki nema hluti ríkisútgjaldanna, auk samsvarandi hluta útgjalda sveitarfélaga, þar sem undir hana falla aðeins bein kaup hins opinbera á vöru og þjónustu, önnur en til fjárfestingar.

Á hinn bóginn flokkast það fé, sem hið opinbera fær einkaaðilum, einstaklingum og/eða fyrirtækjum til ráðstöfunar, undir tilfærslur. Dæmi um tilfærslur eru framlög hins opinbera til almannatrygginga, niðurgreiðslur og útflutningsbætur, svo og framlög milli opinberra aðila, t.d. frá ríki til sveitarfélaga. Um tveir þriðju hlutar samneyzlunnar eru laun opinberra starfs-

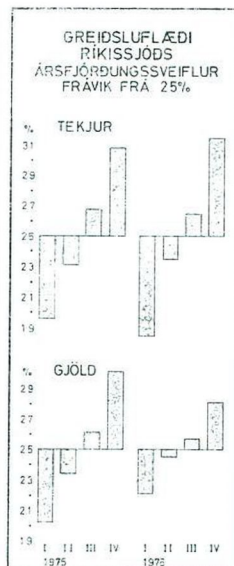
manna, en aðrir helztu þættir hennar eru kaup á vöru og þjónustu, auk viðhalds og afskrifta opinberra bygginga og mannvirkja. Á síðustu árum hefur samneyzlan að jafnaði numið 26—28% af heildarútgjöldum hins opinbera, fjárfesting 14—15% en afgangurinn, nálægt 60%, hefur flokkast undir tilfærslur. Hagræn flokkun ríkisútgjalda hefur enn ekki verið samræmd að fullu við meðferð þeirra í þjóðhagsreikningum. Hlutfallstölur ríkisútgjalda munu þó falla nærri því, sem að ofan greinir, þó þannig að fjárfesting sé minni, en á móti koma tilfærslur til fjárfestingar sveitarfélaga.

Samneyzlan hefur um langt árabil verið nokkuð stöðugt hlutfall af vergri þjóðarframleiðslu, eða um 9—10%. Hlutfallsleg aukning umsvifa hins opinbera hefur því ekki haft teljandi áhrif til aukinnar samneyzlu, heldur fyrst og fremst komið fram í aukinni fjárfestingu og tilfærslum.

Samkvæmt reynslu fyrri ára hefur greiðsluflæði ríkissjóðs verið nokkuð árstíðabundið. Gjöld hafa að vísu dreifzt fremur jafnt á árið, en hafa samt verið ögu meiri á síðari helmingi ársins en hinum fyrri. Hins vegar er tekjuinnstreymi að jafnaði hlutfallslega lítið fyrri hluta árs, eykst þegar á árið liður og nær hámarki á síðustu mánuðum ársins, og þá einum í desember. Á árunum 1974 og 1975 brá hins vegar svo við, að tekjur og gjöld dreifðust með mjög líkum hætti yfir árin. Orsakir þessa hafa væntanlega verið sérstakar aðgerðir á sviði ríkisfjármála bæði þessi ár, auk þess sem ör verðbólga mun hafa skekkt dreifingu gjalda yfir árið og rýrt gildi eftir á greiddra tekna. Á árinu 1976 virðist hins vegar svo sem fyrri sveifla hafi gert vart við sig á ný. Á fyrri helmingi ársins innheimtust 42% tekna ársins í heild og 46,5% gjalda féllu til greiðslu. Sambærilegar tölur fyrir 1975 voru 42,4% og 43%. Á súluriti á blaðrönd má sjá dreifingu tekna og gjalda á ársfjórðunga 1975 og 1976. Vegna frekar lítills tekjuinnstreymis framan af ári hefur nú um nokkurra ára skeið verið gripið til útgáfu ríkisvíxla í upphafi hvers árs í þeim tilgangi að fjármagni árstíðabundna fjárþörf ríkissjóðs.

Meðfylgjandi tafla sýnir, hvernig lánsfjáráætlun ríkisframkvæmda hefur komið til endurskoðunar og framkvæmdar. Frestun framkvæmda við járnblendiverksmiðju olli því, að 588 m. kr. voru færðar til orkuframkvæmda og 130 m. bætt við almenna lántöku í stað vörukaupaláns. Auk þess urðu fleiri breytingar. Framkvæmdir á Grundartanga frestuðust enn, vegagerð 17 m.kr. og hafnargerð 50 m.kr., en lán til landshafna eru aftur á móti ofgreidd um rúmar 10 m. kr. Auk lánsfjár til vegagerðar, sem hér er tilgreint, rann sérstakur skyldusparnaður til þeirra framkvæmda, álagður um 338 m.kr. Vörukaupalán voru upphaflega

Árstíðasveifla

Lánsfjármögnun ríkisframkvæmda

áætluð 2.030 m.kr. Þar af var 130 m.kr. breytt í almennt lán og 600 m.kr. vegna flugvélakaupa Landhelgisgæzlu frestuðust til 1977. Kröfluvirkjun hefur tekið 1.265 m.kr. lán vegna vélasamstæðu og 118 m.kr. vegna tækja, en RARIK hefur tekið 77 m.kr. vörukaupalán og 162 m.kr. lán fyrir milligöngu Landsbankans í stað vörukaupalána. Sem vörukaupalán eða hliðstætt þeim voru þannig teknar 1.622 m.kr. af þeim aðilum, sem áætlunin tók til. Lántaka Landsvirkjunar var utan áætlunar, en átti samleið með lántöku ríkissjóðs, að því marki, sem hér greinir.

Lánsfjármagnaðar ríkisframkvæmdir 1976 í m.kr.

	<i>Lánsfjáráætlun</i>		
	<i>Upphafleg</i>	<i>Endurskoðuð</i>	<i>Framkvæmd</i>
<i>Ráðstöfun:</i>			
<i>A-hluti fjárlaga</i>	1.524	1.547	1.490
Vegagerð almenn	1.050	1.050	1.050
— á Grundartanga	—	23	6
Landshafnir	310	310	320
Hafnargerð við Grundartanga	50	50	—
Þangverksmiðja	80	80	80
Orkustofnun v/jarðhitarannsókna	34	34	34
<i>B-hluti fjárlaga</i>	6.216	6.323	6.568
RARIK, almennar framkvæmdir	1.608	1.608	1.608
— v/Bessastaðarárvirkjunar	—	25	25
Sveitarafvæðing	150	150	150
Norðurlína	578	852	852
Kröfluvirkjun:	2.865	3.261	3.417
a. Stöðvarhús og vélar	(1.694)	(1.694)	(1.850)
b. Borholur og aðveitukerfi	(600)	(996)	(996)
c. Lína Krafla—Akureyri og aðveitust.	(571)	(571)	(571)
Jarðboranir ríkisins	40	40	40
Járblendiverksmiðja	975	387	476
Ríkissjóður, alls	7.740	7.870	8.058
Landsvirkjun			1.200
Ráðstöfun fjár 1976			9.258
Óafgreitt í árslok			—59
V. bráðabirgðafjármögnun 1975			314
Fjármagnað á árinu, alls			10.013
<i>Fjáröflun:</i>			
<i>Innlend lán</i>	2.920		3.010
Sala spariskírteina	1.400		900
Sala happdrættisbréfa			413
Innheimtufé spariskírteina	1.520		1.697
<i>Erlend lán</i>	4.820		6.978
Alþjóðabankalán	225		242
Önnur erlend lán	4.595		5.992
Bráðabirgðalán f. milligöngu Seðlabanka	—		744
Breytt reikningsstaða (rýrð)	—		25
Fjáröflun, alls	7.740		10.013

PENINGAMÁL

Á árinu 1976 var stefnan í peningamálum í fyrsta skipti ákveðin innan ramma heildaráætlunar um lánsfjármarkaðinn, sem lagður var með lánsfjáráætlun ríkisstjórnarinnar. Með aðhaldssamri útlánastefnu og hækkun vaxta var að því stefnt að draga úr viðskiptahalla og verðbólgu, efla stöðu innlánsstofnana og auka ráðstöfunarfé þeirra. Ekki náðist tilætlaður árangur á öllum þessum sviðum, en hagstæð breyting varð þó í viðskiptajöfnuði og þróun sparifjár. Enn vantar mikið á að gjaldeyrisstaðan sé traust, en batinn á árinu 1976 svarar til þriðjungs þeirrar rýrnunar, er varð á næstu tveim árum á undan, mælt á skráðu viðskiptagengi. Batinn stafar fyrst og fremst af hækkun útflutningsverðlags, en hærri raunvextir innanlands eiga tvímælalaust sinn þátt í því, að gjaldeyriseyðsla dróst saman um leið og sparifé jókst verulega. Raungildi sparifjár hækkaði lítilsháttar (0,8%), en það hafði rýrnað samtals um 30% næstu þrjú ár á undan. Mikil umskipti til hins betra urðu í greiðslujöfnuði ríkissjóðs á árinu, en þó vantaði allmikið á að tilætlaður árangur næðist, einkum gagnvart Seðlabankanum. Útlánaaukning innlánsstofnana fór einnig nokkuð fram úr settu marki, en hvort tveggja dró úr aðhaldi að þróun almennrar eftirspurnar.

Lánsfjáráætlun

Í lánsfjáráætlun ríkisstjórnarinnar 1976 var sú stefna mörkuð í málum lánamarkaðarins, að framboð lánsfjár skyldi byggjast á innlendum sparnaði í ríkari mæli en verið hafði í þeim tilgangi að bæta stöðu þjóðarbúsins gagnvart útlöndum. Mjög skyldi dregið úr peningaústreymi úr Seðlabankanum, einkum er varðaði viðskipti ríkissjóðs við bankann. Skyldi ríkið bæta stöðu sína við bankann um 1.400 m.kr., en á þrem undangengnum árum rýrnaði staðan samtals um 10 milljarða króna. Jafnframt var að því stefnt, að lausafjárstaða innlánsstofnana versnaði ekki á árinu, en flestir viðskiptabankar stofnuðu til mikilla yfirdráttarskulda við Seðlabankann á árunum 1974 og 1975. Í samræmi við þessa stefnu þurfti að tryggja ríkissjóði verulegan tekjuauka og voru fjárlög við það miðuð, auk þess sem sett voru lög í maí, sem

Gjaldeyriviðskipti Seðlabanka

tryggðu ríkissjóði enn meiri tekjur eftir að ljóst var að kostnaður við landhelgisgæzlu, fiskvernd og orkumál færi fram úr áætlun. Umframefitirspurn eftir gjaldeyri árin 1974 og 1975 hafði mikil samdráttaráhrif á lausafjárstöðu innlánsstofnana og peningamyndun, og vó þannig gegn þensluáhrifum yfirdráttarlána hjá Seðlabankanum. Árið 1976 snerist þessi þróun við, og gjaldeyriskaup Seðlabankans umfram gjaldeyrissölu námu samtals 2.909 m.kr., reiknað á skráðu viðskiptagengi. Bati utanríkisviðskipta varð meiri en við var búizt í upphafi ársins, og því mikilvægt, að á móti kæmi batnandi staða ríkissjóðs og annarra viðskiptaðila Seðlabankans til að veða á móti þensluáhrifum nettógjald-eyriskaupanna. Þetta tókst ekki, að því er varðar ríkissjóð sjálfan, en hins vegar batnaði staða sjóða í opinberri vörzlu og fjárfestingarlánasjóða um 2.178 m.kr., sem hafði versnað um 875 m.kr. árið 1975, þegar frá eru talin áhrif af skuldabreytingum í sjávarútvegi. Mestu munar um orlofsfé (1.267 m.kr.), sem flutt hefur verið í Seðlabankann og er nú talið með innstæðum sjóða í opinberri vörzlu. Á móti flutningi þess veitti Seðlabankinn Pósti og síma 1000 m.kr. lán vegna samansafnaðs greiðsluhalla stofnunarinnar.

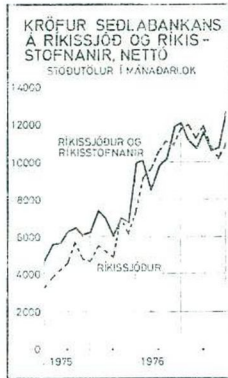
Úr reikningum Seðlabankans

(Hreyfingar í m.kr.)

	1973	1974	1975	1976
Gjaldeyriskaup—gjaldeyrissala	1.002	—6.801	—5.271	2.909
Kröfur á ríkissjóð, nettó ¹⁾	381	2.866	5.791	1.710
(þar af gengisuppfærsla lána)	—	—	(208)	(642)
Kröfur á ríkisstofnanir, nettó ¹⁾	835	546	—227	643
Kröfur á fjárfestingarlánasjóði ¹⁾	294	—187	1.855	—219
(þ a. v/skuldabreyt. sjávarútv.)	—	—	(1967)	—
Innst. fjárfestingarlánasjóða (—) ²⁾	—695	—371	—546	—701
Innst. sjóða í opinberri vörzlu (—) ²⁾	—696	—1.903	1.533	—1.798
Verðjöfnunarsj. fiskiðnaðarins	—394	—1.174	613	—219
Orlofsfé	—	—	—	—1.267
Aðrir	—302	—729	920	—312
Annað, nettó	—130	—25	—1.447	205
Erl. skuldir til langs tíma (—) ²⁾	48	—1.179	—2.135	—2.043
Endurlánuð löng erlend lán	—58	1.210	1.232	3.401
Annað	—120	—56	—544	—1.153
Samtals	991	—5.875	1.688	2.749
Nettóinnstæður innlánsstofnana	450	—6.615	730	1.506
(þ a. v/skuldabreyt. sjávarútv.)	—	—	(1967)	—
Lausafjárstaða	—326	—1.882	2.996	460
Bundnar innstæður	2.055	1.782	2.816	4.496
Endurkaup (—) ²⁾	—1.289	—4.247	—4.298	—3.486
Verðbréf (—) ¹⁾²⁾	10	—2.268	—783	36
Seðlar og mynt í umferð	541	740	958	1.243

¹⁾Endurlánuð löng erlend lán eru ekki meðtalín. ²⁾ Aukning= mínus.

Staða ríkisins

Útlánahámark

Þróun útlána

Eins og sjá má í meðfylgjandi töflu úr reikningum Seðlabankans versnaði staða ríkissjóðs og ríkisstofnana um 1.711 m.kr. á árinu þegar frá eru talin endurlánuð löng erlend lán og gengisuppfærsla lána. Útkoman varð því um 3.100 m.kr. lakari en að var stefnt í lánsfjáráætlun. Engu að síður var greiðsluafkoma ríkisins miklum mun betri en árið 1975, þegar skuldir við Seðlabankann hækkuðu um 5.356 m.kr., reiknað á sama hátt og áður greinir. Þensluáhrif af viðskiptum ríkissjóðs (A-hluta) við Seðlabankann voru mest á fyrri árshelmingi er skuldir við bankann hækkuðu um 2.473 m.kr. Á síðari helmingi ársins batnaði staðan nokkuð og yfir árið í heild nam rýrnunin 1.068 m.kr., auk 642 m.kr. vegna gengisuppfærslu lána, eða samtals 1.710 m.kr. samanborið við 5.791 m.kr. árið 1975. Ríkisstofnanir (B-hluti) að meðtöldum reikningi vegna framkvæmdaáætlunar höfðu hins vegar mjög góða stöðu við Seðlabankann mestan hluta ársins, aðallega vegna þess að erlend framkvæmdalán voru tekin á fyrri hluta árs en ráðstafað þegar liða tók á árið. Á síðasta ársfjórðungi hækkuðu skuldir ríkisstofnana við bankann mjög verulega eða um tæpa 2 milljarða, en yfir árið í heild hækkuðu skuldir ríkisstofnana um 643 m.kr., en höfðu lækkað um 227 m.kr. árið 1975.

Snemma á árinu hóf Seðlabankinn viðræður við fulltrúa viðskiptabanka og sparisjóða um stefnuna í útlánamálum. Samstaða var um að framfylgja þeirri stefnu, sem mótuð var með lánsfjáráætlun, og var í því skyni samið um ákveðna hámarksaukningu útlána innan ársins. Var í fyrstu miðað við, að heildarútlán ykjust ekki um meira en 15% yfir árið, en í apríl var stefnan endurskoðuð með hliðsjón af breyttum forsendum um verðlagsþróun, og útlánamörk fyrir árið í heild þá hækkuð í 20%. Hér á eftir verður fjallað um ráðstafanir í peningamálum, sem gerðar voru í apríl samhliða endurskoðun útlánastefnunnar, en fyrst skal vikið nánar að þróun útlánanna.

Á öðrum og þriðja ársfjórðungi jukust heildarútlán innlánsstofnana mjög verulega umfram þau mörk, sem um hafði verið samið. Ársaukning til októberloka nam 30%, en á síðustu mánuðum ársins dró úr aukningunni, og yfir árið í heild jukust útlán um 25,9%, sem er svipuð hlutfallsaukning og árið 1975, eins og meðfylgjandi tafla sýnir. Þar sem útlánaaukningin er nokkru minni en verðlagsbreytingar yfir árið, verður að segja, að nokkur árangur hafi náðst í þeirri viðleitni að veita þensluöflunum viðnám. Tilætlaður árangur náðist þó ekki, sem ef til vill stafar af því, að árið 1975 var þegar gert verulegt átak á þessu sviði, m.a. með útlánastöðvun um nokkurn tíma. Hér aftur í heftinu er útlánaflokkun innlánsstofnana sýnd, og má sjá, að lán til rík-

Úr reikningum innlánsstofnana

Hreyfingar í m.kr.	1973	1974	1975	1976
Til Seðlabanka, nettó	451	—	731	1.506
Erlendir liðir	144	956	579	53
Útlán	7.782	14.537	10.257	14.531
Skuldabreyting v/sjávarútvegs er ekki meðtalin í útlánum	—	—	(1967)	—
Samtals (ráðstöfun=uppruni)	8.377	15.493	11.567	16.090
Innlán	8.005	8.738	11.765	17.143
Frá Seðlabanka, nettó	—	6.615	—	—
Annað	372	140	—198	—1.053
<i>Hreyfingar í %</i>				
Útlán	33,1	46,5	22,4	25,9
Útlán með skuldabr. sjávarútvegs	33,1	46,5	26,7	25,9
Innlán	33,7	27,5	29,0	32,8

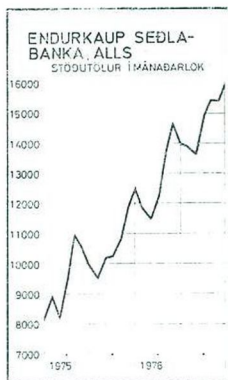
issjóðs og ríkisstofnana hafa aukizt hlutfallslega mest eða um 63%, lán til einstaklinga jukust um 35%, lán til landbúnaðar um 33% og sjávarútvegs 32%.

Ráðstafanir í apríl

Þegar ljóst var orðið, að verðlagsþróun á árinu yrði mun óhagstæðari en gert hafði verið ráð fyrir í lánsfjáráætlun var talið nauðsynlegt að gera ráðstafanir í peningamálum til að ná betra jafnvægi á fjármagnsmarkaðnum, jafnframt því sem tekið yrði tillit til aukinnar rekstrarfjárþarfar atvinnuveganna. Þegar hefur verið minnst á endurskoðun útlánamarkmiða, en talið var nauðsynlegt að stefna að því, að heildarútlán hækkuðu ekki um meira en 20% á árinu í stað 15% eins og gert var ráð fyrir í lánsfjáráætlun.

Hækkun bindiskyldu

Í apríl var ákveðið að auka bindiskyldu úr 23% í 25% af heildarinnstæðum hjá innlánsstofnunum, og gildi sú breyting aftur fyrir sig frá áramótum. Er bindingin þar með komin í það hámark, sem lög um Seðlabankann heimila. Breytingin var nauðsynleg til að vega á móti hækkun endurkeyþtra afurðalána, en árin 1974 og 1975 hækkuðu endurkaupin mun meira en bundnar innstæður. Árið 1976 hækkuðu endurkaup um 3.486 m.kr. eða 27,8%, en bundnar innstæður um 4.496 m.kr. eða 39,4%. Í árs-

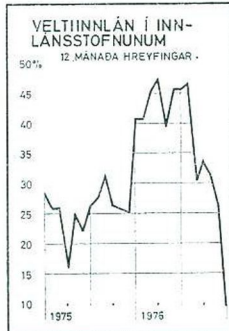

Endurkaup Seðlabankans

(Hreyfingar í millj. kr.)
(% hreyfingar innan sviga)

	1973	1974	1975	1976
Endurkaup Seðlabanka, alls	1.289 (47,9)	4.247 (106,7)	4.298 (52,2)	3.486 (27,8)
Landb.	531 (39,0)	649 (34,3)	1.929 (75,9)	1.463 (32,7)
Sjávarútv.	480 (47,9)	2.609 (176,0)	1.765 (43,1)	1.644 (28,1)
Iðnaður	191 (76,4)	541 (122,7)	630 (64,1)	249 (15,5)
Annað	86	449	—25 (—4,1)	130 (22,1)

Vaxtabreyting

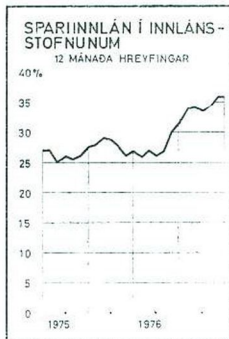
lok 1976 námu bundnar innstæður í Seðlabankanum 15.891 m. kr. en endurkaupin 16.010 m.kr.

Loks var ákveðið að taka upp nýja innlánareikninga við innlánsstofnanir, er njóta skyldu sérstaks vaxtaauka, sem Seðlabanki ákveði og endurskoði með tilliti til verðlagsþróunar. Innstæður á vaxtaaukareikningum skulu skráðar á nafn og bundnar í ekki skemmri tíma en 12 mánuði. Ársbækur bera 16% vexti, en ákveðið var að nýju reikningarnir hefðu 6% vaxtaauka og yrðu þá greiddir 22% vextir samtals frá 1. maí, er breytingin tók gildi. Til að standa undir greiðslu vaxtaauka voru almennir forvextir af víxlum hækkaðir um $\frac{3}{4}$ %, en aðrir útlánsvextir um 1%. Vextir af endurseljanlegum afurða- og birgðalánum atvinnuveganna, svo og vextir af reglubundnum viðbótarlánum breyttust þó ekki. Þá var innlánsstofnunum heimilað að taka upp nýjan flokk fasteignaveðlána, er beri $\frac{1}{2}$ % hærri vexti en vaxtaaukareikningar. Loks voru innlánsvextir á hlaupareikningum og sparisjóðsávísanareikningum lækkaðir úr 5% í 3%. Síðar á árinu (20. nóv.) voru vanskilavextir hækkaðir úr 2% í $2\frac{1}{2}$ % á mánuði.

Vaxtaaukareikningum var mjög vel tekið, enda var nú komið til móts við þarfir sparifjäreigenda, um innlánsform, sem tryggði verðgildi sparifjár nokkurn veginn til jafns við fjárfestingu í vörum og fasteignum. Í árslok höfðu 10.776 m.kr. safnast inn á nýju reikningana, en það er 20% af spariinnlánnum og 16% af heildarinnlánnum. Talið er, að um tveir þriðju hlutar vaxtaaukainnlána hafi orðið til með flutningi fjár af öðrum bundnum reikningum, en slíkur flutningur var heimilaður, þótt skilyrðum um uppsagnarfrest hefði ekki verið fullnægt.

Heildarinnlán innlánsstofnana hækkuðu um 32,8% árið 1976 samanborið við 29,0% árið áður. Aukning veltiinnlána var hlutfallslega mun minni eða 19,3%, en þau höfðu aukizt um 40% árið 1975. Spariinnlán hækkuðu um 36% samanborið við 27,3% árið 1975, og er þetta í fyrsta sinn í sex ár, að hlutfallsaukning þeirra er meiri en veltiinnlána. Séu ársmeðaltöl spariinnlána færð á verðlag ársins 1976 miðað við vísitölu þjóðarútgjalda kemur í ljós, að þau hækkuðu sífellt á sjötta áratug, að árunum 1968 og 1969 undanskildum, og náðu árið 1972 hámarkinu 59,0 milljarðar króna. Síðan hafa þau lækkað, fyrst í 57,7 milljarða árið 1973 þá í 50,6 og 43,5 árið 1975, en á síðasta ári snerist þessi þróun við og meðaltalið hækkaði lítilsháttar eða í 43,9 milljarða króna. Þótt breytingin sé tiltölulega lítil sýnir hún, að vaxtabreytingin hefur endurvakið að nokkru traust á banka-innstæðum sem sparnaðarformi og því átt þátt í að hamla gegn gjaldeyriseyðslu.

Innlánaþróun

Staða innlánsstofnana

Þótt útlánaaukning innlánsstofnana hafi orðið meiri en að var stefnt, tókst þeim að bæta heildarstöðu sína við Seðlabankann samtals um 1.506 m.kr., þegar litið er á árið í heild, og nam bati lausafjárstöðunnar þar af 460 m.kr. Stafar þessi aukning ekki sízt af útstreymi fjár úr Seðlabankanum vegna ríkisfjármála og gjaldeyrisviðskipta eins og áður er lýst. Mestan hluta ársins voru innlánsstofnanir þó í verulegri yfirdráttarskuld við Seðlabankann, og var ákveðið að hækka refsivexti af yfirdrætti til að hamla gegn tilhneigingu í þessa átt. Frá og með 11. desember reiknast 1% vextir af hæstu skuld á hverju 10 daga tímabili, en þó skal aðeins reikna venjulega yfirdrattarvexti af yfirdrattarskuld, sem varir aðeins í tvo daga. Þótt nokkuð hafi þokazt í rétta átt árin 1975 og 1976, er langt frá því, að heildarstaða innlánsstofnana gagnvart Seðlabankanum sé traust, því að batinn síðustu tvö ár nemur aðeins um þriðjung hallans á erfiðleikaárinu 1974.

Refsivextir

Reikningar bankakerfisins

(Hreyfingar í millj. kr.)
(% hreyfingar innan sviga)

	1973	1974	1975	1976
Peningamagn og sparifé	9.241 (35)	9.849 (28)	13.268 (29)	19.088 (33)
Orsakir breytinga peningamagns:				
Gjaldeyrisstaða	1.146	-5.845	-4.692	3.345
Útlán, samt. ¹⁾	9.282 (37)	17.790 (52)	17.656 (34)	16.654 (24)
Ríkissjóður og ríkisstofnanir	1.282 (191)	3.583 (183)	5.546 (100)	2.792 (25)
Bæjar- og sveitarfélög . .	208 (32)	366 (43)	42 (3)	106 (8)
Fjárfestingarlánasjóðir	662 (29)	442 (15)	471 ²⁾ (14)	635 (11)
Atvinnuvegir	5.691 (35)	11.940 (54)	9.748 (29)	9.780 (23)
Einstaklingar	1.438 (30)	1.460 (23)	1.849 (24)	3.340 (35)
Innst. sjóða í opinb. vörzlu . .	-696	-1.903	1.533	-1.798
Annað	-491	-193	-1.229	890
Endurlánað erl. lánsfé . .	623	4.042	7.107	4.124
Löng erl. lán	-610	-3.990	-7.703	-3.395
Annað	-504	-245	-633	161

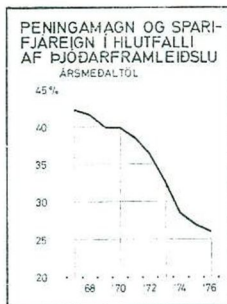
1) Endurlánað löng erlend lán eru ekki meðtalin.

2) Hækkun vegna skuldabreytinga sjávarútvegs er ekki meðtalin.

Línuritið hér á næstu síðu sýnir ársmeðaltöl peningamagns og sparifjár sem hlutfall af þjóðarframleiðslu. Árið 1967 var hlutfallið 42% en hefur lækkað stöðugt síðan, en það er bein afleið-

Peningamagn og sparifé

ing af því verðbólgu- og eftirspurnarástandi, sem ríkt hefur, og neikvæðir raunvextir bankainnlána hafa sízt stuðlað að eðlilegri peningamyndun. Ársmeðaltal peningamagns og sparifjár hækkaði um 32,8% árið 1976 samanborið við 37% aukningu þjóðarframleiðslunnar. Lækkaði hlutfallið því enn á síðasta ári eða í 26,2%, þrátt fyrir mikla aukningu sparifjár, sem áður er lýst.

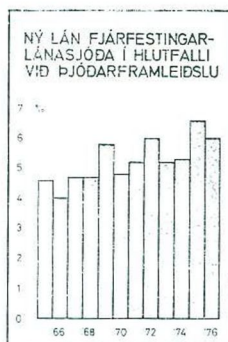

Þegar Reiknistofa bankanna tók við ávísanaskiptum 11. júní sl. varð bókun tékka í raun flýtt um einn dag. Við þetta urðu eldri upplýsingar um yfirdráttarlán og innstæður á tékkareikningum ósambærilegar við nýju upplýsingarnar. Af þessum sökum hefur talnaröðum útlána, veltiinnlána og peningamagns hér aftar í heftinu verið breytt, og nær breytingin aftur til ársins 1968. Þá eru inn- og útlán Póstgíróstofunnar nú í fyrsta sinn talin með í yfirlitstölum peningamála. Loks hafa verið gerðar breytingar vegna endurlánaðra langra erlendra lána, sem nú eru ekki talin með innlendum lánnum Seðlabanka og eru því eldri tölur lægri nú en í fyrri ársskýrslum.

FJÁRFESTINGARLÁNASJÓÐIR OG LÍFEYRISSJÓÐIR

Starfandi fjárfestingarlánasjóðir voru 17 á árinu 1976. Í árslokinn er áætlað, að eignir þeirra nemi um 64 milljörðum króna, en samsvarandi tala í árslok 1975 voru tæpir 48 milljarðar króna. Ætla má, að tæpir 58 milljarðar króna af eignum sjóðanna sé bundið í útlánakröfum í árslok 1976, en þær námu 43,6 milljörðum króna í árslok 1976. Svo sem ráða má af línuritinu hér á blaðröndinni, hefur starfsemi fjárfestingarlánasjóðanna aukizt að tiltölu við þjóðarframleiðslu undanfarin ár, þó með nokkrum sveiflum.

Útlán

Ný útlán fjárfestingarlánasjóða á árinu 1976 námu 14.846 m.kr., ef undan eru skilin lán vegna breytinga á lausaskuldum sjávarútvegs í löng lán, er námu 74 m.kr. Útlánin urðu þannig um 20% hærrí en á árinu 1975, þegar þau námu 12.330 m.kr., en þá voru þau 68% hærrí en árið 1974. Í lánsfjáráætlun ríkisstjórnarinnar fyrir árið 1976 var stefnt að því, að útlán fjárfestingarlánasjóða yrðu um 13,4 milljarðar króna. Fjárhæðir útlána urðu þannig um 11% hærrí en reiknað var með í lánsfjáráætlun 1976, en til samanburðar má nefna, að fjárfesting á því sviði, sem sjóðirnir starfa á, er talin hafa orðið um 10% hærrí en áætlanir,

Útlán fjárfestingarlánasjóða eftir greinum

	1975		1976	
	Breyting f. f. ári		Breyting f. f. ári	
Lánþegar:	M.kr.	%	M.kr.	%
Opinberir aðilar	854	161,2	1.237	44,9
(þ.a. bæjar og sveitarfélög)	(489)	(98,0)	(944)	93,0
Atvinnufyrirtæki	8.193	80,6	9.031	10,2
Landbúnaður	1.401	43,3	1.595	13,9
Sjávarútvegur	4.712	98,6	4.877	3,5
(auk þess lán v/skuldabreytinga)	(2.350)	—	(74)	—
Verzlun	106	10,4	244	130,2
Iðnaður	1.214	33,3	1.620	33,4
Aðrir	760	327,0	695	—8,6
Íbúðalán	3.283	33,3	4.578	39,4
Alls	12.330	68,3	14.846	20,4

sem lágu fyrir, þegar lánsfjáráætlun var gerð (í nóv.—des. 1975). Meðfylgjandi yfirlit sýnir útlán fjárfestingarlánasjóða eftir greinum, þar sem lán vegna breytinga á lausaskuldum sjávarútvegs árin 1975 og 1976 eru ekki meðtalin.

Til sjávarútvegsins rann lítið eitt meira lánsfé frá sjóðunum en árið 1975, 3,5%, en til landbúnaðar varð meiri aukning, 14%. Í þessum atvinnuvegum var á árunum þar á undan mikil uppbygging og endurnýjun, sem hægt hefur verið á að undanförmu, og spegla útlán fjárfestingarlánasjóða þá þróun. Lán sjóðanna til iðnaðar hafa hækkað jafnt tvö síðustu ár, um rúm 33%. Lán til verzlunar, sem eru mjög óverulegur hluti af útlánum fjárfestingarlánasjóða, rúmlega tvöfölduðust árið 1976 frá árinu 1975, en það ár höfðu þau hækkað um 10% frá árinu 1974. Lán fjárfestingarlánasjóða til annarra atvinnuvega eru mjög sveiflukennd og lækkuðu t.d. um tæp 9% árið 1976 frá árinu á undan. Auk lána til fjárfestingar vegna atvinnuveganna lána fjárfestingarlánasjóðir einstaklingum, og raunar einnig félagssamtökum og sveitarfélögum, til íbúðabygginga, og varð um 39% hækkun í þessum flokki útlána frá árinu 1975, en það ár jukust útlánin um 33% frá árinu 1974. Lán sjóðanna til opinberra aðila námu 1.237 m.kr. árið 1976, þar af 944 m.kr. til bæjar- og sveitarfélaga og er það tæplega tvöfalt meira en á árinu 1975 og reyndar annað árið í röð, sem lán sjóðanna til sveitarfélaga nær tvöfölduðust. Lán til annarra opinberra aðila eru mjög sveiflubundin, en þar er einkum um að ræða að leysa úr sérstökum tímabundnum fjármögnunarvandkvæðum einstakra opinberra aðila. Fjáröflun til útlána fjárfestingarlánasjóða 1976 var með mjög líkum hætti og árin áður. Aðeins 4% ráðstöfunarfjárins fékkst úr eigin rekstri sjóðanna, 38% voru ný framlög hins opinbera í

Fjáröflun

Fjáröflun til útlána fjárfestingarsjóða (Hlutföll. %)

	1973	1974	1975	1976
Eigið framlag	2	1	4	4
Sjóðsbreytingar	—15	—6	—3	—5
Annað	17	7	7	9
Bein framlög án endurgjalds	38	46	37	38
Lántökur	60	53	59	58
Erlend lán	16	15	28	20
Innlend lán	44	38	31	38
Frá bankakerfinu	15	11	6	8
Frá lífeyrissjóðum	7	11	11	14
Frá Atvinnuleysistryggingasjóði	4	4	1	5
Innkominn skyldusparnaður	14	12	10	11
Annað innlent	4	—	3	—
Ný árleg útlán	100	100	100	100

Fjárstreymi

ýmsu formi, en meginhlutinn fékkst með nýjum lántökum, eða 58%. Eftirfarandi yfirlit sýnir í grófum dráttum hvernig fjáröflun til útlána hefur skipzt hlutfallslega á árunum 1973—1976. Hér fer á eftir nánara yfirlit yfir uppruna og ráðstöfun fjármagns síðustu tvö árin.

Fjárstreymi fjárfestingarlánasjóða

	1975		1976	
	Breyting f. f. ári		Breyting f. f. ári	
	M.kr.	%	M.kr.	%
<i>Uppruni fjármagns:</i>				
Eigið framlag, nettó	925	51,6	1.511	65,7
Innkomnar afborganir og vextir	5.584		8.376	
—Gr. afb., vextir og kostn.	—4.659		—6.865	
Bein framlög án endurgjalds	4.596	36,6	5.733	24,7
Skatttekjur og ríkisframlög	4.281		5.450	
Framlög annarra	315		283	
Tekin löng lán ¹⁾	7.484	91,3	8.550	14,2
Innlend lán	4.014	42,8	5.616	40,1
Frá ríkinu (Verðhækk. reikn.)	300		—	
Frá innlánsstofnunum	892		1.207	
Frá lífeyrissjóðum	1.345		2.058	
Frá Atvinnuleysisstr.sj.	170		697	
Innkominn skyldusparnaður	1.284		1.647	
Önnur innlend lán	23		7	
Erlend lán	3.470	214,0	2.934	—15,5
Endurlánað frá innl. aðilum	2.575		854	
Erlend lán tekin beint	895		2.080	
Innlend bráðabirgðalán, nettó	—172		—	
Uppruni—ráðstöfun	12.833	62,2	15.794	23,2
<i>Ráðstöfun fjármagns:</i>				
Ný útlán ¹⁾	12.330	68,3	14.846	20,4
Veitt löng lán	11.334		14.027	
Bráðabirgðalán, nettó	996		819	
Veitt framlög og styrkir	154		166	
Breytingar á innstæðum og sjóði	349		782	

¹⁾ Í nýjum útlánunum og teknum löngum lánunum eru hér undanskilin lán Fiskveiðisjóðs vegna skuldabreytinga sjávarútvegafyrirtækja, 2350 m.kr. árið 1975 og 74 m.kr. 1976.

Hlutdeild eigin framlags að undanskildum sjóðsbreytingum tók lítilsháttar breytingum upp á við árið 1976, en nær þó engan veginn að vera eðlilegur hluti uppbyggingar sjóðanna. Framlög til fjárfestingarlánasjóða, aðallega skatttekjur og ríkisframlög, námu 5.733 m.kr. eða 38% af útlánunum 1976, en það er svipað hlutfall og árið 1975.

Með lánsfjáráætlun fyrir árið 1976 var m.a. að því stefnt að

Framkvæmdasjóður

minnka hlutdeild erlendra lána í heildarfjármögnun fjárfestingarlánasjóða frá því, sem var árið 1975, og færa hana niður á svipað stig og var á árinu 1974. Þetta markmið náðist ekki að fullu, einkum vegna þess að eigið framlag og skatttekjur fylgdu ekki eftir þeirri hækkun, sem varð á almennri fjárfestingu frá áætlunum, en fjárfestingin mótar verulega útlán sjóðanna. Innlendar lántökur fjárfestingarlánasjóða á síðasta ári námu um 38% af nýjum útlánum, og er það svipað hlutfall og að var stefnt í lánsfjáráætlun. Þetta náðist, þótt aðeins hafi tekizt að fá að láni um 27% af áætluðu ráðstöfunarfé lífeyrissjóðanna á árinu 1976 í stað 30%, sem að var stefnt. Lán viðskiptabanka til fjárfestingarlánasjóða urðu hærri en ráð var fyrir gert í lánsfjáráætlun, en um þau er samið sem 10% af innlánsaukningu, sem varð nokkru meiri en gert var ráð fyrir í áætlun, eins og getið er um í kaflanum um peningamál hér að framan. Atvinnuleysistryggingasjóður lánaði Byggingarsjóði ríkisins og Framkvæmdasjóði um 300 m.kr. hvorum um sig og skyldusparnaður brúttó, sem rennur að mestu til Byggingarsjóðs ríkisins og einnig til Stofnlánadeildar landbúnaðarins varð um 1.647 m.kr., sem er nokkru hærri fjárhæð en áætlað var. Innkominn skyldusparnaður að frádregnum útborguðum endurgreiðslum, vöxtum og vísitöluálagi nam 308 m.kr. árið 1976 en 462 m.kr. árið 1975. Framkvæmdasjóður, er starfar sem miðlunarsjóður á lánsfé fyrir helstu atvinnuvegasjóðina, fékk sem endranær sitt fjármagn að mestu að láni. Innlendar lántökur hans voru lán frá viðskiptabönkum 1.177 m.kr., og verðtryggð lán frá lífeyrissjóðum 743 m.kr. og Atvinnuleysistryggingasjóði 300 m.kr. Í erlendri mynt tók hann lán hjá Viðreisnarsjóði Evrópuráðsins, 2.080 m.kr. eftir að afföll og lántökugjöld höfðu verið dregin frá, og af endurlánuðu erlendu lánsfé Seðlabankans 674 m.kr., þar af 150 m.kr. vegna sérstakrar fyrirgreiðslu við Stofnlánadeild landbúnaðar-

Lánveitingar Framkvæmdasjóðs

Millj.kr.	1974	1975	1976
Stofnlánadeild landbúnaðarins	475	1.387	1.100
Veðdeild Búnaðarbankans	38	15	20
Fiskveiðasjóður	1.141	2.098	2.609
Verzlunarlánasjóður	8	25	40
Stofnlánadeild samvinnufélaga	8	25	40
Iðnlánasjóður	113	117	250
Ferðamálasjóður	15	—	—
Lánasjóður sveitarfélaga	113	124	250
Byggðasjóður	129	244	250
Samtals til fjárfestingarlánasjóða	2.040	4.035	4.559
Lán til annarra aðila	163	371	525
Alls	2.203	4.406	5.084

Lánskjör

ins. Af meðfylgjandi yfirliti má sjá lánveitingar Framkvæmdasjóðs til einstakra fjárfestingarlánasjóða og annarra aðila síðastliðin þrjú ár.

Fram kemur, að enn sem fyrr eru sjóðir sjávarútvegs og landbúnaðar stærstu lántakendur hjá Framkvæmdasjóði, en Iðnlánasjóður, Lánasjóður sveitarfélaga og Bygðasjóður vinna nokkuð á, einkum á árinu 1976.

Á árinu 1976 var enn unnið að því að framfylgja ákvæðum laga nr. 13/1975, þar sem segir, að fjárfestingarlánasjóðir skuli endurlána það fé, sem þeir fá til ráðstöfunar, með sambærilegum kjörum og þeir sæta sjálfir. Má því ætla, að á næstu árum verði eigið fé fjárfestingarlánasjóða æ ríkari þáttur í ráðstöfunarfé sjóðanna, og gætir þess að nokkru á árinu 1976, eins og vikið var að hér að framan.

Nánari tölulegar upplýsingar um fjárfestingarlánasjóðina eru birtar í töfluviðauka þessarar skýrslu (töflur 25—28).

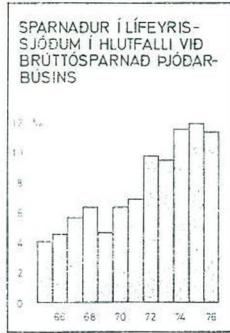
Lífeyrissjóðir

Upplýsingar um starfsemi lífeyrissjóða, sem Seðlabankinn safnar árlega, liggja nokkuð seinna fyrir en upplýsingar frá öðrum fjármagnsstofnunum. Hefur þó að undanförunu í ársskýrslum bankans verið getið um líklegar niðurstöður helztu þátta í fjárstreymi þeirra.

Fjárstreymi lífeyrissjóða

Hreyfingar	1974		Brb.t. 1975		Áætl. 1976	
	Breyting f. f. ári		Breyting f. f. ári		Breyting f. f. ári	
<i>Uppruni:</i>	<i>M.kr.</i>	%	<i>M.kr.</i>	%	<i>M.kr.</i>	%
Eigið framlag nettó	1.344	60	2.350	75	3.350	43
Iðgjaldatekjur	3.992	48	5.350	34	7.400	38
—Gr. lífeyrir o.fl.	—1.072	53	—1.450	35	—2.150	48
Uppruni=Ráðstöfun	4.264	51	6.250	46	8.600	38
<i>Ráðstöfun:</i>						
Útlán	3.536	47	5.650	60	8.600	52
Innst.- og sjóðsbr.	728	—	600	—	—	—

Af meðfylgjandi yfirliti má sjá, að ráðstöfunarfé lífeyrissjóða er áætlað um 8.600 m.kr. árið 1976 á móti um 6.250 m.kr. árið 1975. Er þarna um 38% hækkun að ræða, borið saman við 46% hækkun 1974 til 1975 og 51% hækkun 1973 til 1974. Þessi stigminnkandi aukning skýrist að nokkru með því, að dregið hefur úr fjölgun þeirra, sem í lífeyrissjóði hafa gengið, svo og að allir sjóðir innheimta nú hámarksíðgjald af sjóðfélögum og atvinnurekendum, auk þess sem launaþensla hefur verið minni nú tvö sl. ár en árin þar á undan. Útlán lífeyrissjóðanna renna að meg-

inhluta til sjóðfélaga, en í vaxandi mæli hafa þeir einnig lánað fjárfestingarlánasjóðum ýmist samkvæmt sérstakri málaleitan einstakra fjárfestingarlánasjóða eða samkvæmt óformlegu samkomulagi við ríkisvaldið, sem gert var árið 1974. Í því samkomulagi var gert ráð fyrir, að lífeyrissjóðir verðu 20% af ráðstöfunarfé sínu til kaupa á verðtryggðum skuldabréfum Framkvæmdasjóðs og Byggingarsjóðs ríkisins. Í samræmi við lánsfjáráætlun 1976 fóru stjórnvöld fram á, að lífeyrissjóðir ykju lán sín til fjárfestingarlánasjóða upp í 30% af áætluðu ráðstöfunarfé ársins 1976 og fóru jafnframt fram á, að meginhluti þess fjár gengi til Framkvæmdasjóðs. Eigi fóru lífeyrissjóðir að fullu eftir þessum tilmælum, þar sem lán til fjárfestingarlánasjóða námu um 27% af áætluðu ráðstöfunarfé lífeyrissjóðanna á árinu 1976, en þar af runnu 743 m.kr. til Framkvæmdasjóðs í stað 1.440 m.kr., sem gert var ráð fyrir í lánsfjáráætlun.

Sparnaður í lífeyrissjóðum, skilgreindur sem nettó iðgjöld og innkomnir vextir að frádrögnum kostnaði við starfsemi sjóðanna, hefur aukizt stöðugt undanfarin ár. Sézt af línuritinu hér á blaðröndinni, að nú nemur hann um 11—12% af brúttósparnaði þjóðarbúsins til samanburðar við um 6—7% í byrjun áratugsins. Um nánari tölulegar upplýsingar um lífeyrissjóði vísast til töflu 29 í töfluviðauka aftast í þessari skýrslu.

YFIRLIT YFIR LÁNAMARKAÐINN

Lánsfjáráætlun

Í lok ársins 1975 lagði ríkisstjórnin fram á Alþingi lánsfjáráætlun fyrir árið 1976. Áætlunin var hin fyrsta, sem tók til allrar lánastarfsemi í landinu. Í henni voru settar fram hugmyndir um þróun í lánamálum, sem væri í samræmi við og stefndi að yfirlýstum markmiðum ríkisstjórnarinnar í efnahagsmálum. Stefnt var að þrem meginmarkmiðum: að draga úr viðskiptahalla við útlönd, draga úr verðbólgu og tryggja fulla atvinnu. Með lánsfjáráætlun var lögð áhersla á, að draga þyrfti úr heildarframboði lánsfjár, og var opinbera geiranum ætlaður verulegur hlutur í því aðhaldi. Skyldi dregið úr erlendum lántökum eftir því sem við yrði komið, en lánsfjárframboð byggt á innlendum sparnaði í ríkari mæli en á undanförunum árum. Þetta hafði verulega þýðingu gagnvart opinberum framkvæmdum og starfsemi fjárfestingarlánasjóða, sem byggist nær eingöngu á beinum lántökum. Einnig voru sett fram markmið varðandi bankakerfið og lífeyrissjóði, en eðli sínu samkvæmt hljóta þau að vera háð breytingum, sem verða á þróun verðlags og sparnaðar.

Í heild verður að telja, að lánsfjáráætlun hafi auðveldað stjórn lánamála og átt sinn þátt í þeim endurbata, sem varð á stöðu þjóðarbúsins gagnvart útlöndum. Ekki tókst þó að veita það aðhald, sem að var stefnt, enda reyndist verðbólgu myndun svo sterk, að ekki varð við ráðið nema að takmörkuðu leyti. Af þeim sökum meðal annarra voru nokkrir þættir lánsfjáráætlunar endurskoðaðir í apríl og maí eins og rakið er í köflunum hér að framan.

Innlendur sparnaður

Meðfylgjandi töflur sýna þróun lánamála á síðasta ári, og til samanburðar eru tölur frá fyrri árum. Skal nú vikið stuttlega að þeirri heildarmynd, sem fram kemur í þessum töflum, en ítarlegri upplýsingar um einstaka þætti má finna í köflunum hér að framan og töflunum aftast í þessari skýrslu. Í fyrstu töflunni, sem sýnir hreyfingar lána og nátengdar meginstærðir, má sjá, að innlendur sparnaður, brúttó, hefur aukizt mjög verulega á árinu 1976, er hann nam 28% af vergri þjóðarframleiðslu, en árið 1975

var hlutfallið 25%. Hallinn á viðskiptajöfnuði lækkaði úr 11,5% af þjóðarframleiðslu í 1,7%, sem er mun betri árangur en vænt var við upphaf ársins. Í töflunni er sýnt hve mikið af innlendum sparnaði fór um lánakerfið (lína 22). Er þar um að ræða innlán í bönkum, iðgjöld til lífeyrissjóða, skyldusparnað og framlög til fjárfestingarlánasjóða auk fjármagnstilfærslna til og frá útlöndum. Árið 1976 tvöfaldaðist þessi fjárhæð, en það skýrist að miklu leyti af því, að spariinnlán í bönkum hækkuðu verulega.

Innlendur sparnaður og lántökur

(Samandregið greiðslufirlit gagnvart lánastofnunum og útlöndum)

Hreyfingar í m. kr.		Upphafl. lánsfjáráætlun				
		1973	1974	1975	1976	1976
1	Halli á viðskiptajöfnuði	2.635	15.530	21.380	4.390	14.400
2	Innl. sparnaður, brúttó	25.786	32.198	45.860	71.420	53.660
21	Til eigin fjárfestingar	12.827	15.566	28.960	37.476	36.055
22	Til lánakerfisins ..	12.959	16.632	16.900	33.944	17.605
3	Fjárfesting (=1+2)	28.421	47.728	67.240	75.810	68.060
31	Eigin fjármögnun	12.827	15.566	28.960	37.476	36.055
32	Lántökur, nettó ¹⁾ ..	15.594	32.162	38.280	38.334	32.005
321	— opinberra aðila	2.165	8.680	14.614	14.391	6.800
322	— einkaaðila	13.429	23.482	23.666	23.943	25.205
	¹⁾ (þ.a. erl. lán nettó)	(1.105)	(14.155)	(15.015)	(3.535)	(11.960)

Lánsfjárframboð

Lánatökur (lína 32) eru öll lán innlendra aðila frá lánastofnunum og útlöndum. eru þau sýnd sem hluti af fjármögnun brúttófjárfestingar, enda þótt rekstrarlán séu meðtalin. Lánsfjárframboð þannig skýrgreint nam rúmum 38 milljörðum kr. árið 1976, sem er nánast sama fjárhæð og árið áður, en um 6 milljörðum hærri en áætlað hafði verið. Erlend lán í heild hækkuðu um 3.535 m.kr. árið 1976, sem er aðeins fjórðungur aukningarinnar árið áður. Erlend lán til langs tíma hækkuðu um 10.750 m.kr. og verður nánar fjallað um þau síðar í þessum kafla. Á móti lækkuðu ýmsar stuttar erlendar skuldir mjög verulega (3.870 m.kr.) auk þess sem gjaldeyrisstaða bankanna batnaði um 3.350 m.kr.

Lánþegar

Á lánþegahlið er athyglisvert að sjá, að lánanotkun einkaaðila (atvinnufyrirtækja og einstaklinga) var því sem næst jafn mikil árin 1975 og 1976, 24 milljarðar króna, og heldur lægri en gert var ráð fyrir í upphaflegri lánsfjáráætlun. Lántökur opinberra aðila, að ríkisfyrirtækjum meðtöldum, voru sömuleiðis nær óbreyttar frá árinu 1975, 14 milljarðar króna. Urðu lántökur opinberra aðila meira en tvöfalt hærri en ráðgert var með lánsfjáráætlun. Stafar mismunurinn að miklu leyti af meiri virkjunar- og hitaveituframkvæmdum en fyrirhugaðar voru. Auk þess virð-

ist svo sem markið hafi verið sett of hátt í lánsfjáraætlun, að því er varðar greiðsluafkomu ríkisins, því þrátt fyrir mikil umskipti til hins betra í ríkisfjármálum, náðist ekki að grynna á eldri skuldum við lánastofnanir.

Næsta tafla sýnir nánari flokkun á heildarlánnum eftir endanlegum notendum. Eru þar til viðbótar lánnum, eins og þau eru sýnd í fyrstu töflu, lán einkaaðila til ríkissjóðs í formi spariskírteina, happdrættisskuldabréfa og skyldusparnaðar af skatttekjum. Rétt er að vekja athygli á, að ólíkt því sem er í fyrstu töflu, eru lán til ríkisfyrirtækja hér talin með lánnum til atvinnufyrirtækja, en sú hefur verið venjan í lánaflokkun lánastofnana. Einnig er

*Innlend og erlend lán 1976 og 1975
flokkuð eftir endanlegum notendum
(Nettóhreyfingar í m.kr.)*

Lánþegar

Lánveitendur 1976	Ríkissj.	Atvinnu- Íbúða- Aðrir				Samt.	Lána- stofn. ²
	og ríkisst.	Sveitar- félög	fyrir- tæki ¹	eig- endur	einka- aðilar		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1 Innland lán, alls	4.542	1.669	18.653	11.582	1.412	37.858	616
11 Lánastofnanir, alls ³	2.652	1.669	18.653	11.582	1.412	35.968	—
111 Bankakerfið	2.601	947	12.382	1.927	1.412	19.269	(1.508)
1111 Seðlabankinn	2.176	111	1	—	—	2.288	(658)
1112 Innlánsstofnanir	425	836	12.381	1.927	1.412	16.981	(850)
112 Fjárfestingarlánasjóðir	—29	722	6.241	4.235	—	11.169	(60)
113 Lífeyrissjóðir	80	—	30	5.420	—	5.530	(1.870)
12 Einkaaðilar	1.890	—	—	—	—	1.890	616
2 Erend lán, alls	1.405	—70	1.031	—	—	2.366	—510
21 Löng erlend lán	385	—70	7.600	—	—	7.915	2.835
22 Stutt erlend lán	1.020	—	—6.569	—	—	—5.549	—3.345
3 Samtals (1+2)	5.947	1.599	19.684	11.582	1.412	40.224	106
1975							
1 Innland lán, alls	8.651	487	22.033	7.550	879	39.600	670
11 Lánastofnanir, alls ³	6.965	487	22.033	7.550	879	37.914	—
111 Bankakerfið	6.697	148	13.399	973	879	22.096	(2.667)
1111 Seðlabankinn	6.708	—15	—5	—	—	6.688	(1.839)
1112 Innlánsstofnanir	—11	163	13.404	973	879	15.408	(828)
112 Fjárfestingarlánasjóðir	263	334	8.604	3.021	—	12.222	(48)
113 Lífeyrissjóðir	5	5	30	3.556	—	3.596	(1.254)
12 Einkaaðilar	1.686	—	—	—	—	1.686	670
2 Erend lán, alls	—190	1.363	—807	—	—	366	11.797
21 Löng erlend lán	670	1.363	6.017	—	—	8.050	7.105
22 Stutt erlend lán	—860	—	—6.824	—	—	—7.684	4.692
3 Samtals (1+2)	8.461	1.850	21.226	7.550	879	39.966	12.467

1) Ríkisfyrirtæki meðtalin

2) Svígatölur tákna lán lánastofnana innbyrðis

3) Endurlánuð löng erlend lán meðtalin

Löng erlend lán

nauðsynlegt að hafa í huga, að lán lánastofnana í þessari töflu innifela endurlánuð löng erlend lán.

Athyglisverðast í töflunni er, að aukning lána til einstaklinga (dálkar 4+5) varð um 13.000 m.kr. árið 1976 eða um 54% meiri en aukningin árið 1975. Lán til opinberra aðila og atvinnuvega samanlagt (dálkar 1+2+3) jukust hins vegar um 20% lægri fjárhæð á árinu 1976 en á árinu 1975.

Síðasta taflan sýnir löng erlend lán 1975 og 1976 og flokkun þeirra á innlenda lántakendur. Kemur þar m.a. fram, að innkomin lán í heild árið 1976 námu 18.985 m.kr. eða 10% lægri fjárhæð í krónum en innkomin lán 1975, reiknað á meðalgengi hvors árs um sig. Nettóaukning innlendra lána 1976 varð 10.750 m.kr. eða um 30% minni en aukningin 1975. Dró þannig verulega úr skuldaaukningu Íslendinga við útlönd. Lánastofnanir nota ekki sjálfar lán, sem þær taka erlendis, heldur miðla þeim meðal innlendra aðila (fjárfestingarlánasjóðir) eða hafa eingöngu milligöngu um lántökur erlendis (bankakerfið). Ríkissjóður tekur einnig lán í þeim tilgangi að miðla af þeim til annarra geira þjóðfélagsins. Má af yfirlitinu sjá, hvaða aðilar fá þau lán, sem ríkissjóður tekur erlendis, en notar ekki sjálfur. Þessi flokkur erlendra lána óx mest á árinu 1976, en bein lán þeirra, sem féð fá til endanlegra nota, minnkuðu á móti.

Löng erlend lán 1975 og 1976

Lántakendur	Innk. lán	1975		Bráðabirgðatölur 1976		
		Afb.	Nettó	Innk. lán	Afb.	Nettó
Opinberir aðilar	11.875	2.050	9.825	10.240	2.805	7.435
Ríkissjóður, alls	4.295	935	3.360	6.285	1.085	5.200
þ.a. ríkissj. sjálfur	1.150	480	670	975	590	385
þ.a. til ríkisf.	667	135	532	5.260	145	5.115
þ.a. til bæjar- og sveitarfélaga	153	35	118	—	35	—35
þ.a. til fjárf.lánasj.	2.100	95	2.005	—	95	—95
þ.a. til atvinnuv.	225	190	35	50	220	—170
Ríkisfyrirtæki, alls	6.120	900	5.220	3.595	1.325	2.270
Bæjar- og sveitarfélög	1.460	215	1.245	360	395	—35
Lánastofnanir	6.795	1.695	5.100	5.415	2.485	2.930
Seðlabanki	1.715	300	1.415	1.670	23	1.647
Viðskiptabankar	4.205	920	3.285	1.590	1.810	—220
Fjárfestingarlánasj.	875	475	400	2.155	652	1.503
þ.a. Fiskveiðasj.	—	55	—55	—	65	—65
Einkaaðilar	2.390	2.160	230	3.330	2.945	385
Fiskiskip	390	790	—400	50	840	—790
Fiskiðnaður	49	55	—6	70	55	15
Skip, önnur en fiskisk.	515	630	—115	1.030	880	150
Flugvélar	995	160	835	2.080	630	1.450
Annað	441	525	—84	100	540	—440
Erlend lán, alls	21.060	5.905	15.155	18.985	8.235	10.750

Umreikningsgengi 1 US\$ 1975 = 153,63 kr., 1976 = 181,91 kr.

GENGISMÁL

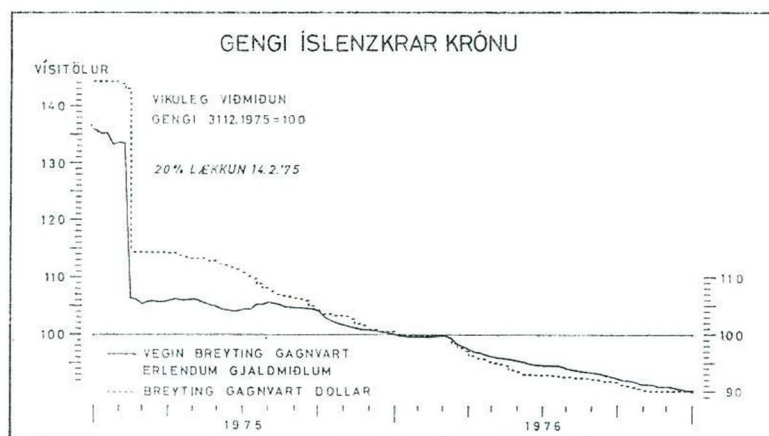
Miklar breytingar áttu sér stað á gengi erlendra gjaldmiðla á árinu, eins og eðlilegt er, þegar gengi er sveigjanlegt á opnum markaði, og efnahagsþróun er ólík landa á milli. Við þær aðstæður hefur mismunandi verðlagsþróun og vöxtur framleiðni ár frá ári miklu fyrr áhrif á gengisþróunina en var undir fastgengiskerfinu, sem var ríkjandi fram til ársins 1973. Þar að auki koma fram skammtíma gengissveiflur, sem stafa af breytingu í efnahagsmálastjórn innanlands og breytingum á vaxtamun milli landa.

Áberandi munur kom fram á þróun gengis gjaldmiðla þeirra landa annars vegar, þar sem verðhækkunir voru örar eða framleiðniaukning lítil eða hvort tveggja, og hinna, þar sem verðlag var stöðugra eða framleiðniaukning mikil. Í fyrri hópnum voru af helztu iðnaðarlöndum einkum Bretland og Ítalía, þar sem gengisfallið var um og yfir 20% á árinu, og að nokkru leyti Frakkland, þar sem gengisfallið var um hálfu minna. Í síðari hópnum voru Þýskaland og Sviss, þar sem gengishækkun á árinu nam nálægt 10%, og Japan, Holland og ýmis fleiri lönd, þar sem hækkunin var minni.

Nokkur lönd í Vestur-Evrópu hafa haft með sér samflot í gengismálum með takmörkuðum gengissveiflum innbyrðis. Í marz heltist Frakkland úr lestinni, og eru nú eftir Þýskaland, sem er langstærst og öflugast þeirra, Holland, Belgía, Danmörk, Noregur og Svíþjóð. Í október reyndist nauðsynlegt að breyta nokkuð gengi gjaldmiðla innan þessa hóps.

Meginbreytingin á sviði alþjóðlegra gengismála á árinu 1976 í samanburði við árin næstu á undan er þó sú, að gengi Bandaríkjadollars var nokkurn veginn stöðugt allt árið þrátt fyrir órólegt ástand á gjaldeyrismörkuðum. Áður voru gengissveiflur dollars snar þáttur í óróleika þeim, sem ríkt hefur á þessu sviði.

Ísland er í hópi þeirra landa sem reka óháða og sveigjanlega gengisstefnu og skrá gengi eftir aðstæðum á hverjum tíma án tengingar við aðra gjaldmiðla. Gengi krónunnar ákveðst ekki

Gengisþróun krónunnar

af framboði og eftirspurn á markaði, eins og algengt er við slíkar aðstæður, heldur ákveður Seðlabankinn kaup- og sölugengi gagnvart Bandaríkjadollar á hverjum tíma innan marka, sem ríkisstjórnin setur, og er að því stefnt að halda vegnu meðalgengi krónunnar sæmilega stöðugu og forðast skammtíma sveiflur. Kaup- og sölugengi gagnvart öðrum gjaldmiðlum er síðan ákveðið daglega í samræmi við það eftir skráningu á erlendum mörkuðum. Við ákvarðanir um gengisskráningu íslenskrar krónu á árinu 1976 var auk þess stefnt að því að vega upp á móti áhrifum kostnaðarhækkana innanlands umfram kostnaðarhækkunar erlendis á afkomu útflutningsatvinnuveganna og hamla gegn því, að eftirspurn beinist út úr landinu vegna innlendra kostnaðarhækkana. Til þess að ná því marki var óhjákvæmilegt, að gengi krónunnar lækkaði miðað við dollar og flesta aðra gjaldmiðla í nágrannalöndunum. Fyrstu tvo mánuði ársins var gengið reyndar stöðugt, en lækkaði síðan nokkuð jafnt og þétt um nálægt 1% á mánuði, eins og fram kemur á meðfylgjandi línuriti. Engin stærri gengisbreyting varð á árinu.

Á árinu 1976 var heildarlækkun á vegnu meðalgengi krónunnar samtals 10,1%. Gagnvart Bandaríkjadollar var breytingin mjög svipuð eða 10,0%, enda varð sáralítill breyting á meðalgengi Bandaríkjadollars gagnvart öðrum gjaldmiðlum á árinu, eins og fyrir segir.

Þessi gengisbreyting ein út af fyrir sig nægði engan veginn til þess að vega upp á móti þeim kostnaðarhækkunum, sem innlend framleiðslustarfsemi þurfti að sæta umfram hliðstæða starfsemi í nágrannalöndunum. Hjá flestum greinum útflutningsframleiðslu komu hins vegar til viðbótar verulegar hækkunar á söliverði framleiðslunnar á erlendum mörkuðum, þannig að staða flestra greina útflutningsframleiðslu var talin viðunandi í árslok.

ERLEND MÁL OG SAMNINGAR

Alþjóðastofnanir

Á árinu 1976 var aðalfulltrúi í sjóðráði Alþjóðagjaldeyrissjóðsins dr. Jóhannes Nordal, en varafulltrúi Jón Sigurðsson, forstjóri Þjóðhagsstofnunar. Aðalfulltrúi í bankaráði Alþjóðabankans og systurstofnana hans var Ólafur Jóhannesson og varafulltrúi Matthías Á. Mathiesen. Aðalfundir þessara stofnana voru haldnir sameiginlega í Manila á Filipseyjum í byrjun október, og sóttu þá allir íslensku fulltrúarnir nema Ólafur Jóhannesson. Sigurgeir Jónsson sótti fundinn í hans stað.

Sameiginlegir fulltrúar Norðurlanda í sjóðsstjórn Alþjóðagjaldeyrissjóðsins voru þeir Per Aasbrink frá Svíþjóð, aðalfulltrúi fram til 1. nóvember, en Frede Hollensen frá Danmörku eftir það, og varafulltrúi Jörn H. Kjær frá Danmörku. Í bankastjórn Alþjóðabankans og systurstofnana hans var Jón Sigurðsson, ráðuneytisstjóri, aðalfulltrúi til 1. nóvember, en Einar Magnussen eftir það, og varafulltrúi Jon Aase frá Noregi.

Í bráðabirgðastjórnarnefnd Alþjóðagjaldeyrissjóðsins og í þróunarnefnd Alþjóðagjaldeyrissjóðs og Alþjóðabanka, sem komið hafa saman tvisvar til þrisvar sinnum á ári, eiga sæti fulltrúar frá öllum Norðurlöndunum. Fulltrúar Íslands eru dr. Jóhannes Nordal í hinni fyrri og Jón Sigurðsson, forstjóri Þjóðhagsstofnunar, í hinni síðari.

Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn

Í starfsemi Alþjóðagjaldeyrissjóðsins á árinu bar það hæst, að samkomulag náðist loks um endurskoðun alþjóðagjaldeyriskerfisins og breytingar á stofnskrá sjóðsins þar að lútandi, eftir meira en þriggja ára stöðugar viðræður. Viðræður þessar höfðu staðið frá því á síðari hluta árs 1972, fyrst á vegum sérstakrar tuttugu manna ráðherranefndar og undirnefnda hennar og síðan haustið 1974 í bráðabirgðastjórnarnefnd, sem komið var upp innan sjóðsins, og í sjóðsstjórninni. Á meðan viðræðurnar stóðu yfir, margfaldaðist verð á olíu á heimsmarkaði, eins og kunnugt er, og leiddi það til nýs misvægis í alþjóðaviðskiptum og annarra breytinga, sem nauðsynlegt var að taka tillit til. Stofnun bráðabirgða-

Endurskoðun stofnskrár

stjórnarnefndarinnar var ein af þeim aðgerðum, sem gripið var til, meðan á viðræðum um endurskoðun stofnskrárinnar stóð til þess að auðvelda aðlögun að breyttum aðstæðum til bráðabirgða. Af öðrum slíkum ráðstöfunum má nefna reglur um sveigjanlega gengisskráningu, ákveðið var, að sérstök dráttarréttindi yrðu reiknieining í viðskiptum sjóðsins í stað gulls, og veitt voru sérstök lán, olíulán, til þess að mæta hækkandi kostnaði vegna innfluttrar olíu.

Lokasamkomulag í meginatriðum náðist á fundi bráðabirgðastjórnarnefndarinnar, sem haldinn var í Kingston á Jamaica í janúar 1976, en sjóðsstjórnin gekk endanlega frá tillögum um nýja stofnskrá í marz sama ár. Eru þær nú til staðfestingar hjá aðildarríkjunum. Auk ýmiss konar breytinga á almennt starfsemi sjóðsins og skipulagi, sem gerðar eru í ljósi reynslu undanfarandi ára, eru þrjár meginbreytingar fyrirhugaðar, hin fyrsta á reglum um gengisfyrirkomulag, önnur á hlutverki gulls í alþjóðagjaldeyriskerfinu og í framhaldi af því verður stöðu sérstakra dráttarréttinda breytt.

Í stuttu máli sagt, er hverju landi í sjálfsvald sett, hvaða gengisfyrirkomulag það velur sér, en í núgildandi stofnskrá er fast stofngengi áskilið. Í reynd staðfestir þessi breyting hið sveigjanlega gengisfyrirkomulag, sem almennt hefur verið tekið upp, en jafnframt er sjóðnum falið að hafa nákvæmt eftirlit með gengisskráningu hvers aðildarríkis. Um leið hverfur gull sem reikningseining hjá sjóðnum, og sérstök dráttarréttindi koma í staðinn, en notkunarmöguleikar þeirra eru auknir á ýmsan hátt. Heimilað er að selja það gull, sem sjóðurinn á, og nota söluverðið ýmist í almennum rekstri, til aðstoðar við þróunarlönd eða útluta því til aðildarríkanna.

Útlán Alþjóðagjaldeyrissjóðsins

Útlán Alþjóðagjaldeyrissjóðsins hafa aldrei verið hærri en á því fjárhagsári, er lauk 30. apríl 1976, þegar þau námu 6,6 milljörðum SDR. Langstærsti hlutinn var svonefnd olíulán eða um 4 milljarðar SDR, en almenn yfirdráttarlán námu um 1,3 milljörðum SDR og jöfnunarlán 0,8 milljörðum SDR. Þetta er síðasta árið, sem olíulán eru veitt, en alls hafa verið veitt olíulán að fjárhæð 6,9 milljarðar SDR frá því í september 1974. Reglur um jöfnunarlán voru endurskoðaðar á árinu, og jókst þá mjög notkun þeirra, en þau eru veitt til þess að mæta sveiflum í útflutningstekjum. Notkun aðildarríkja á sérstökum dráttarréttindum nam 1,3 milljörðum SDR, og varð veruleg aukning þar á frá fjárhagsárinu á undan.

Seðlabankinn tók í marz tvö lán hjá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum, samtals að fjárhæð 25,1 millj SDR eða jafnvirði 5.530 m.kr. á gengi í árslok 1976. Var annað lánið jöfnunarlán að fjárhæð 11,5

**Alþjóðabankinn og
systurstofnanir hans**

millj. SDR, en hitt olíulán að fjárhæð 13,6 millj. SDR. Í árslok 1976 nam skuld Íslands við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn samtals 62,2 millj. SDR eða jafngildi um 13.700 millj. kr. á gengi í árslok. Þar af voru jöfnunarlán 11,5 millj. SDR, olíulán 39,2 millj. SDR og almenn yfirdráttarlán 11,5 millj. SDR.

Á því fjárhagsári Alþjóðabankans, sem lauk 30. júní 1976, námu útlán bankans 4.977 millj. dollara, útlán Alþjóðaþróunarstofnunarinnar 1.655 millj. dollara og Alþjóðafjármálastofnunarinnar 245 millj. dollara.

Útistandandi skuld Íslands við Alþjóðabankann nam 40,7 millj. dollara í árslok 1976, en það jafngildir 7.703 millj. kr. á gengi í árslok. Á árinu lauk framkvæmdum við hafnargerð í Þorlákshöfn, Höfn í Hornafirði og Grindavík, sem Alþjóðabankinn veitti 7 millj. dollara lán til. Framkvæmdir standa enn yfir fyrir 10 millj. dollara lán til Sigölduvirkjunar.

Framlag Íslands til Alþjóðaþróunarstofnunarinnar á yfirstandandi þriggja ára fjárhagstímabili, sem lýkur 30. júní 1977, nemur 113 millj. kr. Samningur um framlög á næsta þriggja ára fjárhagstímabili stóð yfir á árinu, en var ekki lokið um áramót.

Norræn samvinna

Seðlabankar Norðurlanda hafa með sér náð samstarf, og halda þeir m.a. einu sinni á ári hverju fundi, þar sem rædd eru sameiginleg vandamál. Á árinu 1976 var seðlabankafundurinn haldinn í Danmörku. Seðlabankinn tekur auk þess þátt í störfum Fjárhagsnefndar Norðurlanda af Íslands hálfu. Nefndin fjallar um ýmis sameiginleg fjárhagsmálefni, einkum á sviði alþjóðafjármála, þar á meðal hefur hún séð um undirbúning mála, sem til umræðu eru í sjóðsstjórn og bráðabirgðastjórnarnefnd Alþjóðagjaldeyrissvarasjóðsins.

**Gjaldeyrislána-
samningur
Norðurlanda**

Seðlabankar Norðurlanda hafa síðan árið 1962 haft með sér gagnkvæma samninga um tímabundin gjaldeyrislán. Samningur þessi var endurskoðaður með gildistíma frá 1. febrúar 1976. Samkvæmt hinum endurskoðaða samningi hafa einstakir seðlabankar rétt til að fá og eru jafnframt skuldbundnir til að veita gjaldeyrislán að fjárhæð 60 millj. SDR, aðrir en Seðlabanki Íslands, en fyrir hann er tilsvarendi fjárhæð 10 millj. SDR. Lán þessi má taka, þegar eigin gjaldeyrisforði hefur verið notaður að eðlilegu marki, og skulu að jafnaði vera til sex mánaða. Með hinum nýja samningi hækkuðu fjárhæðirnar almennt um 50%, nema hin íslenska, sem hækkaði um 150%, og venjulegur láns tími lengdist úr þremur í sex mánuði. Jafnframt voru gerðar ýmsar tæknilegar breytingar á samningnum vegna breyttra aðstæðna í alþjóðagjaldeyrismálum. Má þar m.a. nefna, að fjárhæðirnar eru nú ákveðnar í sérstökum dráttarréttindum.

UMSJÁ SJÓÐA OG ÝMIS STARFSEMI FYRIR RÍKISSJÓÐ

Seðlabankinn sér um rekstur Ríkisábyrgðasjóðs samkvæmt samningi við fjármálaráðuneytið. Ennfremur annast bankinn bókhald og afgreiðslu fyrir Hafnabótasjóð og Orkusjóð samkvæmt ákvæðum í hafna- og orkulögum.

Ríkisábyrgðasjóður

Nokkru færri nýjar ríkisábyrgðir voru afgreiddar á árinu en árið áður, og fjárhæð nýrra ábyrgða var um helmingur á við það, sem var árið áður. Yfirlit yfir fjárhæð og fjölda nýrra ábyrgða á sl. ári fer hér á eftir og til samanburðar eru tölur fyrir árið 1975.

	1975		1976	
	Fjöldi	M.kr.	Fjöldi	M.kr.
Hafnargerðir og dráttarbrautir	71	323	23	122
Vatnsveitur	3	5	3	9
Hitaveitur	1	2	1	58
Fiskiðnaður	3	9	1	25
Iðnaður	5	129	—	—
Raforkumál, virkjanir	1	822	1	120
Samgöngur	3	2.307	3	635
Togarakaup	1	30	4	518
Byggingarsamvinnufélög	727	480	695	596
Annað	4	14	4	16
	819	4.121	735	2.099

Mjög mikil aukning varð á greiðslum, sem á Ríkisábyrgðasjóð féllu vegna ábyrgða, miðað við fyrra ár. Heildarfjárhæð innleystra krafna jókst um 490 m.kr. og nam alls 1.210 m.kr. Endurgreiðslur skuldara urðu hins vegar 937 m.kr. svo að nettó greiðslur úr sjóðnum urðu 273 m.kr. en urðu 39 m.kr. árið áður. Stærstu greiðslurnar, sem á sjóðinn féllu á árinu, voru vegna Orkusjóðs og vegna ferjuskipanna Herjólfss og Akraborgar. Lítil aukning varð á skuldum sveitarfélaga við sjóðinn, þrátt fyrir að greiða þyrfti allháar fjárhæðir vegna þeirra, þar eð verulegur hluti greiðslna þessara hefur innheimzt af framlögum úr Jöfnunarsjóði bæjar- og sveitarfélaga.

M.kr.	1972	1973	1974	1975	1976
Innleystar kröfur	177	277	318	720	1.210
Endurgreiðslur skuldara	133	243	243	681	937
	44	34	75	39	273

Á yfirlitinu hér að ofan má sjá greiðslur úr sjóðnum vegna vanskila undanfarin ár og endurgreiðslur frá skuldurum.

Auk greiðslna vegna ríkisábyrgða, sem að ofan getur, lenti á Ríkisábyrgðasjóði að greiða af lánum þeim, sem tekin hafa verið til kaupa á stórum skuttogurum, en ekkert fé var sérstaklega ætlað á fjárlögum til að standa undir slíkum greiðslum. Alls námu slíkar greiðslur 360 m.kr. umfram innborganir frá togaraeigendum.

Í tengslum við Ríkisábyrgðasjóð er Tryggingardeild útflutningslána. Starfsemi hennar var mjög lítil á árinu.

Lánaumsjá fyrir ríkissjóð

Seðlabankinn veitir ríkissjóði ýmsa fyrirgreiðslu í sambandi við lántökur og Ríkisábyrgðasjóður annast vörzlu lána, sem ríkissjóður veitir af eigin fé sínu eða fé því, sem hann tekur í því skyni að endurlána það. Heildarfjárhæð slíkra lána í vörzlu Ríkisábyrgðasjóðs nam í árslok 1976 40.257 m.kr. og hækkaði um 13.230 m.kr. á árinu. Alls nam fjárhæð nýrra lána, sem afgreidd voru í nafni ríkissjóðs 10.590 m.kr. á árinu 1976.

Spariskírteini

Í fjárlögum 1976 var heimilað að gefa út ríkisskuldabréf að fjárhæð 1.400 m.kr., auk útgáfu spariskírteina í stað þeirra, sem innleyst kynnu að verða að viðbættari áfallinni verðbót. Samkvæmt heimild þessari voru gefin út spariskírteini í tveim flokkum, 609 m.kr. í hinum fyrri, en 509 m.kr. í hinum seinni eða alls 1.118 m.kr. Sala fyrra flokksins hófst í marz og lauk í byrjun maí. Hámarkslánstími þessara skírteina er 18 ár, en þau eru innleysanleg frá og með 10. marz 1981. Meðalársvextir fyrir allan lánstímann eru um 4%, en vextir fyrstu 5 árin 3% á ári. Grunnvísitala skírteina í þessum flokki er byggingarvísitala 1. apríl 1976, 105 stig. Sala seinna flokksins hófst í byrjun október og stóð til nóvemberloka. Hámarkslánstími skírteina í þessum flokki er 20 ár, en skírteinin eru innleysanleg frá og með 25. janúar 1982. Meðalársvextir allan lánstímann eru um 3½%, en vextir fyrstu 5 árin eru 3% á ári. Grunnvísitala skírteina í þessum flokki er byggingarvísitala 1. janúar 1977, 126 stig. Af fjárhæð spariskírteina, sem út voru gefin 1976, voru 218 m.kr. seldar vegna innlausnar eldri skírteina. Alls hafa nú verið gefnir út 22 flokkar spariskírteina, samtals að nafnverði 4.553 m.kr. Í árslok 1976 nam nafnverð óinnleysta skírteina 4.353 m.kr., en að viðbættum vöxtum og verðbótum nam reiknað innlausnarvirði þessara skírteina 13.375 m.kr.

Happdrættisbréf

Samkvæmt fyrrgreindri fjárlagaheimild voru gefnir út 2 flokkar verðtryggðra happdrættisskuldabréfa á árinu. Fyrri flokkurinn, H-flokkur, að fjárhæð 300 m.kr. var boðinn til sölu í lok marz og lauk sölu hans í maí. Seinni flokkurinn, I-flokkur, að fjárhæð 200 m.kr. var boðinn til sölu í lok nóvember og var hann ekki að fullu seldur í lok ársins. Happdrættisbréf þessi eru innleysanleg að 10 árum liðnum frá útgáfu. Við innlausn greiðist af þeim verðbót, sem miðast við hækkun, sem orðið hefur á lánstímanum á þeirri vísitölu framfærslukostnaðar, sem í gildi var við útgáfu bréfanna. Bréfin eru vaxtalaus, en árlega eru dregnir út vinningar, sem jafngilda 10% af höfuðstóli bréfa í hvorum flokki. Alls hafa nú verið gefnir út 9 flokkar happdrættisskuldabréfa, samtals að nafnverði 1.610 m.kr., miðað við, að lokið sé sölu I-flokks. Reiknað innlausnarvirði happdrættisskuldabréfa þessara nam 3.252 m.kr. í árslok 1976 miðað við vísitölu framfærslukostnaðar, sem þá var í gildi.

Erlend lán

Ríkissjóður tók tvö erlend framkvæmdalán á árinu og var andvirði þeirra varið til lánveitingar innan lánsfjáráætlunar og til Landsvirkjunar. Lán þessi voru bæði almenn markaðslán, tekin fyrir milligöngu Credit Commercial de France, First Boston (Europe) Limited o.fl. Fyrri lánið, sem tekið var í febrúar, var að fjárhæð EUA 15.000.000 eða um 3.232 m.kr. Það er afborgunarlaust fyrstu 2 árin, en endurgreiðist á árunum 1979—1983 og ársvextir eru 9¼%. Síðara lánið, sem tekið var í júlí, var að fjárhæð EUA 12.000.000 eða um 2.760 m.kr. Það er til 10 ára og ársvextir 9¼%. Ennfremur var vegna lánsfjáráætlunar 1976 tekið erlent bráðabirgðalán fyrir milligöngu Seðlabankans. Lán þetta nam \$ 3.925.000 eða um 745 m.kr.

Orkusjóður

Framlög til Orkusjóðs námu alls 1.216 m.kr. á árinu 1976, þ.e. verðjöfnunargjald af raforkusölu 645 m.kr. og tekjur af olíugjaldi 571 m.kr. Lántökur urðu alls 3.206 m.kr. Alls veitti sjóðurinn lán að fjárhæð 3.396 m.kr. Þar af voru lánveitingar til Rafmagnsveitna ríkisins 3.106 m.kr. Lán til jarðhitaleitar voru 276 m.kr. og lán til bænda vegna einkarafstöðva 8 m.kr. Óafturkræf framlög og styrkir námu 887 m.kr. á árinu. Þar af námu framlög til Rafmagnsveitna ríkisins af verðjöfnunargjaldi 642 m.kr. og 135 m.kr. vegna sveitarafvæðingar.

Hafnabótasjóður

Lánveitingar úr Hafnabótasjóði urðu nokkru minni en á árinu 1975. Alls voru afgreidd úr sjóðnum 46 lán að fjárhæð 269 m.kr. auk 10 bráðabirgðalána út á fjárveitingar samtals að fjárhæð 77 m.kr. Heildarlánveitingar úr sjóðnum urðu því 346 m.kr. Ennfremur voru hafnarsjóðum veittir styrkir samtals að fjárhæð 52 m.kr. Á árinu voru tekin lán hjá Framkvæmdasjóði að fjárhæð

**Verðjöfnunarsjóður
fiskiðnaðarins**

221 m.kr. og bráðabirgðalán hjá Atvinnuleysistryggingasjóði að fjárhæð 70 m.kr. Framlag til sjóðsins á fjárlögum hækkaði nokkuð miðað við árið á undan, og var 82 m.kr. á móti 65 m.kr. árið áður. Hreinar vaxtatekjur lækkuðu nokkuð miðað við árið á undan urðu 24 m.kr. miðað við 26 m.kr. 1975.

Þau merki um bata, sem komu fram í verðlagsþróun sjávarafurðu á síðasta ársfjórðungi ársins 1975, komu betur í ljós, þegar kom fram á árið 1976. Í fyrstu átti þetta við um freðfisk, en síðar á árinu varð einnig mikil hækkun á mjöli og lýsi, en sú verðhækkun kom þó of seint til að hafa teljandi áhrif á framleiðslu loðnuvertíðarinnar. Haldið var því áfram greiðslum úr Verðjöfnunarsjóði, en þó heldur í minna mæli en árið áður að því er varðaði freðfisk og loðnumjöl, en aftur á móti var enn greitt inn í sjóðinn af saltfiski, svipað og árið áður.

Endanlegt uppgjör fyrir framleiðslu ársins 1975 liggur fyrir, og sýnir eftirfarandi yfirlit innheimt fé og greiðslur úr sjóðnum eftir deildum:

	<i>Innheimt</i> <i>m.kr.</i>	<i>Útgreitt</i> <i>m.kr.</i>
Frystar fiskafurðir	0	1.241
Saltfiskur	178	0
Loðnumjöl	0	377
Loðnulýsi	0	3

Einnig var 50 m.kr. ráðstafað, sbr. lög nr. 55/1975, um ráðstöfun gengishagnaðar til að verðbæta loðnumjöl, framleitt frá 23/3 til vertíðarloka 1975, (25 m.kr.), og fiskimjöl, framleitt frá 15/3 til 31/5 1975, (25 m.kr.).

Uppgjöri fyrir framleiðslu ársins 1976 er enn ekki að fullu lokið en gera má ráð fyrir, að innheimt fé og greiðslur úr sjóðnum eftir deildum geti numið þessum upphæðum:

	<i>Innheimt</i> <i>m.kr.</i>	<i>Útgreitt</i> <i>m.kr.</i>
Frystar fiskafurðir	0	392
Saltfiskur	250	0
Loðnumjöl	0	85
Loðnulýsi	0	0
Skreið	150	0

Nokkur óvissa er um hver verður endanleg greiðsla í sjóðinn af skreið, en eftir því sem næst verður komið ættu það að geta orðið 150 m.kr.

Á árinu 1976 kom það fyrir í fyrsta skipti, að sjóðurinn gat ekki staðið við greiðslur verðbóta á grundvelli þess viðmiðunarverðs, sem ákveðið hafði verið. Átti þetta við um framleiðslu loðnumjöls á vetrarvertíðinni. Við uppgjör kom í ljós, að 90 m.kr.

vantaði á að sjóðurinn gæti staðið við skuldbindingu sína. Í þessu sambandi hafði ríkissjóður ábyrgzt greiðslu allt að 150 m.kr. Voru þessar 90 m.kr. greiddar sem óafturkræft framlag til sjóðsins.

Á árinu 1975 var gerður samningur milli ríkissjóðs og Seðlabanka Íslands um verðtryggingu Verðjöfnunarsjóðs fiskiðnaðarins, skv. b-lið 1. gr. laga nr. 45/1975 um breytingu á lögum nr. 72/1969. Í 2. gr. samningsins segir svo:

„Seðlabankinn og ríkissjóður skipti með sér að tryggja verðgildi sjóðsins, ef hrein gjaldeyriseign bankans nægir aðeins til tryggingar verðgildis sjóðsins að hluta, eftir útreikningum Seðlabankans þar um. Skilyrði fyrir því, að ríkissjóður gengistryggi verðgildi innstæðu Verðjöfnunarsjóðs hjá Seðlabankanum, er, að samanlagt verðmæti hreinnar (nettó) gjaldeyriseignar bankans og skuldabréfa hans með gengistryggingu, nægi ekki til að tryggja verðgildi innstæðu sjóðsins hjá bankanum og gengistryggir ríkissjóður þá það, sem á vantar.“
Ákvæði 1. mgr. gildir frá og með 1. janúar 1975.

Við gengisbreytingarnar í lok ágúst 1974 og um miðjan febrúar 1975 var ákveðið með lögum, að gengismismunur af sjávarafurðum skyldi lagður í sérstakan gengismunarsjóð, sem skyldi varið í þágu sjávarútvegsins, og var sú ráðstöfun fjárens einnig ákveðin með sérstökum lögum. Eftirfarandi yfirlit sýnir, hversu mikið innheimtist af fé þessu til loka árs 1976 og hvernig því var varið í meginatriðum. Tölurnar eru í milljónum króna.

Gengismunur af sjávarafurðum

		<i>Gengisbreyting 1974</i>	
		<i>Ráðstöfun</i>	<i>Innkomið</i>
Gengismunur		1.991
Vextir		79
Hækkun flutningskostnaðar o. fl. v/ gengisbreyt. ...		350	
Hluti gengistaps v/erlendra skulda eigenda fiskiskipa		600	
Framl. til báta- og togaraflotans v/rekstrarerfiðleika		479	
Halli vegna niðurgreiðslu á olíu til fiskiskipa 1974 ...		330	
Annað		230
Mismunur, óráðstafað		81
		Samtals:	2.070 2.070
		<i>Gengisbreyting 1975</i>	
		<i>Ráðstöfun</i>	<i>Innkomið</i>
Gengismunur		1.964
Vextir		115
Hækkun flutningskostnaðar o. fl. v/gengisbreyt. ...		436	
Hluti gengistaps v/erlendra skulda eigenda fiskiskipa		556	
Til Fiskeiðasjóðs Íslands		300
Lánveitingar vegna breytingar á lausask. sjávarútv. .		340	
Til Tryggingarsjóðs fiskiskipa		100
Annað		317
Mismunur, óráðstafað		30
		Samtals	2.079 2.079

Viðlagasjóður

Í lögum um Viðlagasjóð frá 7. febrúar 1973 er kveðið á um skyldu Seðlabankans til að varðveita sjóðinn og annast bókhald hans. Verkefni við bókhald, endurskoðun, upplýsingamiðlun og skýrslugerðir vegna fjölpætttrar starfsemi sjóðsins hafa reynzt mikil að vöxtum, en ýmis önnur verkefni tengd Viðlagasjóði hafa einnig verið leyst af hendi í Seðlabankanum, og hefur öll þessi þjónusta bankans verið látin í té án endurgjalds.

Ekki kom til þess, að Viðlagasjóður eignaðist innstæður í Seðlabankanum, en í stað þess veitti bankinn honum frá upphafi mikla fyrirgreiðslu í formi yfirdráttar. Við formleg lok á starfsemi sjóðsins í árslok 1976 var samið um uppgjör á eftirstöðvum yfirdráttarskuldarinnar, sem þá nam rúmum 1.100 m.kr., með því að Seðlabankinn keypti af Viðlagasjóði skuldabréf að fjárhæð 1.200 m.kr. Lánstími bréfsins var ákveðinn 8 ár með 16% ársvöxtum, en sjóðurinn ávísaði til bankans tilteknum afborgunum og vöxtum af fasteignaveðsbréfum og ýmsum öðrum kröfum í eigu sjóðsins, svo sem metið var að þyrfti til skila á vöxtum og afborgunum af greindu skuldabréfi. Þar eð enn er ekki lokið uppgjóri bóta, húsasölum o.fl. samkvæmt skuldbindingum og ákvörðunum stjórnar Viðlagasjóðs, starfar skrifstofa hans áfram að frágangi mála samkvæmt umboði frá Viðlagatryggingu Íslands, sem formlega hefur nú tekið við eignum og skuldum Viðlagasjóðs.

Viðlagatrygging Íslands

Viðlagatrygging Íslands var stofnuð með lögum nr. 32/1975 og tók til starfa 1. september 1975. Í lögunum er ákveðið, að Seðlabanki Íslands skuli annast bókhald og endurskoðun fyrir Viðlagatryggingu Íslands, og hafa því þessar stofnanir gert með sér samkomulag um framkvæmd þessara verka, svo og um varðveislu og ávöxtun á innstæðum Viðlagatryggingar. Starfsemi Viðlagatryggingar er afmörkuð við tryggingaverðmæti fasteigna og lausafjár og tengist að nokkru einstökum tryggingarlögum, sem sjá um innheimtu iðgjalda og uppgjör tjóna. Því má ætla, að umfang þeirrar þjónustu, sem Seðlabankinn þarf að láta í té, verði aðeins brot af því, sem Viðlagasjóður hefur þurft á að halda á síðastliðnum fjórum árum.

**Rekstur
Seðlabankans**

REKSTUR BANKANS OG ÝMIS STARFSEMI

Rekstrarafgangur Seðlabankans fyrir árið 1976 til ráðstöfunar til eigin sjóða nam 35,8 m.kr. Til gjalda höfðu þá verið færðir 13% vextir af eigin sjóðum bankans að upphæð 123 m.kr., arður af stofnfé 40 m.kr. og afskrift af gengistöpum 120 m.kr. Landsútsvar, launaskattar, gjöld af gjaldeyrisviðskiptum og fleiri opinber gjöld Seðlabankans námu alls 57,8 m.kr. Tillag til Eftirlauna-sjóðs starfsmanna var 10 m.kr. og hlutdeild í kostnaði Þjóðhagsstofnunar nam 27,3 m.kr.

Í varasjóð var ráðstafað 24,7 m.kr. af rekstrarafgangi, en í sjóðinn var einnig fært andvirði ógildrar myntar að upphæð 9,6 m.kr. og raunhagnaður af sölu erlendra verðbréfa, sem nam 8,7 m.kr. Eigin vextir til varasjóðs námu 87 m.kr. og þannig hækkaði sjóðurinn alls um 130 m.kr. á árinu og nam 800 m.kr. í árslok.

Annað eigið fé bankans að frátöldum gengisbreytingareikningum hækkaði um 47,1 m.kr. á árinu, þ.e. eigin vextir 36 m.kr. og ráðstöfun af rekstrarafgangi 11,1 m.kr., og námu því alls 329 m.kr. við lok ársins.

Breytingar á gengisskráningu bankans höfðu í för með sér nettó-gengishagnað, er nam 211,9 m.kr. á árinu í heild. Þannig batnaði neikvæð staða gengisbreytingareikninga bankans að meðtalinni áður greindri afskrift alls um 331,9 m.kr. og nam 80 m.kr. í árslokin.

Tekjur Arðsjóðs námu 57,5 m.kr. á árinu og var helmingi þeirra ráðstafað til Vísindasjóðs. Arðsjóður nam 138,3 m.kr. í árslokin. Fasteignir Seðlabankans, sem bókfærðar eru á 9,6 m.kr. í efnahagsreikningi, nema samtals 385,8 m.kr. samkvæmt fasteignamati í lok ársins 1976.

Þess skal loks getið að hlutafjareign Seðlabankans í Bank for International Settlements er talin með erlendum verðbréfum og nemur að nafnverði 65,1 m.kr., og bankinn á einnig hlutdeildarbréf fyrir framlögum til Útflutningslána-sjóðs að nafnverði 65 m.kr., en þau eru bókfærð með verðbréfum fjárfestingarlána-stofnana.

Húsnæðismál

Síðastliðið haust voru teknar í notkun fyrir bankann þrjár hæðir í húsinu Austurstræti 14, sem bankinn hafði tekið á leigu og látið lagfæra. Við þetta rýmkaðist húsnæðisaðstaðan, en hún er þó enn mjög óhagkvæm, eins og sést best á því, að starfsemin er í hluta fimm húsa í miðbænum. Þrjú þeirra eru tengd Landsbankanum og tvö handan við Austurstræti. Auk þess eru geymslur á tveimur stöðum í austurborginni. Áfram er unnið að hugmyndum um framtíðarhúsnæði Seðlabankans.

Seðlar og mynt

Í árslok voru seðlar og mynt í umferð 6.034,5 m.kr. og höfðu aukizt á árinu um 29%, en árið áður var aukningin 27,2% og árið 1974 28,7%. Tafla 16 í töflusafni sýnir skiptingu seðlamagnsins á einstakar seðlastærðir og kemur þar fram, að hlutdeild 5000 kr. seðla í seðlamagninu er 78,5%, en hlutdeild 100 kr. seðla aðeins 4,3%. Að fjölda til eru 100 kr. seðlar hins vegar langflestir eða 54,8% og er útgáfa þeirra orðin all kostnaðarsöm, þar sem meðalending er aðeins um 11 mánuðir og endurnýja þarf árlega hátt á þriðju milljón seðla.

Er augljós þörf fyrir verðmeiri seðla og nýja 100 kr. mynt í stað 100 kr. seðils. Er það eðlilegt framhald á þeim breytingum, sem gerðar hafa verið á undanförunum árum í því skyni að draga úr kostnaði og auka á hagkvæmni í notkun seðla og myntar í viðskiptalífinu. Er nú hafinn undirbúningur að útgáfu 10.000 kr. seðils og 100 kr. penings.

Á árinu voru settar í umferð 13,9 millj. stykkja af skiptimynt, samtals að fjárhæð 56,5 m.kr., og voru allar myntstærðirnar slegnar með ártalinu 1976. Nýr krónupeningur úr áli var látinn í umferð í byrjun október og er kostnaðarverð hans kr. 1,25 pr. stk. Var þessi breyting óumflýjanleg, þar sem málminnihald gamla krónupeningsins var eitt orðið meira virði en verðgildi hans og kostnaðarverðið þrefalt herra.

Seðlagreiningardeild bankans bærust til vinnslu 15,4 millj. seðla á árinu 1976, samtals að fjárhæð 24.189 m.kr., og er það um 14,5% aukning frá árinu áður. Þeir seðlar, sem ekki voru hæfir til að fara í umferð á ný, voru gataðir og síðan brenndir. Í mynttalningu voru talin 18,2 millj. stk. og er það nokkru minna en árið áður. Ástæður eru m.a. þær, að peningastofnanir liggja með meira af mynt en áður og hafa þannig dregið úr flutningum til og frá Seðlabanka.

Heildartala starfsfólks við alla mynt og seðlameðferð að meðtöldum aðalféhirði, gjaldkerum og starfsfólki í seðlagreiningu er 13 manns.

**Þjóðhátíðarmynt
1974**

Hinn 10. desember tilkynti Seðlabankinn, að bankaráð hefði að tillögu bankastjórnar ákveðið að stofna sérstakan Þjóðhátíðarsjóð við bankann af hagnaði af sölu þjóðhátíðarmyntar 1974, og er stofnfé hans 300 m.kr. Ríkisstjórninni voru afhentar tillögur bankans um skipulag og hlutverk sjóðsins, en hún mun síðan leggja málið fyrir Alþingi til endanlegrar ákvörðunar.

**Ávísanaskipti og
tékkamálin**

Formleg ávísanaskipti hófust hér á landi í októberbyrjun 1957 í sérstakri deild bankans, sem stofnuð var í þessu skyni. Deildin annaðist einnig upplýsingasöfnun og aðra þjónustu á vegum Samvinnunefndar banka og sparisjóða varðandi tékkaviðskipti og tékkamisferli. Hinn 11. júní sl. urðu þáttaskil í þessum störfum, er Reiknistofa bankanna hóf ávísanaskipti með úrvinnslu daglegra færslugagna frá öllum bönkunum og nokkrum sparisjóðum, sem gerzt hafa aðilar að reiknistofunni.

Tékkamálin voru mjög til umræðu innan bankanna og á opinberum vettvangi á sl. ári. Vaxandi misnotkunar hafði gætt á árinu 1975. Kom þetta berlega fram í sérstökum könnunum, er Seðlabankinn stofnaði til í nóvember og desember það ár. Í janúar 1976 var skipuð nefnd, sem falið var það verkefni að koma með tillögur um endurskipan tékkamála. Var nefndin skipuð í samráði við viðskiptaráðherra, tveimur fulltrúum frá viðskiptaráðuneyti og dómsmálaráðuneyti, tveimur fulltrúum Sambands íslenskra viðskiptabanka, fulltrúa Sambands íslenskra sparisjóða og formanninum, sem Seðlabankinn tilnefndi.

Fóru fram viðtækar umræður um þessi mál milli bankanna, sparisjóðanna og ráðuneytanna og voru gerðar verulegar breytingar á reglum um tékkaviðskipti. Auk umræddrar tékkaneftar unnu að þessu máli Samvinnunefnd banka og sparisjóða og Samstarfsnefnd bankanna um Reiknistofu.

Í tengslum við gagngera endurskoðun á tékkareglum og vegna nýrra ákvarðana um vexti af ávísana- og hlaupareikningum frá 20. nóv. sl. var gengið frá skipulagi á sérstöku færslukerfi fyrir innstæðulausa tékka. Í fyrstu náði framkvæmd þessi einungis til tékka á hlaupareikninga, en frá 17. jan. 1977 tók færslukerfið einnig til tékka sparisjóðsávísanareikninga.

**Starfsemi
Bankaefirlitsins**

Á árinu 1976 fóru bankaefirlitsmenn til eftirlits í 37 sparisjóði. Framkvæmd var heildarathugun á fjárhag og rekstri Landsbanka Íslands, þ.e. aðalbanka og öllum útibúum. Gerð var heildarúttekt á starfsemi fjögurra bankaútibúa, en auk þess voru hlaupareikningsviðskipti athuguð sérstaklega hjá þremur útibúum.

Fjöldi banka, sparisjóða og innlánsdeilda samvinnufélaga var sem hér segir í árslok 1975 og 1976.

	Árslok 1975	Árslok 1976
Viðskiptabankar	7	7
Bankaútibú	64	67
Umboðsskrifstofur banka	15	16
Sparisjóðir	44	43
Innlánsdeildir samvinnufélaga	36	34
Afgreiðslustaðir alls	166	167

Á árinu var Landsbankanum veitt leyfi til að stofna útibú á fyrirhuguðu miðbæjarsvæði í Breiðholti. Það útibú hefur ekki enn tekið til starfa. Þá var Útvegsbanka Íslands veitt leyfi til að stofna umboðsskrifstofu að Smiðjuvegi 1 í Kópavogi, en hún hefur ekki enn tekið til starfa. Í ofanskráðu yfirliti um fjölda afgreiðslustaða innlánsstofnana eru þessir afgreiðslustaðir ekki taldir með, þar sem rekstur var ekki hafinn fyrir árslok.

Landsbanki Íslands stofnaði útibú á Snæfellsnesi á árinu og hefur þar tvo afgreiðslustaði, þ.e. í Ólafsvík og á Hellissandi. Í yfirlitinu hér að ofan er önnur afgreiðslan talin sem útibú en hin sem umboðsskrifstofa.

Einn sparisjóður hætti starfsemi á árinu, Sparisjóður Hellissands og nágrennis, sem var yfirtekinn af Landsbanka Íslands við stofnun útibús Landsbankans á Snæfellsnesi. Samvinnubanki Íslands h/f stofnaði útibú á Egilsstöðum. Þá opnaði Búnaðarbanki Íslands útibú í Garðabæ.

Innlánsdeildum fækkaði úr 36 í 34 á árinu. Innlánsdeild Kaupfélags Hafnirðinga var yfirtekin af útibú Samvinnubankans í Hafnafirði. Innlánsdeild Kaupfélagsins Ingólfs í Sandgerði var yfirtekin og sameinuð innlánsdeild Kaupfélags Suðurnesja í Keflavík.

Á árinu var náð þeim áfanga að ljúka framkvæmd heildarathugunar á efnahag og rekstri allra viðskiptabankanna, en það verk hófst á árinu 1971. Slíkar heildarathuganir eru mjög viðamiklar og taka eðlilega langan tíma. Mun nú gefast meira svigrúm en áður til athugunar á afmörkuðum þáttum í starfsemi bankanna, auk þess sem heildarathugunum verður haldið áfram að því marki, sem nauðsynlegt telst og lög gera ráð fyrir.

Reglubundið opinbert eftirlit með rekstri sparisjóðanna stendur á gömlum merg hér á landi og árlegar heimsóknir í flesta sparisjóði landsins eru stór þáttur í störfum bankaeftirlitsins. Jafnframt fylgist bankaeftirlitið með starfsemi innlánsdeilda samvinnufélaga og Söfnunarsjóðs Íslands.

Samhliða eftirlitsstörfum sinnir bankaeftirlitið margvíslegum

verkefnum, er varða starfsemi innlánsstofnana og lög og reglur, sem um þá starfsemi gilda. Til dæmis hefur bankaeftirlitið síðan á árinu 1972 gefið út efnahags- og rekstrarreikninga viðskipta-banka og sparisjóða í samræmdu formi, þar sem m.a. koma fram upplýsingar um efnahag og rekstur einstakra útibúa bankanna.

Dagana 14. og 15. júní var í fyrsta sinn haldinn hér á landi fundur bankaeftirlitsmanna á Norðurlöndum. Eru þessir fundir haldnir árlega og er þar m.a. skipzt á upplýsingum um almennar starfsaðferðir og rædd ýmis mál, sem ofarlega eru á baugi og varða eftirlit með starfsemi innlánsstofnana og annarra lánastofnana. Erlendir fulltrúar voru 14 talsins.

Útgáfustarfsemi

Regluleg útgáfa Seðlabankans er fólgin í eftirtöldum ritum: Árs-skýrslu, er kemur út bæði á íslenzku og ensku. Fjármálatíðindum, Hagtölum mánaðarins og mánaðarlegum efnahag bankans. Auk þess gefur Seðlabankinn út fjölda margar skýrslur og álitserðir í fjölríti.

Bókin Iceland 874—1974, sem kom út snemma árs 1975, er nú að miklu leyti upp gengin þrátt fyrir stórt upplag. Engin ákvörðun hefur verið tekin um næstu útgáfu.

Samningur við Póst og síma um orlofsfé

Gerður var í apríl samningur um aðgerðir til að leysa fjárhagsvanda Pósts og síma og skilja innheimtu og greiðslu orlofsfjár frá öðrum fjárreiðum stofnunarinnar. Veitti Seðlabankinn Pósti og síma 1.000 m.kr. lán til fimm ára, en um leið var ákveðið að allt innheimt orlofsfé skyldi geymt á reikningi í Seðlabankanum og ávaxtað þar, en vaxtatekjum er ætlað að standa undir kostnaði Póstgíróstofunnar af rekstri orlofskerfisins.

STJÓRN BANKANS OG STARFSLIÐ

Stjórn bankans

Engin breyting varð á árinu í skipan bankastjórnarinnar. Dr. Jóhannes Nordal var endurkjörinn formaður bankastjórnarinnar til þriggja ára frá marzlokum 1976.

Bankaráðið var kjörið í árslok 1972 til fjögurra ára, þ.e.a.s. til ársloka 1976. Það hélt 23 fundi á árinu 1976, en á fjögurra ára starfsferli hélt það alls 95 fundi.

Birgir Kjaran, hagfræðingur, lézt hinn 13. ágúst 1976. Hann átti merkan feril í stjórnámálum og átti lengi sæti á Alþingi og í borgarstjórn Reykjavíkur. Hann gegndi fjölda annarra trúnaðarstarfa og var m.a. í stjórn Eimskipafélags Íslands og Flugfélags Íslands um árabíl. Hann starfaði í bankaráðinu frá 1961 til dauðadags, og var formaður þess frá 1961 til ársloka 1972. Pétur Sæmundsen, bankastjóri, tók sæti Birgis Kjaran í bankaráðinu.

Nýtt bankaráð var kjörið í lok ársins, og er kjörtímabil þess til fjögurra ára, talið frá upphafi árs 1977.

Aðalmenn í bankaráðinu voru kjörnir:

Sverrir Júlíusson, forstjóri
Jón Skaftason, alþingismaður
Ingi R. Helgason, hæstaréttarlögmaður
Pétur Sæmundsen, bankastjóri og
Halldór Ásgrímsson, alþingismaður.

Varamenn:

Ólafur B. Thors, borgarfulltrúi
Geir Magnússon, framkvæmdastjóri
Haukur Helgason, hagfræðingur
Jón G. Sólmes, alþingismaður og
Eiríkur Tómasson, stjórnarráðsfulltrúi.

Viðskiptaráðherra skipaði Jón Skaftason formann bankaráðsins og Sverri Júlíusson, varaformann.

Aðalmenn í bankaráði eru allir þeir sömu og í lok síðasta kjörtímabils nema Halldór Ásgrímsson, alþingismaður, er þar tekur nú sæti í fyrsta sinn og Ragnar Ólafsson, hæstaréttarlögmaður, sem hverfur nú úr bankaráði, þar sem hann hefur átt sæti síðustu átta ár, þar af síðustu fjögur ár sem formaður.

Starfsemi bankans

Hinn 16. marz 1976 lézt hagfræðingur bankans, Kristinn Hallgrímsson, aðeins 42ja ára gamall. Hann starfaði við hagfræðideild bankans frá 1960 til 1963, en gerðist þá hagfræðingur við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn, þar sem hann starfaði til 1969. Þá sneri hann heim og varð hagfræðingur bankans og starfaði sem yfirmaður hagfræðideildar til dauðadags. Vann hann þar mikið að því að bæta og færa út skýrslugerð um þróun peningamála og fjármála, m.a. skipulagði hann útgáfu Hagtalna mánaðarins. Hann átti mestan hlut að hagfræðilegum undirbúningi fyrstu lánsfjáráætlunar ríkisstjórnar, er telja má til nýmæla í íslenzkri hagstjórn.

Bjarni Bragi Jónsson var ráðinn hagfræðingur bankans og forstöðumaður hagfræðideildar. Hann hafði áður starfað m.a. við Framkvæmdabanka Íslands og Efnahagsstofnunina, en hann var forstjóri hennar frá 1969 til 1971. Hann var forstöðumaður áætlanaeildar Framkvæmdastofnunar ríkisins frá stofnun hennar, þar til hann tók við starfi sínu í Seðlabankanum 1. september 1976.

Ekki varð mikil breyting á tölu starfsmanna bankans á árinu. Fjölgaði mönnum í heildagsstarfi um 4 starfsmenn og voru þeir 118 í lok ársins. Er þá búið að taka tillit til þess, að nokkrir starfsmenn vinna hálfan daginn og aðrir að sameiginlegum verkefnum fyrir Seðlabanka og Landsbanka.

STJÓRN OG HELZTU STARFSMENN
SEÐLABANKA ÍSLANDS
31. desember 1976

Bankastjórn

Jóhannes Nordal, formaður
Davíð Ólafsson
Guðmundur Hjartarson

Bankaráð

Ragnar Ólafsson, hæstaréttarlögmaður, formaður
Ingi R. Helgason, hæstaréttarlögmaður, varaformaður
*Birgir Kjaran, hagfræðingur**
Jón Skaftason, alþingismaður
Sverrir Júlíusson, forstjóri

Varamenn

Pétur Sæmundsen, bankastjóri
Alfréð Gíslason, lækni
Ólafur B. Thors, borgarfulltrúi
Haukur Helgason, hagfræðingur

*Birgir Kjaran, hagfræðingur, lézt hinn 13. ágúst 1976, og tók Pétur Sæmundsen, bankastjóri, við starfi hans sem bankaráðsmaður.

HELZTU STARFSMENN

Aðstoðarbankastjórar: Björn Tryggvason
Sigurgeir Jónsson
Sveinn Jónsson

Hagfræðingur: Bjarni Bragi Jónsson

Aðalskrifstofa: Sigurður Örn Einarsson, skrifstofustjóri
Skúli Sigurgrímsson, deildarstjóri
Ágústa Johnson, fulltrúi

Garðar Ingvarsson, fulltrúi í lánamálum
Hjörtur Pétursson, fulltrúi í lánamálum

Aðalbókhald: Jóhann T. Ingjaldsson, aðalbókari
Sigmundur Andrésson, fulltrúi aðalbókara

Aðalfjárhirzla: Stefán Þórarinnsson, aðalféhirðir
Sighvatur Jónasson, deildarstjóri afgreiðslu
Jón H. Friðsteinsson, fulltrúi aðalféhirðis
Torfi Ólafsson, deildarstjóri seðlagreiningar
Bjarni Kjartansson, deildarstjóri ávísanaskipta

Bankaefitirlit: Sveinn Jónsson, forstöðumaður
Þórður Ólafsson, deildarstjóri

Endurkaupadeild: Stefán B. Stefánsson, deildarstjóri

Endurskoðunardeild: Gunnlaugur Arnórsson, aðalendurskoðandi

Ríkisábyrgðasjóður: Harald S. Andrésson, forstöðumaður
Sigurður Thoroddsen, deildarstjóri

Gjaldeyriseftirlit: Sigurður Jóhannesson, forstöðumaður
Jón V. Halldórsson, deildarstjóri
Ísólfur Sigurðsson, fulltrúi
Sveinn Sveinsson, lögfræðingur

Hagfræðideild: Ólafur Tómasson, forstöðumaður
greiðslujafnaðardeildar
Björn Matthiasson, deildarstjóri
Eiríkur Guðnason, deildarstjóri
Eiður H. Einarsson, fulltrúi
Sveinn E. Sigurðsson, fulltrúi
Ingvar A. Sigfússon, fulltrúi

Lögfræðingar: Björn Ólafs
Sveinbjörn Hafliðason
Sigfús Gauti Þórðarson

Útgáfustarfsemi: Valdimar Kristinsson, ritstjóri
og bókasafn: Haraldur Hannesson, bóka- og skjalavörður

Seðlabanki Íslands

<i>Eignir</i>	Krónur
Erlendar eignir í frjálsum gjaldeyri:	
a) Gullmynt	kr. 223.708.000
b) Sérstök dráttarréttindi við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn	— 395.552.000
c) Gullframlag til Alþjóðagjaldeyrissjóðsins	— 1.267.356.000
d) Erlendir bankar	10.604.852.530
e) Erlend verðbréf og ríkisvixlar	— 4.036.624.040
	16 528 092 570
Krónuframlag til Alþjóðagjaldeyrissjóðsins	3 802 067 000
Innlánsstofnanir:	
a) Óinnleystir tékkar	kr. 4.685.492
b) Reikningsskuldir	— 674.618.658
c) Önnur stutt lán	— 1.305.800.000
d) Verðbréf	— 2.568.757.172
e) Endurkeyptir vixlar	— 16.009.526.000
f) Endurlánað erlent lánsfé	— 3.922.570.309
	24 485 957 631
Fjárfestingarlánastofnanir:	
a) Verðbréf	kr. 2.724.982.129
b) Endurlánað erlent lánsfé	— 1.098.722.071
	3 823 704 200
Ríkissjóður og ríkisstofnanir:	
a) Aðalviðskiptareikningur ríkissjóðs	kr. 1.917.719.498
b) Ríkisstofnanir	— 2.153.148.859
c) Verðbréf	— 1.925.844.403
d) Endurlánað erlent lánsfé	— 10.255.202.052
	16 251 914 812
Aðrir aðilar:	
a) Ýmsir reikningar	kr. 22.866.798
b) Verðbréf bæjar- og sveitarfélaga	— 53.055.277
c) Önnur verðbréf	— 60.282.755
d) Endurlánað erlent lánsfé	— 123.318.872
	259 523 702
Gengisbreytingareikningar	80 067 692
Fasteignir	9 578 859
Ýmsir skuldunautar	45 598 178
Ógreiddir vextir	257 549 866
Peningar í sjóði	8 070 159
	Kr. 65 552 124 669
Erlend ábyrgð utan efnahagsreiknings	1 065 506 620

Efnahagur 31. desember 1976

<i>Skuldir</i>	Krónur
Seðlar og mynt	6 034 500 600
Innlánsstofnanir:	
a) Almennar innstæður	kr. 2.443.195.612
b) Innstæður á uppsagnarreikningum	— 14.601.169
c) Bundnar innstæður	— 15.891.201.278
	18 348 998 059
Fjárfestingarlánastofnanir	2 635 407 664
Ríkissjóður og ríkisstofnanir:	
a) Aðalviðskiptareikningar ríkissjóðs	kr. 152.097.061
b) Ríkisstofnanir	— 1.719.431.832
	1 871 528 893
Sjóðir í vörzlu opinberra aðila	4 541 153 228
Aðrir aðilar	835 756 543
Erlendar skuldir í frjálsum gjaldeyri til skamms tíma	4 623 327 747
Erlend lán til langs tíma	5 612 800 500
Innstæður Alþjóðagjaldeyrissjóðsins	17 504 920 000
Mótvirði sérstakra dráttarréttinda við Alþjóðagjaldeyrissjóðinn	1 635 219 000
Innstæður Alþjóðabankans og systurstofnana hans	77 543 980
Ýmsir skuldheimtumenn	168 645 349
Fyrirfram greiddir vextir	295 038 263
Arðsjóður	138 300 000
Stofnfé	100 000 000
Varasjóður	800 000 000
Annað eigið fé	328 984 843
	Kr. 65 552 124 669

Reykjavík, 10. febrúar 1977

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Jóhannes Nordal

Davíð Ólafsson

Guðmundur Hjartarson

Seðlabanki Íslands

<i>Gjöld</i>	<i>Krónur</i>
Vextir af innstæðum	2 977 925 143
Vextir af skuldum erlendis	1 179 626 511
Kostnaður við seðla og mynt	72 171 242
Kostnaður við nýbyggingu og húsnæði	66 208 911
Rekstrarkostnaður	383 491 849
Þátttaka í kostnaði Þjóðhagsstofnunar	27 299 000
Tillag til Eftirlaunasjóðs starfsmanna	10 000 000
Gjöld til ríkissjóðs af gjaldeyrisviðskiptum	38 972 359
Landsútsvar og opinber gjöld	18 833 274
Afskrifað af gengistöpum kr.	120.000.000
Greiddur arður af stofnfé —	40.000.000
Vextir af eigin sjóðum —	123.000.000
Mismunur til eigin sjóða —	35.768.613
	318 768 613
	Kr. 5 093 296 902

Framanritaðan efnahags- og rekstrarreikning höfum við endurskoðað og borið saman við bækur bankans, og er hann í samræmi við þær. Einnig höfum við á árinu sannreynt, að verðbréf og aðrar bókfærðar eignir eru fyrir hendi.

Egill Símonarson,
endurskoðandi,
kjörinn af bankaráði.

Gunnlaugur Arnórsson,
adalendurskoðandi.

Rekstrarreikningur árið 1976

<i>Tekjur</i>	Krónur
Vextir af endurkeyptum víxlum	1 157 990 400
Vextir af öðrum innlendum lánum	3 234 815 601
Vextir af erlendum innstæðum og verðbréfum	622 841 006
Tekjur af sölu gjaldeyrís	37 334 961
Umboðslaun af gjaldeyrisyfifærslum	27 619 490
Ýmsar tekjur	12 695 444

Kr. 5 093 296 902

Reikningurinn staðfestist hér með.

Fyrir hönd bankaráðs

Jón Skaftason,
formaður.

Með skírskotun til framanskráðra yfirlýsinga endurskoðenda og bankaráðs úrskurðast reikningurinn réttur.

Reykjavík, 22. apríl 1977

Ólafur Jóhannesson,
viðskiptaráðherra.

Efnahagsreikningur Ríkisábyrgðasjóðs

<i>Eignir</i>	Krónur
Verðbréf	477 741 796
Kröfur vegna vanskila á ábyrgðarlánum	629 189 853
Kröfur vegna vanskila á lánum ríkissjóðs	296 168 857
Ríkissjóður vegna togara	827 961 559
Ýmsir viðskiptamenn	230 901 483
Ríkissjóður, viðskiptareikningur	46 791 138
Skuldabréf ríkissjóðs til innheimtn	40 256 977 673
Inneign í Seðlabanka	10 992 101

Kr. 42 776 724 460

Reykjavík, 30. marz 1977

SEÐLABANKI ÍSLANDS

Jóhannes Nordal

David Ólafsson

Guðmundur Hjartarson

Harald S. Andrésen

31. desember 1976

<i>Skuldir</i>	Krónur
Ýmsir viðskiptamenn	32 135 509
Skuldabréf ríkissjóðs til innheimtu	40 256 977 673
Höfuðstóll:	
Höfuðstóll 01.01.76	kr. 1.760.692.398
Mismunur rekstrarreiknings	— 733.666.642
	kr. 2 494 359 040
Afskrifaðar tapaðar kröfur	— 6.747.762
	2 487 611 278
	<hr/> Kr. 42 776 724 460

Framanritaðan efnahagsreikning höfum við endurskoðað og borið saman við bækur sjóðsins, og er hann í samræmi við þær. Einnig höfum við á árinu sannreynt að verðbréf og aðrar bókfærðar eignir eru fyrir hendi.

Egill Símonarson,
endurskoðandi,
kjörinn af bankaráði.

Gunnlaugur Arnórsson,
aðalendurskoðandi.

Með vísan til áritunar bankastjórnar Seðlabanka Íslands og endurskoðenda á reikninginn staðfestist hann hér með.

Reykjavík, 18. apríl 1977

Matthías Á. Mathiesen,
fjármálaráðherra

1. tafla. Þjóðarframleiðsla og verðmætaráðstöfun.

Í millj. kr.	Á verðlagi hvers árs					Verðhækkanir f.f. ári í %			
	1972	1973	1974	1975	1976 ²⁾	1973	1974	1975	1976
1. Einkaneyzla	44.140	59.235	90.630	121.540	159.580	26,0	43,0	49,0	30,0
2. Samneyzla	7.000	9.200	14.430	19.300	24.700	24,0	49,4	31,1	28,0
3. Fjármunamyndun	19.100	28.610	45.150	63.560	77.060	24,7	42,4	53,7	25,2
4. Birgðabreytingar ¹⁾	-840	-189	2.578	3.680	-1.250
5. Innlend verðmætaráðstöfun	69.400	96.856	152.788	208.080	260.090	25,5	42,9	48,0	30,1
6. Útflutningur vöru og þjónustu	26.205	37.390	48.080	72.190	105.520	31,0	29,5	48,1	30,6
7. Innflutningur vöru og þjónustu	27.960	40.025	63.610	93.570	109.910	20,4	40,4	64,0	18,9
8. Viðskiptajöfnuður (6-7)	-1.755	-2.635	-15.530	-21.380	-4.390
9. Verg þjóðarframl. (5+8)	67.645	94.221	137.258	186.700	255.700	31,8	41,0	38,9	34,4

	Á verðlagi ársins 1969					Magnaukning f.f. ári í %			
	1972	1973	1974	1975	1976 ²⁾	1973	1974	1975	1976
1. Einkaneyzla	32.047	34.130	36.520	32.868	33.197	6,5	7,0	-10,0	1,0
2. Samneyzla	3.890	4.123	4.330	4.417	4.417	6,0	5,0	2,0	0,0
3. Fjármunamyndun	13.043	15.670	17.360	15.900	15.390	20,1	10,8	-8,4	-3,2
4. Birgðabreytingar ¹⁾	-787	-350	952	1.243	-685
5. Innlend verðmætaráðstöfun	48.193	53.573	59.162	54.428	52.319	11,2	10,4	-8,0	-3,9
6. Útflutningur vöru og þjónustu	20.255	22.052	21.888	22.187	24.836	8,9	-0,7	1,4	11,9
7. Innflutningur vöru og þjónustu	24.699	29.368	33.250	29.819	29.455	18,9	13,2	-10,3	-1,2
8. Viðskiptajöfnuður (6-7)	-4.444	-7.316	-11.362	-7.632	-4.619
9. Verg þjóðarframleiðsla (5 + 8)	43.749	46.257	47.800	46.796	47.700	5,7	3,3	-2,1	1,9
10. Áhrif viðskiptakjara	2.849	4.814	3.680	1.594	3.300
11. Vergar þjóðartekjur	46.598	51.071	51.480	48.390	51.000	9,6	0,8	-6,0	5,4

1) Aðallega breytingar útflutningsvörubirgða og bústofns.

2) Bráðabirgðatölur.

2. tafla. Verðlag og kaupgjald.

Visitölur, ársmeðaltöl 1969 = 100:	Framfærslu- kostnaður	Neyzluvöru- verðlag	Byggingar- kostnaður	Tímakaup ¹⁾
1972	133	140	155	183
1973	163	175	192	225
1974	232	249	282	332
1975	346	374	420	438
1976	457	499	526	553

Visitölur 1976, eftir mánuðum:	Framfærslu- kostnaður	Neyzluvöru- verðlag	Byggingar- kostnaður	Tímakaup ¹⁾
Janúar	-	-	487	-
Febrúar	395	429	-	-
Marz	-	-	-	497 ²⁾
Apríl	-	-	506	-
Mái	440	478	-	-
Júní	451	491	-	525 ²⁾
Júlí	-	-	535	-
Ágúst	471	514	-	-
September	-	-	-	572 ²⁾
Október	491	538	574	-
Nóvember	502	550	-	-
Desember	-	-	-	619 ²⁾

1) Samanvegið meðaltal kauptaxta verkafólks og iðnaðarmanna.

2) Sýnir meðaltal undangengins ársfjórðungs.

3. tafla. Fjármunamyndunin.

Í millj. kr.	Á verðlagi hvers árs				Á verðlagi ársins 1969			
	1973	1974	1975	1976 ¹⁾	1973	1974	1975	1976 ¹⁾
Fjármunamyndun alls	28.610	45.150	63.560	77.060	15.670	17.360	15.900	15.390
Par af:								
Innflutn. skipa og flugvéla	3.910	5.980	6.960	4.530	2.680	3.170	2.230	1.160
Þjósárvirkjanir	490	1.740	5.070	6.480	275	710	1.380	1.420
Kröfluvirkjun	—	—	900	5.330	—	—	200	1.165
Álverksmiðja	240	170	200	45	140	70	50	10
Járnblendiverksmiðja	—	—	650	500	—	—	170	110
Önnur fjármunamyndun	23.970	37.260	49.780	60.175	12.575	13.410	11.870	11.525
Atvinnuvegir	13.140	20.800	25.810	27.400	7.920	9.205	7.200	5.980
Landbúnaður	1.860	2.920	3.850	4.555	1.025	1.140	1.000	940
Fiskveiðar	4.640	4.910	4.880	3.370	2.975	2.400	1.430	730
Vinnsla sjávarafurða	1.265	1.920	2.640	2.570	680	730	690	550
Iðnaður	1.805	2.770	4.500	5.225	1.040	1.150	1.260	1.170
Flutningatæki	1.380	3.650	4.550	5.490	940	1.880	1.380	1.300
Verzlun skrifstofur veitingar o. fl.	1.250	2.710	2.930	4.000	610	870	660	730
Ýmsar vélar og tæki	940	1.920	2.460	2.190	650	1.035	780	560
Íbúðarhús	7.740	10.200	13.460	16.940	3.775	3.270	3.040	3.100
Par af fyrir Viðlagasjóð	(2.00)	(400)	(—)	(—)	(975)	(975)	(—)	(—)
Byggingar og mannvirki hins opinbera	7.730	14.150	24.290	32.720	3.975	4.885	5.660	6.310
Rafvirkjanir og rafveitur	1.800	4.100	9.960	15.390	920	1.470	2.490	3.240
Hita- og vatnsveitur	650	1.350	2.600	3.300	320	430	590	600
Samgöngumannvirki	3.480	5.450	7.250	8.630	1.855	1.945	1.570	1.480
Byggingar hins opinbera	1.800	3.250	4.480	5.400	880	1.040	1.010	990
Birgðabreytingar	-189	2.578	3.680	-1.250	—	—	—	—
Fjármunamyndun ²⁾ % af vergri þjóðarframleiðslu	30,2	34,8	36,0	29,6	—	—	—	—
Fjármögnun af innlendum sparnaði, % af vergi þjóðarframleiðslu	27,4	23,5	24,5	27,9	—	—	—	—
Fjármögnun af erlendum yppruna, % af vergi þjóðarframleiðslu	2,8	11,3	11,5	1,7	—	—	—	—

1) Bráðabirgðatölur.

2) Birgðabreytingar taldar með.

4. tafla. Magn og verðvísitölur sjávarafurðaframleiðslu.

(1965 = 100)

	Frysting	Söltun	Mjöl- og lýsisvinnsla	Nýr og ísaður fiskur	Sjávarafurða framl. samt.
Magn:					
1971	148,5	97,4	109,0	88,7	110,5
1972	133,9	99,5	122,6	74,3	103,9
1973	134,7	104,4	166,6	82,0	114,6
1974	138,4	119,3	166,7	75,9	117,1
1976	132,3	129,3	173,6	44,2	117,0
1976	142,6	132,1	177,9	39,3	127,9
Verð:¹⁾					
1971	163,6	153,4	168,8	228,9	169,6
1972	187,4	175,4	169,3	251,9	187,0
1973	239,3	224,5	387,6	364,6	262,0
1974	268,9	368,2	381,1	400,9	314,9
1975	252,8	325,3	229,4	340,0	274,9
1976	310,9	332,5	293,6	451,5	324,9

1) Miðað við fast gengi krónunnar.

5. tafla. Greiðslujöfnuður við útlönd 1972—1976.

	<i>Bráðab.- tölur</i>				
<i>Í millj. kr.</i>	1972	1973	1974	1975	1976
Vöruskiptajöfnuður	-2.075	-3.160	-14.700	-20.600	-4.630
Innfluttar vörur alls, f.o.b.	-18.775	-29.180	-47.580	-68.040	-78.130
Sérstakar fjárfestingarvörur	-1.820	-4.830	-6.580	-8.430	-8.440
Skip og flugvélar	-1.130	-3.910	-5.980	-6.960	-4.530
Vegna Þjósárvirkjana	-130	-42	-560	-1.160	-1.300
Vegna álbræðslu	-560	-68	-40	-10	-20
Vegna Kröfluvirkjunar	-	-	-	-300	-2.590
Hús Viðlagasjóðs	-	-810	-	-	-
Rekstrarvörur vegna álbræðslu	-990	-2.150	-3.220	-6.465	-6.500
Almennur innflutningur	-15.965	-22.200	-37.780	-53.145	-63.190
(Þar af olía)	(-1.292)	(-2.030)	(-5.710)	(-8.627)	(-9.648)
Útflutningur alls, f.o.b.	16.700	26.020	32.880	47.440	73.500
(Þar af ál)	(2.716)	(4.441)	(4.790)	(5.045)	(12.360)
Þjónustujöfnuður	320	525	-830	-780	240
Innflutt þjónusta, alls	-9.185	-10.845	-16.030	-25.530	-31.780
Útflutt þjónusta, alls	9.505	11.370	15.200	24.750	32.020
Útgjöld af ferða- og dvalarkostnaði	-1.050	-1.515	-2.260	-2.890	-4.105
Tekjur af erlendum ferðamönnum	720	1.146	1.620	1.810	2.250
Útgjöld vegna samgangna	-4.235	-4.500	-7.300	-10.470	-12.100
Tekjur af samgöngum	4.790	5.200	7.100	13.230	17.150
Vaxtagjöld	-1.150	-1.580	-2.400	-5.080	-7.825
Vaxtatekjur	300	448	590	320	590
Útgjöld vegna trygginga	-1.450	-1.500	-1.650	-2.150	-2.320
Tekjur af tryggingum	1.280	1.250	1.350	1.640	1.810
Tekjur af varnarliði, nettó	1.435	1.836	2.205	4.190	6.190
Ýmis útgjöld	-1.300	-1.750	-2.420	-4.940	-5.430
(Þar af vegna álbræðslu)	(-706)	(-925)	(-1.090)	(-2.105)	(-2.335)
Ýmsar tekjur	980	1.490	2.335	3.560	4.030
Viðskiptajöfnuður	-1.755	-2.635	-15.530	-21.380	-4.390
Framlög án endurgjalds, nettó	20	1.450	60	-95	45
Fjármagnsjöfnuður	2.320	2.340	9.870	16.675	7.695
Til útlönda, alls	-3.176	-3.775	-4.405	-10.845	-13.120
Frá útlöndum, alls	5.496	6.115	14.275	27.520	20.815
Erlent einkafjármagn til fjárfestingar	820	195	170	370	480
Erlent einkafjármagn (rekstrarfé)	-580	-415	1.145	6.090	330
Afborganir af lánum einkaaðila	-961	-965	-1.400	-2.160	-2.945
Innkomin lán einkaaðila	752	1.265	4.070	2.390	3.330
Stuttar fjármagnshreyfingar einkaaðila, nettó ..	-480	-1.400	-945	-4.080	-4.885
Afborganir af opinberum lánum	-775	-605	-1.230	-2.050	-2.805
Innkomin opinber lán	2.867	2.610	5.740	11.875	10.240
Stuttar opinberar hreyfingar, nettó	-150	-10	-80	-860	1.020
Afborganir af lánum lánastofnana	-230	-380	-750	-1.695	-2.485
Innkomin lán lánastofnana	1.057	1.745	2.570	6.795	5.415
Framlag Norðurlanda til Iðnþróunarsjóðs ..	-	300	580	-	-
Sérstök dráttarréttindi við IMF	215	-	-	-	-
Skekkjur og vantalið, nettó	-133	-155
Heildargreiðslujöfnuður	667	1.000	-5.600	-4.800	3.350
Gjaldeyrstengdir liðir	-545	-375	-670	-5.140	-2.286
Skuldir Seðlabanka í frjálsum gjaldeyri	-574	390	-1.680	-5.770	-4.594
Vöruskiptareikningar	126	-820	80	80	1.997
Viðskiptabankar, nettó	-97	55	930	550	311
Gjaldeyriforði Seðlabankans	1.212	1.375	-4.930	340	5.636
Umreikningsgengi miðað við bandarískan dollar ..	87,12	89,67	99,84	153,63	181,91

6. tafla. Greiðslujöfnuður við útlönd. Ársfjórðungsfirlit 1975—1976.

Í millj. kr.	1975				1976			
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.
Vöruskiptajöfnuður	-8.630	-2.955	-4.340	-4.675	-4.475	2.870	1.020	-4.045
Innfluttar vörur alls, f.o.b.	-15.560	-17.495	-16.260	-18.725	-15.590	-18.685	-19.675	-24.180
Sérstakar fjárfestingarvörur	-2.440	-1.537	-2.223	-2.230	-1.680	-865	-1.545	-4.350
Skip og flugvélar	-2.390	-1.135	-1.655	-1.780	-1.035	-230	-955	-2.310
Vegna Þjósárvirkjana	-50	-300	-460	-350	-550	-365	-250	-135
Vegna Kröfluvirkjunar	-	-100	-100	-100	-85	-270	-330	-1.905
Vegna álbræðslu	-	-2	-8	-	-10	-	-10	-
Rekstrarvörur vegna álbræðslu	-1.440	-2.828	-527	-1.670	-880	-1.760	-1.780	-2.080
Almennur innflutningur	-11.680	-13.130	-13.510	-14.825	-13.030	-16.060	-16.350	-17.750
(Þar af olía)	(-2.008)	(-1.593)	(-2.040)	(-2.986)	(-2.571)	(-2.099)	(-2.513)	(-2.465)
Útflutningur alls, f.o.b.	6.930	14.540	11.920	14.050	11.115	21.555	20.695	20.135
(Þar af ál)	(930)	(365)	(1.590)	(2.160)	(1.090)	(3.970)	(4.430)	(2.870)
Þjónustujöfnuður	-455	205	1.335	-1.865	-1.535	15	1.860	-100
Innflutt þjónusta, alls	-4.560	-5.630	-7.380	-7.960	-6.355	-7.275	-9.010	-9.140
Útflutt þjónusta, alls	4.105	5.835	8.715	6.095	4.820	7.290	10.870	9.040
Útgj. af ferða- og dvalarkostn.	-450	-640	-1.200	-600	-570	-1.015	-1.600	-920
Tekjur af erl. ferðamönnum	170	420	875	345	190	420	1.190	450
Útgj. vegna samgangna	-1.920	-2.270	-3.320	-2.960	-2.460	-2.630	-3.700	-3.310
Tekjur af samgöngum	1.960	3.100	5.260	2.910	2.290	4.300	6.200	4.360
Vaxtagjöld	-955	-1.085	-930	-2.110	-1.710	-1.670	-1.580	-2.865
Vaxtatekjur	125	50	115	30	90	105	190	205
Útgj. vegna trygginga	-500	-550	-520	-580	-480	-530	-590	-720
Tekjur af tryggingum	420	450	340	430	430	450	370	560
Tekjur af varnarliði, nettó	495	905	1.275	1.515	970	1.215	1.960	2.045
Ýmis útgjöld	-735	-1.085	-1.410	-1.710	-1.135	-1.430	-1.540	-1.325
(Þar af vegna álbræðslu)	(-360)	(-565)	(-390)	(-790)	(500)	(-705)	(-590)	(-540)
Ýmsar tekjur	935	910	850	865	850	800	960	1.420
Viðskiptajöfnuður	-9.085	-2.750	-3.005	-6.540	-6.010	2.885	2.880	-4.145
Framlög án endurgjalds, nettó	-60	-5	-	-30	-10	20	45	-10
Fjármagnsjöfnuður	4.845	3.835	1.515	6.480	3.950	-435	-2.385	6.565
Til útlönda, alls	-940	-3.675	-5.760	-2.635	-1.550	-4.675	-9.195	-2.885
Frá útlöndum, alls	5.785	7.510	7.275	9.115	5.500	4.240	6.810	9.450
Erl. einkfjárm. til fjárf.	20	45	230	75	25	110	345	-
Erl. einkafjárm. (rekstrarfj.)	1.345	3.535	-35	1.245	790	-440	-1.030	1.010
Afb. af lánum einkaaðila	-410	-505	-685	-560	-690	-600	-985	-670
Innkomin lán einkaaðila	490	425	995	480	240	65	705	2.320
Stuttar fjárm.hreyf.einkaaðila	840	-1.540	-3.630	250	1.100	-1.905	-6.220	2.140
Afb. af opinberum lánum	-240	-870	-145	-795	-340	-1.250	-230	-985
Innkomin opinber lán	1.065	1.450	4.570	4.790	2.245	1.005	5.430	1.560
Stuttar. opinb. hreyf.,nettó	1.040	-300	-850	-750	515	980	-145	-330
Afb. af lánum lánastofnanna	-290	-460	-415	-530	-520	-480	-585	-900
Innkomin lán lánastofnanna	985	2.055	1.480	2.275	585	2.080	330	2.420
Framl. til lóðpr.sjóðs	-	-	-	-	-	-	-	-
Sérstök dráttarréttindi við IMF	-	-	-	-	-	-	-	-
Skekkjur og vantalið nettó
Heildargreiðslujöfnuður	-4.300	1.080	-1.490	-90	-2.070	2.470	540	2.410
Gjaldeyrstengdir liðir	-2.640	-20	-1.320	-1.160	5.959	-105	-737	4.515
Skuldir Seðlab. í frj.gjald	-3.440	-50	-890	-1.390	-3.853	405	-4.884	3.738
Vöruskiptareikningar	1.190	-300	-10	-800	-1.914	-912	4.823	-
Viðskiptabankar, nettó	-390	330	-420	1.030	-192	402	-676	777
Gjaldeyrisforði Seðlabankans	-1.660	1.100	-170	1.070	3.889	2.575	1.277	-2.105
Umreikningsgengi miðað við bandarískan dollar	134,16	151,37	159,35	167,28	172,01	181,18	185,02	189,07

7. tafla. Gjaldeyrisstaða bankanna.

Sedlabankinn

	Frjáls gjaldeyrir og gull							
	Gjald- eyris- förði ¹⁾ (1)	Alþjóða- stofnanir, skuldir ²⁾ (2)	Aðrar skuldir (3)	Nettó- eign (4)	Vöruskipta- reikningar, nettóeign (5)	Viðskipta- bankar, nettó- eign (6)	Heildar- gjaldyris- staða bankanna (7)	Umreiknings- gengi miðað við bandar. dollar (8)
Árslok 1962	1.371	-	-31	1.340	34	-224	1.150	42,95
- 1963	1.483	-	-37	1.446	85	-220	1.311	42,95
- 1964	1.887	-	-11	1.876	-69	-214	1.593	42,95
- 1965	2.318	-	-3	2.315	-248	-155	1.912	42,95
- 1966	2.498	-	-82	2.416	-188	-313	1.915	42,95
- 1967	2.012	-214	-252	1.546	-30	-475	1.041	56,93
- 1968	2.512	-1.100	-125	1.287	-152	-833	302	87,90
- 1969	3.429	-991	-328	2.110	-108	-14	1.988	87,90
- 1970	4.727	-155	-912	3.660	-77	-320	3.263	87,90
- 1971	6.034	-	-680	5.354	-185	-413	4.756	87,12
- 1972	8.223	-	-1.405	6.818	-67	-571	6.180	97,60
- 1973	8.406	-	-884	7.522	-833	-447	6.242	83,60
- 1974	5.745	-2.249	-768	2.728	-1.179	365	1.914	118,30
1975:								
Janúar	4.633	-2.300	-1.652	681	-1.620	-177	-1.116	118,60
Febrúar	5.873	-3.230	-1.994	649	-2.426	-225	-2.002	149,20
Marz	5.394	-3.216	-4.441	-2.263	-523	8	-2.778	149,40
Apríl	5.431	-3.210	-4.449	-2.228	-121	-168	-2.517	150,60
Mai	6.049	-3.259	-4.303	-1.513	44	-152	-1.621	152,00
Júní	6.581	-3.302	-4.474	-1.195	-709	381	-1.523	154,10
Júlí	7.965	-5.941	-3.432	-1.408	-825	334	-1.899	158,70
Ágúst	7.473	-5.980	-3.143	-1.650	-682	206	-2.126	160,50
September	6.650	-6.000	-2.853	-2.203	-766	-43	-3.012	164,50
Október	6.842	-6.159	-3.484	-2.801	-795	168	-3.428	165,50
Nóvember	6.726	-6.211	-3.871	-3.356	-1.129	-196	-4.681	169,10
Desember	7.988	-6.268	-4.372	-2.652	-1.712	985	-3.379	170,60
1976:								
Janúar	8.137	-6.268	-4.546	-2.677	-2.369	245	-4.801	170,90
Febrúar	10.502	-6.267	-5.920	-1.685	-3.302	484	-4.503	170,90
Marz	12.248	-11.511	-3.318	-2.581	-3.736	823	-5.494	176,50
Apríl	13.173	-11.673	-3.277	-1.777	-4.427	562	-5.642	179,70
Mai	14.235	-11.801	-4.091	-1.657	-4.379	605	-5.431	182,80
Júní	15.245	-11.903	-3.041	301	-4.819	1.260	-3.258	183,90
Júlí	19.203	-11.930	-8.088	-815	-	1.513	698	184,40
Ágúst	19.428	-12.048	-8.674	-1.294	-	70	-1.224	185,50
September	17.002	-12.197	-8.064	-3.259	-	615	-2.644	187,10
Október	16.311	-12.338	-7.558	-3.585	-	143	-3.442	189,30
Nóvember	15.677	-12.324	-6.548	-3.195	-	161	-3.034	189,50
Desember	15.261	-12.435	-4.624	-1.798	-	1.395	-403	189,50

1) Þ.e. gulleign, sérstök dráttarréttindi við IMF og gullfram lagt til IMF, að því leyti sem ek ki hef in verið dregið á gullframlagið, verðbréf, víxlar og innstæður hjá erlendum bönkum. 2) Þ.e. IMF og EMA

8. tafla. Skipting innflutnings eftir notkun.
(C.i.f.-verð í millj. kr.)

	Neysluvörur	Rekstrarvörur	Fjárfestingar- vörur	Samtals	Umreiknings- gengi miðað við bandar. dollar
1967	2.685	1.371	3.000	7.056	43,00
1968	2.955	1.858	3.072	7.885	57,00
1969	4.084	3.046	3.726	10.856	88,00
1970	5.017	4.499	4.337	13.853	88,00
1971	6.305	5.525	7.532	19.362	88,00
1972	7.486	5.873	7.067	20.426	88,00
1973	10.249	8.998	12.627	31.874	90,02
1974	15.987	17.444	19.148	52.579	100,24
1975	21.216	27.946	25.911	75.073	154,03
1976	26.872	31.077	27.731	85.680	182,31

9. tafla. Útflutningur. Skipting á helstu vöruflokka.
(F.o.b.-verð í millj. kr.)

	Sjávar- vörur	Landbúnaðar- vörur	Iðnaðar- vörur	(þar af ál)	Aðrar vörur	Samtals	Umreiknings- gengi miðað við bandar. doll
1966	5.595	249	61	(-)	137	6.042	43,00
1967	3.789	254	68	(-)	99	4.210	43,00
1968	4.118	406	71	(-)	93	4.688	51,00
1969	7.736	591	850	(591)	289	9.466	88,00
1970	10.111	423	2.228	(1.708)	153	12.915	88,00
1971	11.056	400	1.600	(888)	119	13.175	88,00
1972	12.320	515	3.651	(2.716)	211	16.697	88,00
1973	19.190	765	5.785	(4.441)	299	26.039	89,67
1974	24.592	945	6.534	(4.789)	806	32.877	99,84
1975	37.339	1.374	8.056	(5.047)	668	47.437	153,63
1976	53.368	1.872	16.986	(12.364)	1.274	73.500	181,91

10. tafla. Staða þjóðarbúsins út á við.
(Í millj. kr.)

	Föst lán	Stutt vöru- kauplán	Ógreiddur útlutn.	Gjald- eyrisstaða	Nettóstaða við útlönd	Umreiknings- gengi miðað við bandar. dollar
1966	-4.520	-673	800	1.915	-2.478	42,95
1967	-6.576	-743	695	1.041	-5.583	56,93
1968	-11.467	-1.102	1.763	302	-10.504	87,90
1969	-11.726	-1.270	1.110	1.988	-9.898	87,90
1970	-11.095	-1.719	763	3.263	-8.788	87,90
1971	-14.445	-1.888	700	4.756	-10.877	87,12
1972	-17.246	-2.240	1.182	6.180	-12.124	97,60
1973	-20.929	-3.183	2.030	6.242	-15.840	83,60
1974	-41.442	-5.904	3.040	1.914	-42.392	118,30
1975	-72.640	-7.374	4.730	-3.379	-78.663	170,60
1976	-96.000 ¹⁾	-9.104	6.240	-403	-99.267	189,50

1) Bráðabirgðatala.

11. tafla. Verðmæti inn- og útflutnings eftir löndum.

<i>Í millj. kr.</i>	<i>Innflutningur (c.i.f.)</i>				<i>Útflutningur (f.o.b.)</i>			
	1973	1974	1975	1976	1973	1974	1975	1976
Alls	31.856	52.570	75.062	85.660	26.039	32.877	47.437	73.500
EFTA	7.257	10.623	15.643	15.961	4.168	7.469	9.031	15.265
Austurríki	150	304	414	516	211	64	27	43
Finnland	927	1.449	1.742	1.736	482	387	691	1.258
Noregur	3.274	4.437	7.957	7.161	401	1.064	884	1.918
Portúgal	115	216	343	269	1.208	3.389	5.584	7.672
Sviss	359	524	674	801	1.237	1.880	801	2.377
Svíþjóð	2.432	3.693	4.513	5.478	629	684	1.044	1.997
EEC	13.912	23.561	33.699	37.194	10.014	9.459	11.731	22.855
Belgía	839	1.083	1.902	2.659	482	296	366	588
Bretland	3.448	5.716	8.299	8.645	2.751	2.805	4.718	8.854
Danmörk	2.842	4.966	7.536	8.157	2.012	1.903	1.841	2.302
Frakkland	508	1.094	1.676	1.718	208	304	391	410
Holland	2.122	3.526	5.101	5.206	500	288	234	603
Írland	19	29	66	144	30	4	0	5
Ítalía	496	754	1.045	1.320	951	973	1.121	2.362
Luxemburg	9	40	30	37	2	1	46	2
Vestur-Þýzkaland	3.629	6.353	8.044	9.308	3.079	2.885	3.014	7.729
Austur-Evrópa	2.840	7.054	9.306	11.858	2.188	4.141	6.354	7.521
Austur-Þýzkaland	68	129	142	185	23	309	45	168
Búlgaría	10	13	11	21	2	12	3	21
Pólland	403	1.373	705	858	995	1.094	584	2.186
Rúmenía	6	8	8	26	6	6	22	44
Rússland	2.037	5.000	7.781	10.024	932	2.501	5.051	4.029
Tékkóslóvakía	299	515	624	689	155	179	641	752
Ungverjaland	17	16	35	55	75	40	8	321
Önnur Evrópulönd	1.048	1.375	877	794	1.420	2.324	2.932	3.374
Færeyjar	354	30	46	30	137	231	246	397
Grikkland	2	3	7	7	240	424	571	904
Júgóslavía	6	34	111	30	43	185	59	26
Spánn	679	1.296	702	708	732	1.480	2.053	1.873
Tyrkland	7	12	11	19	268	4	3	174
Norður-Ameríka	2.445	4.418	7.103	9.241	6.942	7.307	13.958	21.339
Bandaríkin	2.372	4.169	6.952	9.003	6.918	7.264	13.885	21.183
Kanada	73	249	151	238	24	43	73	156
Ástralía	1.157	2.768	4.401	3.803	16	14	15	38
Brasilía	283	308	615	919	204	199	244	480
Ísrael	33	44	70	81	2	1	-	-
Japan	2.241	1.397	1.734	3.481	742	1.369	435	1.120
Kína	25	49	72	90	128	15	1.798	-
Nigeria	3	4	3	1	8	58	632	803
Panama	21	24	50	81	32	83	55	52
Önnur lönd	591	945	1.489	2.156	175	438	252	653
Umreikningsgengi miðað við bandaríkjadólar	90,02	100,24	154,03	182,31	89,67	99,84	153,63	181,91

12. tafla. Yfirlit yfir fjármál ríkisins.

Í millj. kr.	Úr ríkisreikningi – rekstrargrunnur					
	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Tekjur, alls	9.800	13.258	18.530	24.876	37.721	51.044
Gjöld, alls	9.351	13.534	18.395	25.129	41.008	58.577
Tekjuhalli (-)/afgangur	449	-276	135	-253	-3.287	-7.533
Lánveitingar, nettó	-13	-162	-8	-12	-43	-492
Fjármagnsbörf (-)/afgangur	436	-438	127	-265	-3.330	-8.025
<i>Fjármögnun:</i>						
Lántökur, nettó	213	430	622	693	830	2.177
Lausaskuldir, nettó	-160	-134	-632	-729	-891	344
Greiðsluafgangur/halli (-)	489	-142	117	-301	-3.391	-5.504
Staðan gagnvart Seðlabankanum	431	-208	58	-364	-3.514	-5.531
Viðskiptareikningar	303	-485	991	-679	-3.294	-1.983
Víxlar (aukning -)	-	-	-	-	-	-
Skuldabréf (aukning -)	128	277	-933	315	-220	-3.548
Bankainnstæður og sjóður	58	66	59	63	123	27

13. tafla. Skipting ríkistekna eftir tekjustofnum.

Í millj. kr.	Úr ríkisreikningi – rekstrargrunnur						Úr fjárlögum	
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Beinir skattar	1.727	2.457	4.939	6.438	7.135	7.935	9.967	14.477
Tekju- og eignarskattar	1.048	1.473	4.317	5.709	5.937	6.103	7.888	11.546
Persónuskattar	668	968	605	729	1.198	1.832	2.079	2.931
Aðrir beinir skattar	11	16	17	-	-	-	-	-
Óbeinir skattar	7.834	10.631	13.378	18.146	30.195	42.352	49.661	74.316
Skattar af framleiðslu, neyzlu og innlendum viðskiptum	3.681	4.796	6.152	8.148	15.515	24.065	30.108	46.260
Skattar af framleiðslu	152	171	192	226	376	237	299	460
Söluskattur	2.654	3.517	4.300	5.716	11.863	17.885	21.430	31.610
Rekstrarhagnaður Á.T.V.R.	875	1.108	1.660	2.206	3.276	4.736	6.049	8.680
Sérstakt vörugjald	-	-	-	-	-	1.207	2.330	5.510
Gjöld af verzlun og viðskiptum við útlönd	3.451	4.704	5.723	8.024	11.454	12.874	13.757	18.873
Aðflutningsgjöld almenn	2.877	3.817	4.530	6.365	9.136	10.118	10.655	13.894
Bifreiðaskattur	150	259	474	684	1.110	1.055	1.335	2.488
Innflutningsgjald af bensíni og gúmmi-gjald	424	628	719	975	1.208	1.701	1.767	2.491
Aðrir óbeinir skattar	702	1.131	1.503	1.974	3.226	5.413	5.796	9.183
Stimpilgjald	223	289	308	428	584	831	953	990
Skattar af bankaviðskiptum	86	98	137	193	326	430	446	605
Launaskattur	225	554	834	1.092	1.955	2.935	3.072	4.595
Annað	168	190	224	261	361	1.217	1.325	2.993
Aðrar tekjur	239	170	213	292	391	757	714	1.164
Arðgr. frá fyrirtækjum og sjóðum	63	63	87	73	67	173	198	223
Ýmsar tekjur	176	107	126	219	324	584	516	941
Tekjur alls	9.800	13.258	18.530	24.876	37.721	51.044	60.342	89.957

14. tafla. Skipting ríkisútgjalda eftir málefnaflokkum.

Í millj. kr.	Úr ríkisreikningi – rekstrargrunnur						Úr fjárlögum	
	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Almenn mál	1.193	1.490	2.174	2.977	4.570	6.323	5.992	9.475
Almenn stjórn og löggæsla	931	1.156	1.809	2.513	3.789	5.226	4.806	7.777
Utánríkisþjónusta	178	191	185	237	334	549	614	852
Styrkjarfé og eftirlaun	84	143	180	227	447	548	572	846
Félagsmál	5.009	7.005	10.062	13.972	21.173	30.309	32.674	48.378
Mennta- menningar- og kirkjumál	1.704	2.425	3.124	4.278	6.574	8.292	9.344	13.194
Heilbrigðismál	259	496	411	558	1.007	1.418	1.678	6.758 ¹⁾
Velferðarmál	3.046	4.084	6.527	9.136	13.592	20.599	21.652	28.426
Atvinnumál	2.902	4.792	5.601	7.422	13.702	19.493	17.194	24.077
Niðurgreiðslur	571	1.640	1.681	2.142	3.740	5.586	4.968	5.102
Landbúnaður	660	823	821	1.192	2.226	2.793	2.850	4.817
Sjávarútvegur	208	275	321	647	1.053	2.626	1.289	2.048
Iðnaður	49	67	85	220	270	396	514	532
Orkuvinnsla	192	194	350	244	1.590	1.176	1.223	2.281
Samgöngur	1.222	1.793	2.343	2.977	4.823	6.916	6.350	9.297
Ýmis mál	247	247	558	758	1.563	2.452	2.997	8.027
Ríkisábyrgðasjóður	99	61	103	82	99	197	777	867
Önnur útgjöld	148	186	455	676	1.464	2.255	2.220	7.160
Gjöld alls	9.351	13.534	18.395	25.129	41.008	58.577	58.857	89.957

¹⁾ Rekstur ríkisspítalanna er nú taliinn með í þessum lið en féll áður undir velferðarmál.

15. tafla. Seðlar og mynt.

Í millj. kr.	1975			1976		
	Seðlar og mynt í mánaðarlok	Meðaltal hvers mánaðar	Seðlar og mynt að frádr. seðlasj. banka og sparisjóða	Seðlar og mynt í mánaðarlok	Meðaltal hvers mánaðar	Seðlar og mynt að frádr. seðlasj. banka og sparisjóða
Janúar	3.802	3.710	3.268	4.829	4.691	3.987
Febrúar	3.846	3.666	3.303	4.724	4.675	3.961
Marz	4.035	3.832	3.469	4.934	4.752	4.030
Apríl	3.956	3.847	3.356	5.262	4.935	4.365
Mái	4.332	4.131	3.702	5.559	5.294	4.472
Júní	4.498	4.272	3.791	5.590	5.545	4.690
Júlí	4.707	4.613	3.938	6.116	5.863	5.212
Ágúst	4.686	4.598	3.876	5.786	5.763	4.906
September	4.684	4.606	3.882	5.693	5.701	4.802
Október	4.796	4.643	4.043	6.018	5.835	5.218
Nóvember	4.885	4.707	4.087	6.076	5.978	5.098
Desember	4.679	5.124	4.316	6.035	6.576	5.559 ¹⁾

1) Bráðabirgðatala.

16. tafla. Skipting seðlamagnsins á seðlastærðir í árslok.

Seðlastærð	1973		1974		1975		1976	
	m.kr.	%	m.kr.	%	m.kr.	%	m.kr.	%
5000 kr.	1.698,8	62,9	2.434,8	69,7	3.314,1	74,8	4.506,4	78,5
1000 —	709,0	26,2	716,9	20,5	760,6	17,2	820,8	14,3
500 —	101,9	3,8	116,8	3,4	135,5	3,0	164,3	2,9
100 —	183,5	6,8	216,2	6,2	221,6	5,0	248,7	4,3
50 —	—	—	—	—	—	—	—	—
25 —	7,9	0,3	7,8	0,2	—	—	—	—
10 —	—	—	—	—	—	—	—	—
5 —	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtals	2.701,1	100,0	3.492,5	100,0	4.431,8	100,0	5.740,2	100,0

17. tafla. Skipting myntar eftir myntstærð í árslok.

Myntstærð	1973		1974		1975		1976	
	m.kr.	%	m.kr.	%	m.kr.	%	m.kr.	%
50 kr.	56,0	36,2	70,8	36,2	90,7	36,7	108,3	36,8
10 —	57,6	37,2	72,3	36,9	94,2	38,1	117,0	39,8
5 —	20,6	13,3	25,9	13,2	29,1	11,7	34,9	11,8
1 —	11,9	7,7	16,7	8,5	22,9	9,3	34,1	11,6
50 aurar	3,3	2,1	4,0	2,0	4,1	1,6	—	—
10 —	2,5	1,6	3,1	1,6	3,1	1,3	—	—
Önnur mynt	2,9	1,9	3,1	1,6	3,1	1,3	—	—
Samtals	154,8	100,0	195,9	100,0	247,2	100,0	294,3	100,0

18. tafla. Ávísanaskipti.

	1974		1975		1976	
	Heildar- upphæð	Fjöldi tékka	Heildar- upphæð	Fjöldi tékka	Heildar- upphæð	Fjöldi tékka
	M. kr.	Þús. stk.	M. kr.	Þús. stk.	M. kr.	Þús. stk.
Janúar	12.554	428	19.409	472	24.226	490
Febrúar	13.617	442	21.774	509	26.960	489
Marz	17.991	512	21.405	498	33.597	651
Apríl	16.849	516	27.362	617	32.200	586
Mai	19.861	555	28.054	584	38.687	620
Júní	19.708	488	29.673	602	44.447	733
Júlí	23.084	558	30.827	630	45.292	715
Ágúst	22.477	536	29.877	567	41.902	695
September	21.039	551	31.883	626	41.175	714
Október	23.041	593	34.414	660	46.504	713
Nóvember	22.537	559	31.261	599	44.343	750
Desember	29.401	665	42.661	751	57.285	841
Samtals	242.159	6.403	348.600	7.115	476.618	7.997

19. tafla. Úr peningamálum.
Í millj. kr.

Staða í lok tíma- bils	Erl. eignir nettó ¹⁾ (1)	Útlán ²⁾			Peningamagn		Heildar- innlán innl.st. (7)	Lausafj.staðainnl.st.			Endurl. erlent lánsfé ⁵⁾ (11)
		Banka- kerfi (2)	Seðla- banki (3)	Innláns- stofn. (4)	I ³⁾ (5)	II ⁴⁾ (6)		Við Seðlab. (8)	Við útlönd (9)	Ríkis- vixlar (10)	
1963	1.466	6.353	255	6.098	1.774	6.451	5.751	160	-64	-	247
1964	1.726	7.322	460	6.862	2.252	7.738	6.894	279	-78	-	243
1965	2.043	8.919	320	8.599	2.825	9.605	8.484	445	-24	-	286
1966	2.120	10.031	89	9.942	2.930	10.755	9.593	123	-107	-	398
1967	1.295	11.408	672	10.736	2.711	11.202	10.147	-217	-221	-	535
1968	748	13.092	1.192	11.900	2.991	12.130	11.101	-439	-388	-	785
1969	2.090	14.978	1.557	13.421	4.330	15.273	13.635	251	88	-	276
1970	3.300	17.811	1.759	16.052	5.244	18.778	16.825	257	-284	-	128
1971	4.750	21.238	1.651	19.587	6.151	22.325	20.183	-275	-378	-	657
1972	6.185	24.841	1.349	23.492	7.300	26.180	23.781	-316	-512	-	803
1973	6.304	34.123	2.849	31.274	10.698	35.421	31.786	-641	-368	-	1.426
1974	2.100	51.913	6.102	45.811	13.838	45.270	40.524	-2.523	588	-	5.468
1975:											
Jan.	-829	55.282	7.200	48.082	13.564	45.791	41.220	-4.020	141	143	5.636
Feb.	-1.189	56.452	7.425	49.027	14.417	46.721	41.641	-4.465	150	180	7.114
Marz	-2.808	58.735	8.332	50.403	15.090	47.791	42.103	-3.853	-89	184	7.747
Apríl	-2.140	60.455	8.579	51.876	15.853	48.902	43.547	-2.581	141	270	8.735
Mai	-1.437	59.151	7.680	51.471	15.671	48.727	43.684	-2.297	14	298	9.381
Júní	-1.408	60.004	8.389	51.615	16.785	50.157	44.645	-2.694	543	393	9.812
Júlí	-1.787	62.029	9.907	52.122	17.011	51.133	45.759	-2.470	485	475	9.995
Ágúst	-2.002	62.323	9.689	52.634	17.972	52.876	46.985	-1.586	369	500	10.396
Sept.	-2.901	63.426	9.019	54.407	17.309	52.618	47.160	-2.525	106	596	10.932
Okt	-3.327	66.037	10.054	55.983	18.322	53.693	47.604	-3.523	312	550	11.650
Nóv.	-4.613	68.056	9.928	58.128	18.458	53.716	47.880	-3.181	-48	495	12.370
Des.	-3.250	69.569	13.501	56.068	18.984	58.538	52.289	473	1.167	-	12.575
1976:											
Jan.	-4.649	72.062	13.216	58.846	18.298	58.866	53.220	-1.147	465	282	12.719
Feb.	-4.339	71.472	11.682	59.790	19.165	60.570	54.956	-1.743	704	297	12.672
Marz	-5.323	73.304	12.886	60.418	19.818	61.020	55.061	-1.679	1.067	322	14.184
Apríl	-5.172	75.779	13.312	62.467	21.161	62.980	56.480	-572	791	322	14.292
Mai	-5.242	79.547	14.368	65.179	23.270	66.294	58.515	-1.531	830	297	13.812
Júní	-3.076	79.830	15.075	64.755	24.183	67.952	60.184	-493	1.479	322	14.420
Júlí	915	80.166	14.129	66.037	25.349	70.943	62.659	-225	1.768	385	13.206
Ágúst	-1.050	81.313	13.749	67.564	23.751	70.327	62.351	-1.581	293	380	13.330
Sept	-2.440	84.157	14.651	69.506	24.369	71.467	63.261	-1.116	845	330	14.278
Okt.	-3.240	85.909	13.565	72.344	24.318	71.940	63.685	-2.538	380	345	14.577
Nóv.	-2.853	87.414	13.849	73.565	23.725	71.945	64.142	-2.645	418	300	13.437
Des.	-273	86.223	15.624	70.599	23.389	77.626	69.432	933	1.220	-	16.699

1) Gjaldþyriseign bankakerfisins að frádregnum skuldum til skamms tíma. 2) Endurlánað erlent lánsfé er ekki meðtalið. Ríkisvixlar eru meðtaldir. 3) Peningamagn í þröngri merkingu, þ.e. samtala seðla, myntar og veltiinnlána í innlánsstofnunum ásamt innstæðum fjárfestingarlána sjóða í Seðlabanka. 4) Peningamagn í víðri merkingu, þ.e. peningamagn að viðbættu sparifé. 5) Endurlánað erlent lánsfé í Seðlabanka og innlánsstofnunum.

20. tafla. Úr reikningum Seðlabankans.

Í milli. kr.

Staða í lok tíma- bils	Kröfur að fráðregnum innstæðum ¹⁾							Opinberir		
	Ríkis- sjóður (1)	Ríkis- stofn. (2)	Fjárf. lánasj. (3)	Innl.- stofn. (4)	Aðrir (5)	Endur- kaup (6)	Bundnar innst. (7)	Grunn- fé ²⁾ (8)	Sedlar og mynt í umf. (9)	Sjóðir í vörzlu Seðlab. ³⁾ (10)
1963	-68	-246	471	-392	16	747	968	1.840	617	17
1964	218	-378	495	-791	21	777	1.281	2.432	740	24
1965	304	-496	314	-681	47	1.165	1.391	2.967	970	42
1966	-39	-414	340	-550	79	1.311	1.730	3.100	1.039	103
1967	233	-294	532	-393	114	1.304	1.911	3.180	968	66
1968	572	-234	595	-119	172	1.438	2.073	3.367	942	287
1969	702	25	63	-955	244	1.898	2.640	4.734	1.116	211
1970	196	279	-27	-1.807	735	1.744	3.359	5.679	1.377	411
1971	336	-68	235	-1.636	682	2.053	4.030	6.524	1.676	1.354
1972	248	-55	680	-1.637	154	2.690	4.741	7.873	2.077	1.539
1973	629	780	279	-2.087	144	3.979	6.797	11.540	2.618	2.235
1974	3.495	1.326	-279	4.528	172	8.226	8.579	14.724	3.358	4.138
1975:										
Jan	3.857	1.814	46	5.477	180	7.941	8.841	13.553	3.268	3.632
Feb.	4.177	1.561	-265	5.930	175	8.258	9.139	14.301	3.303	3.294
Marz	4.608	1.666	-313	6.304	152	9.509	9.429	15.017	3.469	3.253
Apríl	5.696	771	-40	6.294	153	11.000	9.670	15.914	3.356	3.976
Mái	4.831	1.264	94	5.499	150	10.576	10.013	15.934	3.702	3.412
Júní	4.720	1.576	211	5.259	161	9.969	10.041	16.228	3.791	2.763
Júlí	5.467	2.004	851	3.934	149	9.595	10.247	16.183	3.938	2.752
Ágúst	5.209	1.737	571	3.081	157	10.217	10.690	17.611	3.876	1.714
Sept.	5.008	1.125	1.157	3.771	153	10.253	10.922	16.810	3.882	1.511
Okt.	7.025	-20	845	5.155	158	10.797	10.998	17.159	4.043	2.189
Nóv.	6.286	523	1.207	5.719	163	11.874	11.150	17.528	4.087	1.927
Des.	9.286	1.099	1.030	3.796	152	12.524	11.400	19.825	4.316	2.605
1976:										
Jan.	9.163	966	1.263	4.214	164	11.864	11.914	18.723	3.987	2.412
Feb.	9.733	-1.122	1.266	4.033	150	11.522	12.425	18.796	3.961	2.099
Marz	10.609	-831	1.029	4.256	149	12.216	12.752	19.504	4.030	2.064
Apríl	11.055	-849	824	4.564	147	13.733	12.820	20.583	4.365	2.320
Mái	10.932	492	-516	5.790	152	14.684	13.430	22.142	4.472	3.220
Júní	11.759	359	-289	3.329	167	14.038	14.051	23.736	4.690	3.277
Júlí	12.046	-857	-295	2.134	163	13.480	14.388	24.506	5.212	3.477
Ágúst	11.500	-518	-262	2.925	158	13.652	15.104	24.419	4.906	3.672
Sept.	11.871	-192	-579	3.714	164	14.877	15.098	24.895	4.802	3.608
Okt.	10.783	-188	-230	5.390	163	15.426	15.274	24.852	5.218	4.162
Nóv.	10.327	502	158	5.876	157	15.446	15.407	24.895	5.098	4.241
Des.	10.996	1.742	110	2.290	141	16.010	15.891	27.014	5.559	4.403

1) Endurlánað erlent lánsfé er ekki meðtalið. 2) Heildarinnstæður innlánsstofnana og fjárfestingarlánasjóða hjá Seðlabanka og útgefnir sedlar og mynt. Breyting á þessum lið er jöfn peningaútgættreymi úr Seðlabankanum, sem samanstendur af lánum og gjaldeyriskaupum umfram sölu. 3) Aflatryggingarsjóður, Verðjöfnunarsjóður fiskiðnaðarins, Jöfnunarsjóður sveitarfélaga, Verðhækkunarreikningar útflutningsbirgða, Tryggingarsjóður fiskiskipa og orlofsfé.

21. tafla. Innlán og útlán innlánastofnana.¹⁾

Í millj. kr.	Veltiinnlán ²⁾ 3)			Spariinnlán ²⁾ 4)				Útlán ⁵⁾			
	Bankar (1)	Spari- sjóðir (2)	Samtals (3)	Bankar (4)	Spari- sjóðir (5)	Innláns- deildir (6)	Samtals (7)	Bankar (8)	Spari- sjóðir (9)	Innláns- deildir (10)	Samt. (11)
Árslok 1964	1.335	101	1.408	4.041	922	454	5.417	5.655	800	407	6.862
— 1965	1.623	123	1.704	5.062	1.110	532	6.704	7.216	917	466	8.599
— 1966	1.678	145	1.768	5.868	1.287	590	7.745	8.356	1.082	504	9.942
— 1967	1.527	157	1.656	6.426	1.373	607	8.406	9.043	1.190	503	10.736
— 1968	1.809	167	1.962	6.884	1.532	630	9.046	10.066	1.310	515	11.900
— 1969	2.455	268	2.692	8.282	1.853	654	10.789	11.327	1.544	531	13.421
— 1970	2.938	374	3.291	10.367	2.257	741	13.365	13.495	1.948	601	16.052
— 1971	3.543	493	4.009	12.470	2.728	782	15.980	16.505	2.453	629	19.587
— 1972	4.361	575	4.898	14.569	3.713	872	18.654	19.861	2.883	704	23.492
— 1973	6.207	823	7.063	19.213	4.050	1.067	24.330	26.777	3.522	869	31.274
— 1974	8.113	1.049	9.097	24.453	5.109	1.360	30.923	40.242	4.329	1.118	45.811
Mánaðarlok 1975:											
Janúar	8.629	1.163	8.993	25.154	5.250	1.360	31.764	41.643	4.471	1.117	47.939
Febrúar	9.137	1.079	9.337	25.227	5.283	1.360	31.870	42.385	4.639	1.117	48.847
Marz	9.512	1.144	9.402	25.489	5.340	1.350	32.179	43.450	4.650	1.107	50.219
Apríl	10.207	1.394	10.498	25.712	5.440	1.350	32.502	44.710	4.615	1.107	51.606
Mai	10.561	1.331	10.628	25.673	5.521	1.350	32.544	44.405	4.833	1.107	51.173
Júní	10.923	1.341	11.273	25.926	5.599	1.320	32.845	44.481	4.995	1.076	51.222
Júlí	11.659	1.415	11.637	26.511	5.726	1.320	33.558	44.406	5.138	1.076	51.647
Ágúst	11.772	1.546	12.081	27.049	5.872	1.320	34.242	44.915	5.189	1.077	52.134
September	11.634	1.592	11.851	27.480	5.953	1.325	34.763	46.322	5.301	1.082	53.811
Október	11.985	1.664	12.233	27.698	5.978	1.325	35.001	47.610	5.643	1.078	55.433
Nóvember	12.990	1.523	12.622	27.720	5.870	1.325	34.915	49.675	5.543	1.075	57.633
Desember	11.303	1.507	12.735	30.959	6.604	1.805	39.367	48.816	5.578	1.514	56.068
Mánaðarlok 1976:											
Janúar	12.422	1.452	12.652	31.620	6.591	1.805	40.015	50.221	5.707	1.505	58.564
Febrúar	12.897	1.525	13.549	32.264	6.785	1.805	40.855	51.583	5.749	1.505	59.493
Marz	13.550	1.531	13.858	32.048	6.792	1.786	40.627	51.735	5.958	1.486	60.096
Apríl	14.410	1.714	14.661	32.592	6.885	1.786	41.264	53.479	6.058	1.483	62.145
Mai	14.912	1.859	15.492	33.639	6.974	1.786	42.399	56.125	6.060	1.483	64.882
Júní	14.894	1.787	16.414	34.242	7.133	1.750	43.124	56.488	6.361	1.447	64.433
Júlí	15.491	1.908	17.066	35.709	7.441	1.750	44.899	57.649	6.580	1.448	65.652
Ágúst	14.043	1.963	15.774	36.600	7.576	1.750	45.927	58.839	6.853	1.449	67.184
September	14.394	1.937	16.162	37.030	7.620	1.741	46.390	60.709	6.925	1.434	69.176
Október	14.176	1.836	16.063	37.422	7.773	1.741	46.935	63.123	7.294	1.434	71.999
Nóvember	14.017	1.882	15.921	38.024	7.735	1.741	47.500	64.425	7.314	1.434	73.265
Desember ⁶⁾	13.414	1.755	15.195	42.447	8.790	2.300	53.539	61.622	7.084	1.896	70.599

1) Innlánsstofnanir eru viðskiptabankar, sparisjóðir, innlánsdeildir kaupfélaga og Póstgíróstofan. Vegna rúmleysis eru inn- og útlán Póstgíróstofunnar ekki sýnd sérstaklega í töflunni, en þau eru meðtalin í samtölu-dálkunum (3) og (11). 2) Innlán stofnana innbyrðis eru ekki talin með. 3) Samtala innstæðna á hlaupa-reikningum og sparisjóðsávisanabókum. Geymslufé vegna innflutnings er ekki talið með. Dálkur (3) sýnir samtölu veltiinnlána að frádregnum úppgerðum tékkum. 4) Samtala innstæðna á almennum sparisjóðs-bókum og uppsagnarreikningum. 5) Endurlánað erlent lánsfé er ekki talið með útlánunum. Dálkur (11) sýnir samtölu útlána að viðbættum úppgerðum tékkum og að frádregnum lánunum milli innlánsstofnana innbyrðis. 6) Bráðabirgðatölur.

22. tafla. Lánaflokkun innlánsstofnana.

	Staða pr.31/12/76 ¹⁾		Hreyfingar í millj. kr.				
	M. kr.	%	1972	1973	1974	1975	1976 ¹⁾
Ríkissjóður og ríkisstofnanir	1.137	1,6	115	66	171	-18	439
Bæjar- og sveitarfélög	1.372	1,9	-106	208	366	42	106
Lánastofnanir	3.806	5,4	88	387	629	594	875
Fjárfestingarlánasjóður	3.744	5,3	92	368	692	583	854
Aðrar lánastofnanir	62	0,1	-4	18	1	11	21
Fyrirtæki	51.366	72,8	2.981	5.683	11.911	7.790	9.770
Landbúnaður	9.581	13,6	399	998	1.177	2.698	2.369
Sjávarútvegur	16.144	22,9	746	1.458	5.188	1.991	3.918
Verzlun	12.377	17,5	665	1.218	2.468	1.841	1.789
Samvinnuverzlun	4.381	6,2	246	400	718	624	980
Olíufélög	1.716	2,4	37	313	791	311	-173
Önnur verzlun	6.280	8,9	382	505	959	906	982
Iðnaður	8.594	12,2	616	1.120	1.906	1.189	1.298
Byggingarverktakar íbúða	763	1,1	91	108	135	111	84
Aðrir byggingarverktakar	665	0,9	60	63	279	-111	212
Samgöngur	1.504	2,1	219	303	413	-150	68
Raðforkumál	47	0,1	7	21	49	-69	-6
Þjónustustarfsemi	1.691	2,4	159	397	249	267	143
Annað ósund urlíðað	-	-	19	-3	47	23	-105
Einþaklingar	12.917	18,3	827	1.438	1.460	1.849	3.340
Íbúðabyggingar	7.673	10,9	701	714	844	973	1.927
Annað	5.244	7,4	126	724	616	876	1.413
Útlán, alls	70.599	100,0	3.905	7.782	14.537	10.257	14.531

1) Bráðabirgðatölur.

23. tafla. Skipting spariinnlána eftir innlánsformum í árslok.¹⁾

Í millj. kr.	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976 ²⁾
<i>Viðskiptabankar:</i>								
Spariinnlán, alls	8.282	10.367	12.470	14.569	19.213	24.521	30.983	42.475
Almenn spariinnlán	5.224	6.578	7.849	9.336	12.628	16.504	20.957	26.332
Spariinnlán á uppsagnarreikningi	3.058	3.789	4.621	5.233	6.585	8.017	10.026	16.143
Innlán bundin í 6 mánuði	979	1.170	1.337	1.289	1.410	1.421	1.542	1.315
Innlán bundin í 12 mánuði	1.895	2.412	3.036	3.655	4.836	6.205	8.028	5.782
Innlán bundin í 10 ár	184	207	248	289	339	391	456	356
Vaxtaaukareikningar	-	-	-	-	-	-	-	8.690
<i>Sparisjóðir:</i>								
Spariinnlán, alls	1.853	2.258	2.728	3.213	4.050	5.109	6.604	8.795
Almenn spariinnlán	1.181	1.480	1.771	2.078	2.594	3.322	4.351	5.796
Spariinnlán á uppsagnarreikningi	671	778	958	1.135	1.456	1.787	2.253	2.999
Innlán bundin í 6 mánuði	232	246	280	312	395	489	566	402
Innlán bundin í 12 mánuði	406	495	633	767	991	1.218	1.577	1.100
Innlán bundin í 10 ár	33	37	45	56	70	80	110	89
Vaxtaaukareikningar	-	-	-	-	-	-	-	1.408

1) Sparisjóður alþýðu er talinn með bönkum frá stofnun (1967), en Alþýðubankinn tók til starfa á árinu 1971.

2) Bráðabirgðatölur.

24. tafla. Inn- og útlán innlánsstofnana.

Staða í millj. kr. í árslok.

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976 ³⁾
Spar iinnlán innlánsstofnana	10.789	13.365	15.980	18.654	24.330	30.921	39.367	53.539
Landsbanki	3.281	4.099	4.942	5.559	7.388	9.382	12.073	17.504
Útvegsbanki	1.210	1.501	1.823	2.077	2.794	3.418	4.024	5.352
Búnaðarbanki	1.760	2.205	2.668	3.230	4.192	5.472	7.079	9.348
Iðnaðarbanki	680	835	914	1.054	1.337	1.638	2.091	2.804
Verzlunarbanki	733	911	1.018	1.076	1.347	1.627	1.923	2.737
Samvinnubanki	535	712	869	1.161	1.552	2.086	2.803	3.704
Alþýðubankinn	83	104	237	411	603	829	967	998
Sparisjóðir	1.853	2.257	2.728	3.213	4.050	5.109	6.604	8.790
Innlánsdeildir kaupfélaga	654	741	782	872	1.067	1.360	1.805	2.300
Veltiinnlán innlánsstofnana ¹⁾	2.692	3.291	4.009	4.898	7.063	9.097	12.735	15.195
Landsbanki	1.119	1.368	1.690	1.957	2.643	3.709	5.410	6.400
Útvegsbanki	338	463	543	648	1.051	1.049	1.253	1.701
Búnaðarbanki	558	628	735	1.006	1.399	1.884	2.622	2.911
Iðnaðarbanki	132	130	162	200	296	462	559	718
Verzlunarbanki	164	187	198	216	338	386	543	615
Samvinnubanki	126	139	172	293	419	512	774	926
Alþýðubankinn	18	23	44	41	61	112	142	143
Sparisjóðir	268	374	493	575	823	1.049	1.507	1.755
Póstgíróstofan	-	-	-	18	84	57	82	138
Frá dregst:								
Óuppperðir tékkar	-31	-21	-28	-56	-52	-123	-157	-112
Útlán innlánsstofnana ²⁾	13.421	16.052	19.587	23.492	31.274	45.811	56.068	70.599
Landsbanki	4.946	5.998	7.372	8.855	12.378	19.791	23.951	29.673
Útvegsbanki	2.235	2.342	2.990	3.568	4.818	7.548	8.138	10.288
Búnaðarbanki	2.132	2.625	3.092	3.653	4.721	6.675	8.818	11.177
Iðnaðarbanki	703	861	978	1.119	1.368	1.733	2.261	2.830
Verzlunarbanki	734	902	1.034	1.144	1.428	1.707	2.065	2.641
Samvinnubanki	495	671	827	1.191	1.598	2.119	2.719	3.964
Alþýðubankinn	82	96	212	331	465	669	864	1.049
Sparisjóðir	1.544	1.948	2.453	2.883	3.522	4.329	5.578	7.084
Innlánsdeildir kaupfélaga	531	601	629	704	869	1.118	1.514	1.896
Póstgíróstofan	-	-	-	18	84	57	82	23
Óuppperðir tékkar	21	14	19	38	35	82	105	-
Frá dregst:								
Millibankaútlán	-2	-6	-19	-12	-12	-18	-26	-27

1) Geymslufé v/innflutnings er ekki meðtalið.

2) Endurlánað erlent lánsfé er ekki meðtalið.

3) Tölur sparisjóða og innlánsdeilda kaupfélaga eru að nokkrum áætlaðar.

25. tafla. Greiðslufirlit fjárfestingarlánasjóða.¹⁾

Hreyfingar í millj. kr.	1971	1972	1973	1974	1975	1976
<i>Uppruni fjármagns:</i>						
Eigið framlag, nettó	509	619	944	610	925	1.511
Innkomnar afborganir	866	966	1.447	1.711	2.411	3.691
Innborgaðir vextir	826	974	1.333	1.891	3.173	4.685
<i>Frá dregst:</i>						
Greiddar afborganir	-618	-675	-922	-1.325	-2.119	-2.959
Til ríkisins	-38	-21	-122	-125	-257	-384
" Seðlabanka	-37	-27	-80	-228	-414	-294
" Innlánsstofnana	-106	-127	-110	-137	-189	-310
,, lífeyrissjóða	-10	-7	-10	-48	-91	-188
,, Atvinnuleysistryggingarsjóðs	-	-21	-6	-30	-33	-51
Endurgreiddur skyldusparnaður	-226	-263	-315	-489	-614	-1.031
Aðrar innlendar afborganir	-43	-23	-44	-54	-47	-39
Afborganir til útlanda	-158	-186	-235	-214	-474	-662
Greiddir vextir	-479	-518	-825	-1.496	-2.359	-3.584
Kostnaður og annað, nettó	-86	-128	-89	-171	-181	-322
Bein framlög án endurgjalds	967	938	1.857	3.365	4.596	5.733
Skatttekjur og ríkisframlög	752	918	1.424	2.590	4.281	5.450
Framlög til sveitarfélaga	31	15	132	188	310	278
Önnur framlög	184	5	301	587	5	5
Tekin löng lán	1.256	2.426	3.781	3.912	9.836	8.622
Frá ríkinu	-	360	1.102 ³⁾	800 ⁴⁾	2.760 ⁵⁾	5
,, Seðlabanka	248 ²⁾	390	167	150	2.167 ⁶⁾	917 ⁷⁾
,, Innlánsstofnunum	380 ²⁾	269	480	600	1.192	1.211
,, lífeyrissjóðum	90	191	355	835	1.345	2.058
,, Atvinnuleysistryggingarsjóði	174	166	173	296	170	697
Innkominn skyldusparnaður	337	422	660	909	1.284	1.647
Önnur innlend lán	27	11	4	17	23	7
Erlendar lántökur	-	617	840	305	895	2.080
Bráðabirgðalántökur, nettó	73	-126	111	24	-172	-
Uppruni = ráðstöfun	2.805	3.857	6.693	7.911	15.185	15.866
<i>Ráðstöfun fjármagns:</i>						
Útlán	2.873	4.042	5.849	7.325	14.680	14.920
Löng lán	2.815	3.948	5.310	6.673	13.684	14.101
Bráðabirgðalán, nettó	58	94	539	652	996	819
Greidd framlög og styrkir	69	79	93	137	154	166
Innstæðu- og sjóðsbreytingar	-137	-264	751	449	351	780

1) Leiðrétt hefur verið fyrir innbyrðis viðskiptum sjóðanna. 2) Þar af endurlánað erlent lánsfé frá Seðlabanka 216 m. kr. og frá Landsbanka 56 m. kr. 3) Þar af endurlánað erlent lánsfé 905 m. kr. 4) Endurlánað erlent lánsfé. 5) Endurlánað erlent lánsfé 2120 m. kr., verðhækkunareikningur 640 m. kr. 6) Endurlánað erlent lánsfé 200 m. kr. Lán vegna breytinga á stuttum skuldum sjávarútvegs í löng lán 1967 m. kr. 7) Þar af endurlánað erlent lánsfé 854 m. kr.

26. tafla. Greiðslufirlið

	Veðd. + Bygg.sj. ríkis. (1)	Bygg.sj. verkam. (2)	Stofn- lánad. landb. (3)	Veðd. Búnaðarb. (4)	Framl. sjóður landb. (5)	Fiskv. sjóður (6)	Verzl- lána- sjóður (7)
<i>Hreyfingar í millj. kr.</i>							
<i>Uppruni fjármagns:</i>							
1 Eigið framlag, nettó	-438	106	-390	-41	3	823	19
11 Innkomnar afborganir	331	9	246	14	3	1.534	34
12 Innborgaðir vextir	910	107	388	49	3	1.825	57
<i>Frá dregst:</i>							
13 Greiddar afborganir	-1.096	-5	-489	-37	-2	-762	-28
131 Til ríkisins	-	-	-17	0	-	-74	-
132 " Seðlabankans	-4	-	-85	-	-2	-163	-
133 " innlánsstofnana	-2	-3	-5	-1	-	-108	-
134 " lífeyrissjóða	-74	-	-26	-6	-	-	-19
135 " Atvinnuleysistryggingarsjóður	-44	-	-	-	-	-	-
136 " Framkvæmdasjóðs	-1	-2	-277	-19	-	-350	-9
137 Endurgr. skyldusparnaður	-953	-	-78	-	-	-	-
138 Aðrar innlendir afborganir	-18	-	-1	-11	-	-	-
139 Afborganir til útlanda	-	-	-	-	-	-67	-
14 Greiddir vextir	-549	-6	-455	-63	-1	-1.715	-45
15 Kostnaður o. fl., nettó	-34	1	-80	-4	-	-59	1
2 Bein framlög án endurgjalds	2.107	348	502	16	30	1.035	-
21 Skatttekjur og ríkisframlög	2.107	230	502	16	30	1.035	-
22 Framlög sveitarfélaga	-	118	-	-	-	-	-
23 Önnur framlög	-	-	-	-	-	-	-
3 Tekin löng lán	2.843	-	1.430	110	-	2.681	140
31 Frá ríkinu	-	-	-	-	-	5	-
32 " Seðlabanka	-	-	-	-	-	63	-
33 " innlánsstofnunum	-	-	-	30	-	4	-
34 " lífeyrissjóðum	970	-	152	60	-	-	100
35 " Atvinnuleysistryggingarsjóður	397	-	-	-	-	-	-
36 " Framkvæmdasjóði	-	-	1.100	20	-	2.609	40
37 Innkominn skyldusparnaður	1.469	-	178	-	-	-	-
38 Önnur innlend lán	7	-	-	-	-	-	-
39 Erlendar lántökur	-	-	-	-	-	-	-
4 Bráðabirgðalántökur, nettó	-	-	-	-	-	-	-
5 Uppruni = ráðstöfun (1+2+3+4 = 6+7+8)	4.512	454	1.542	85	33	4.539	159
<i>Ráðstöfun fjármagns:</i>							
6 Útlán	4.397	443	1.543	86	5	3.981	167
61 Löng lán	3.980	494	1.543	86	6	3.728	167
62 Bráðabirgðalán, nettó	417	-51	-	-	-1	253	-
7 Greidd framlög og styrkir	2	-	46	-	21	-	-
8 Sjóðs- og innstæðubreytingar	113	11	-47	-1	7	558	-8

1) Allar tölur í töflunni ná til raunverulegra inn- og útborgana; leiðrétt hefur verið fyrir innbyrðis viðskiptum sjóðanna, sbr. 17. dálk.

fjárfestingarlánasjóða 1976¹⁾

Stofn- lánad. Samv.fél. (8)	Iðn- lána- sjóður (9)	Iðn- rekstrar- sjóður (10)	Iðnr.- sjóður (11)	Veðdeild Iðnaðarb. (12)	Ferða- mála- sjóður (13)	Lánasj. sveitar- félaga (14)	Byggða- sjóður (15)	Framkv.- sjóður (16)	Hreyfing milli sjóða (17)	Samtals (1 til 16-17) (18)	
4	233	25	553	20	6	110	219	259	-	1.511	1
6	201	11	323	27	19	111	431	1.344	953	3.691	11
16	192	18	210	18	34	155	350	1.743	1.390	4.685	12
-6	-78	-	-	-13	-24	-69	-217	-1.086	-953	-2.959	13
-	-1	-	-	-	-3	-8	-69	-212	-	-384	131
-	-8	-	-	-	-	-	-	-32	-	-294	132
-	-2	-	-	-	-	-	-	-189	-	-310	133
-1	-	-	-	-11	-	-	-	-51	-	-188	134
-	-	-	-	-	-	-	-7	-	-	-51	135
-5	-35	-	-	-	-21	-61	-125	-	-905	-	136
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-1.031	137
-	-32	-	-	-2	-	-	-16	-7	-48	-39	138
-	-	-	-	-	-	-	-	-595	-	-662	139
-14	-54	-	-	-12	-25	-67	-248	-1.720	-1.390	-3.584	14
2	-28	-4	20	-	2	-20	-97	-22	-	-322	15
5	286	50	-	-	16	215	1.123	-	-	5.733	2
-	286	50	-	-	16	55	1.123	-	-	5.450	21
-	-	-	-	-	-	160	-	-	-	278	22
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	23
48	250	-	-	25	-	430	250	4.974	4.559	8.622	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	31
-	-	-	-	-	-	180	-	674	-	917	32
-	-	-	-	-	-	-	-	1.177	-	1.211	33
8	-	-	-	25	-	-	-	743	-	2.058	34
-	-	-	-	-	-	-	-	300	-	697	35
40	250	-	-	-	-	250	250	-	4.559	-	36
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.647	37
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	38
-	-	-	-	-	-	-	-	2.080	-	2.080	39
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
57	769	75	553	45	22	755	1.592	5.233	4.559	15.866	5
65	743	43	555	43	10	712	1.602	5.084	4.559	14.920	6
65	743	36	555	43	10	712	1.408	5.084	4.559	14.101	61
-	-	7	-	-	-	-	194	-	-	819	62
-	22	42	20	-	-	-	12	1	-	166	7
-8	4	-10	-22	2	12	43	-22	148	-	780	8

27. tafla. Lánaflokkun fjárfestingarlánasjóða.¹⁾
Í millj. kr.

	Árleg ný útlán					Útlán í árslok	
	1972	1973	1974	1975	1976	1974	1975
<i>Lánþegar:</i>							
Ríkissjóður og ríkisstofnanir	181	35	80	365 ⁴⁾	222	842	1.403
Bæjar- og sveitarfélög	160	218	247	489	944	1.375	2.409
Innlánsstofnanir ²⁾	17	12	42	56	71	91	128
Atvinnufyrirtæki	2.488	4.082	4.494	10.487	9.105	16.813	27.518
Landbúnaður	395	537	978	1.401	1.595	3.050	4.236
Sjávarútvegur	1.487	2.706 ³⁾	2.373	7.062 ⁵⁾	4.951 ⁵⁾	9.330	16.770
Verzlun	60	67	96	106	244	272	358
Iðnaður	458	576	911	1.214	1.620	3.122	4.743
Byggingarverkt. íbúðarhúsnæðis	8	139	23	548	489	372	607
Aðrir verktakar	12	13	14	37	52	27	99
Samgöngur	7	1	7	26	14	17	41
Raforkumál	13	-	21	2	-	350	357
Þjónustustarfsemi	34	36	38	64	125	192	259
Annað ósundurliðað	14	7	33	27	15	81	48
Íbúðalán til einstaklinga	1.196	1.502	2.462	3.283	4.578	9.136	12.138
Útlán alls,	4.042	5.849	7.325	14.680	14.920	28.257	43.596

1) Útlán milli sjóða ekki talin með. 2) Eingöngu lán Framkvæmdasjóds, sem viðskiptabankarnir endurlána í ákveðin verkefni. 3) Þar af útlán Fiskveiðasjóds vegna skuttogaraakaupa í Japan 945 m. kr. 4) Endurlánað erlent lánsfé frá Framkvæmdasjóði 215 m. kr. og lán Iðnþróunarsjóds vegna hlutafjárframlags í járnblendiverksmiðju. 5) Þar af útlán Fiskveiðasjóds vegna breytinga á stuttum skuldum sjávarútvegsfyrirtækja í löng lán 2.350 m. kr. árið 1975 og 74 m. kr. árið 1976.

28. tafla. Útlán einstakra fjárfestingarlánasjóða.
Í millj. kr.

	Árleg ný útlán					Útlán í árslok	
	1972	1973	1974	1975	1976	1974	1975
Íbúðalánasjóðir, samtals	1.140	1.545	2.344	3.595	4.840	9.179	12.655
Byggsj. ríkisins og Veðdeild L.Í.	1.087	1.470	2.002	3.263	4.397	8.364	11.515
Byggingarsjóður verkamanna	53	75	342	332	443	815	1.140
Aðrir fjárfestingarlánasj., samtals	2.902	4.304	4.981	11.085	10.080	19.078	30.941
Stofnlánadeild	371	509	1.050	1.390	1.543	3.009	4.259
Veðdeild Búnaðarbankans	51	48	26	49	86	466	508
Framleiðnisjóður landbúnaðarins	11	28	8	1	5	44	23
Fiskveiðasjóður Íslands	1.190	2.421	1.996	6.085	3.981	7.912	14.263
Verzlunarlánasjóður	44	51	77	70	167	231	276
Stofnlánadeild samvinnufélaga	8	16	19	36	65	42	73
Iðnlánasjóður	187	256	341	497	743	1.081	1.428
Veðdeild Iðnaðarbankans	5	13	20	72	43	31	91
Iðnþróunarsjóður	188	244	401	631	555	1.177	2.194
Iðnrekstrarsjóður	-	4	38	48	43	42	88
Ferðamálasjóður	29	19	25	23	10	119	165
Lánasjóður sveitarfélaga	141	169	190	297	712	625	934
Bygðasjóður	389	452	627	1.515	1.602	2.321	3.954
Framkvæmdasjóður	288	74	163	371	525	1.978	2.685
Útlán alls, til annarra en sjóða	4.042	5.849	7.325	14.680	14.920	28.257	43.596
Innbyrðis lán sjóðanna	1.166	1.789	2.040	4.035	4.559	7.078	12.964
Frá Framkvæmdasjóði	1.116	1.739	2.040	4.035	4.559	6.907	12.761
Frá Iðnþróunarsjóði	50	50	-	-	-	171	203

29. tafla. Greiðslufirlit lífeyrissjóða.
Í millj. kr.

	1969	1970	1971	1972	1973	1974	Bráðab- tölur 1975	Áætlun 1976
<i>Uppruni fjármagns:</i>								
Eigið framlag, nettó.....	339	416	502	601	842	1.344	2.350	3.350
Innborgaðar afborganir	160	186	224	279	390	541	800	1.200
Innborgaðir vextir	203	246	294	373	559	932	1.800	2.400
Kostnaður o. fl., nettó	-24	-16	-16	-51	-107	-129	-250	-250
Framlög nettó,	253	454	666	1.290	1.988	2.920	3.900	5.250
Iðgjöld	454	691	1.010	1.767	2.690	3.992	5.350	7.400
<i>Frá dregst:</i>								
Lífeyrisgreiðslur	-184	-221	-325	-453	-668	-1.020	-1.350	-2.000
Endurgreidd iðgjöld	-17	-16	-19	-24	-34	-52	-100	-150
Uppruni=ráðstöfun (1+2=4+5) ..	592	870	1.168	1.891	2.830	4.264	6.250	8.600
<i>Ráðstöfun fjármagns:</i>								
Útlán og skuldabréfakaup	501	657	981	1.570	2.409	3.536	5.650	8.600
Ríkissjóður og ríkisstofnanir	5	11	26	30	35	9	10	90
Bæjar- og sveitarfélög	7	3	4	6	13	4	5	5
Fjárfestingarlánasjóðir	13	70	90	191	355	852	1.345	2.058
Atvinnufyrirtæki	13	29	58	86	163	78	80	72
Einstaklingar (sjóðfélagar o. fl.) ..	463	544	803	1.257	1.843	2.593	4.210	6.375
Innstæðu- og sjóðsbreytingar	91	213	187	321	421	728	600	-

30. tafla. Úr reikningum lánastofnana.¹⁾
Í millj. kr.

	Staða í árslok		Hreyfingar				
	1974	1975	1972	1973	1974	Brbt. 1975	Áætlun 1976
<i>Eignir:</i>							
Erlendar eignir til skamms tíma, nettó	2.100	-3.250	449	1.146	-5.845	-4.692	3.345
Útlán og endurlánað erlent lánsfé	90.258	130.957	7.488	15.386	29.140	37.914	35.968
Bankakerfið	53.655	75.799	3.320	9.317	21.372	22.096	19.269
Fjárfestingarlánasjóðir	28.166	43.468	3.061	4.395	5.578	12.222	11.169
Lífeyrissjóðir	8.437	11.690	1.107	1.674	2.190	3.596	5.530
Eignir = skuldir (1+2=4+5+6)	92.358	127.707	7.937	16.532	23.295	33.222	39.313
<i>Skuldir:</i>							
Lántökur nettó	18.448	34.454	1.168	2.647	5.336	11.327	5.680
Innlend lán	7.412	12.746	581	1.432	1.255	3.203	867
Erlend lán	11.036	21.708	587	1.215	4.081	8.124	4.813
Bankakerfið	5.416	13.119	156	610	3.990	7.703	3.395
Fjárfestingarlánasjóðir	5.620	8.589	431	605	91	421	1.418
Innstæður, seðlar og niynt	45.594	56.424	3.983	8.765	10.575	10.784	20.106
Eigið fé og annað, nettó	28.316	36.829	2.786	5.120	7.384	11.111	13.527
Bankakerfið	4.566	4.504	-13	497	209	585	-219
Fjárfestingarlánasjóðir	11.538	14.700	1.187	2.183	3.452	5.076	6.346
Lífeyrissjóðir	12.212	17.625	1.612	2.440	3.723	5.450	7.400

1) Lánastofnanir eru: bankakerfið fjárfestingarlánasjóðir og lífeyrissjóðir. Innbyrðis viðskipti lánastofnana eru ekki meðtalin. Í hreyfingartölum eru ekki meðtaldar færslur sem stafa af gengisbreytingu krónunnar.

31. tafla. Útlánaflokkun lánastofnana.¹⁾
í millj. kr.

Lántakendur:	Staða í árslok		Hreyfingar				
	1974	1975	1972	1973	1974	Brbl. 1975	Áætlun 1976
Ríkissjóður og ríkisstofnanir	7.063	14.336	23	1.250	4.154	6.965	2.652
Bæjar- og sveitarfélög	3.418	4.606	12	315	1.164	487	1.669
Atvinnufyrirtæki	54.872	79.070	4.549	9.513	17.940	22.033	18.653
Landbúnaður	7.571	11.541	664	1.415	1.998	3.976	3.763
Sjávarútvegur	22.242	35.847	2.131	4.271	8.533	12.135	7.068
Verzlun	9.189	12.344	707	1.264	2.699	3.147	2.089
Samvinnufélög	2.916	4.176	243	408	822	1.260	1.090
Olíufélög	1.631	2.370	37	313	845	739	-193
Aðrir (kaupmenn)	4.642	5.798	427	543	1.032	1.148	1.192
Iðnaður	9.330	12.189	955	1.487	2.637	2.032	2.851
Byggingarverktakar íbúðarhúsnæðis	940	1.286	99	242	152	645	560
Aðrir byggingarverktakar	598	579	72	78	286	-60	620
Samgöngur	2.407	1.906	206	287	1.223	-527	232
Raforkumál	482	813	-492	-39	5	239	1.350
Þjónustustarfsemi	1.597	1.949	231	398	295	334	181
Annað ósund urlíðað	516	616	-24	110	112	112	-61
Einstaklingar	24.905	32.945	2.904	4.308	5.882	8.429	12.994
Íbúðalán	21.948	29.114	2.778	3.584	5.267	7.550	11.582
Annað	2.957	3.831	126	724	615	879	1.412
Samtals útlán	90.258	130.957	7.488	15.386	29.140	37.914	35.968

¹⁾ Innbyrðis lán lánastofnana eru ekki meðtalin. Í hreyfingartölum eru ekki meðtaldar færslur sem stafa af gengisbreytingu krónunnar.

32. tafla. Vaxtakjör og bindiskyldureglur.

	1/1/66– 1/5/73	1/5/73– 15/7/74	15/7/74– 1/5/76	Eftir 1/5/76	
I. Vextir:					
A. Vaxtakjör við innlánsstofnanir, % á ári:					
<i>Innlánsvextir:</i>					
1. Almennar sparisjóðsbækur	7,0	9,0	13,0	13,0	
2. 6 mán. sparisjóðsbækur	8,0	10,5	14,5	14,5	
3. 12 mán. sparisjóðsbækur	9,0	1,20	16,0	16,0	
4. 10 ára sparisjóðsbækur	9,5	1,20	16,0	16,0	
5. Vaxtaaukareikningar	–	–	–	22,0	
6. Sparisjóðsávísanareikn.	4,0	4,0	5,0	3,0	
7. Innst. á yfirdráttarreiðingum	3,0	3,0	5,0	3,0	
<i>Útlánsvextir:</i>					
8. Almennir víxlar forvextir	9,0–9,5	11,0–11,75	16,0	16,75	
9. Framlenging víxlar forvextir	9,5–10,0	11,75–12,5	16,0	16,75	
10. Yfirdráttur	7,0+3,0 ¹⁾	9,0+3,0 ¹⁾	13,0+ 3,0 ¹⁾	14,0+4,0 ¹⁾	
11. Vaxtaaukalan	–	–	–	22,5	
12. Rekstrarlán	7,5–10,0	9,5–12,5	11,0–16,0	11,0–16,75	
13. Fasteigna- og handveðslán	9,5–10,0	11,5–13,0	17,0–18,0	18,0–19,0	
14. Lán vegna útflutn.afurða forv.	6,0	7,0	8,0	8,0	
15. Önnur afurðalán forv.	7,5	9,0	10,0	10,0	
16. Ríkisvíxlar	12,0	13,5	16,0	17,0	
B. Vextir við Seðlabankann:					
<i>Innlánsvextir:</i>					
1. Viðskiptareikningar	8,0	8,0	10,0–14,0		
2. Innstæðureikn. 45 dagar	9,0	11,0	15,0		
90 dagar	9,5	11,5	15,5		
180 dagar	10,0	12,0	16,0		
3. Bundnar innst. fyrstu 20 m. kr. ²⁾	2,25	2,25	3,5		
aðrar ²⁾	1,75	1,75	2,5		
<i>Útlánsvextir:</i>					
4.a. veð í útflutningsafurðum	5,25	5,25	7,25		
b. önnur afurðalán	6,75	8,25	9,25		
c. ýmis rekstrarlán	8,5–9,5	10,0–11,5	11,5–15,0		
5. Vixlar gegn verðbréfum	10,0	12,5	16,0		
6. Yfirdráttur á viðskiptareikning	16,0	18,0	24,0 ³⁾		
II. Bindiskyldureglur innlánsstofnana við Seðlabankann:					
<i>Hlutföll í %:</i>	<i>Fyrir 1/3/73</i>	<i>1/3/73 30/6/73</i>	<i>1/7/73– 31/12/74</i>	<i>1/1/75 31/12/75</i>	<i>Eftir 31/12/75</i>
1. Hámarksbinding innlána	20,0	21,0	22,0	23,0	25,0
2. Binding af innlánaaukningu	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0

1) Auk yfirdráttarvaxta af skuld skal greiða viðskiptagjald af umsaminni yfirdráttarheimild.

2) Af bundnum innstæðum fær viðkomandi innlánsstofnun 2,25% eða 1,75% hærri vexti en hún greiðir að meðaltali af innlánnum. 3) Þann 11. desember 1976 breyttust yfirdráttarvextir við Seðlabankann og reiknast nú 1% af hæstu skuld á hverju 10 daga tímabili. Þó skal aðeins reikna 18% dagvexti á ári af yfirdráttarskuld sem varir aðeins í tvo daga.

33. tafla. Efnahagsreikningur

Í millj. kr.	Árslok					
	1970	1971	1972	1973	1974	1975
<i>Eignir:</i>						
Erlendar eignir í frjálsum gjaldeyri	5.233	6.034	8.223	8.405	6.579	9.137
Gull	89	89	109	109	147	203
Sérstök dráttarréttindi Alþjóðagjaldeyrissjóðsins	46	261	681	679	907	956
Gullframlag til Alþjóðagjaldeyrissjóðsins	506	506	615	615	834	1.150
Erlendir bankar o. fl.	2.042	2.358	3.521	3.524	1.752	2.447
Erlend verðbréf og ríkisvixlar	2.550	2.820	3.297	3.478	2.939	4.381
Erlendir vixlar	—	—	—	—	—	—
Vöruskiptareikningar	12	18	25	22	—	—
Krónuframlag til Alþjóðagjaldeyrissjóðsins	1.518	1.518	1.846	1.846	2.503	3.449
Innlánsstofnanir	1.923	2.747	3.845	5.821	15.199	18.171
Óinnleystir tékkar	4	1	8	3	4	4
Reikningsskuldur	26	85	134	880	95	26
Önnur stutt lán	75	516	899	855	3.812	1.668
Verðbréf	74	92	114	104	3.062	3.155
Endurkeyptir vixlar	1.744	2.053	2.690	3.979	8.226	12.524
Endurlánað erlent lánsfé	—	—	—	—	—	794
Fjárfestingarlánastofnanir	549	918	1.248	1.493	1.327	3.186
Reikningsskuldur	30	135	104	100	5	—
Önnur stutt lán	55	80	—	150	—	—
Verðbréf	464	486	898	1.045	1.104	2.962
Endurlánað erlent lánsfé	—	217	246	198	218	224
Ríkissjóður og ríkisstofnanir	1.429	1.159	1.629	2.858	6.443	13.724
Aðalviðskiptareikningur ríkissjóðs	—	61	—	32	2.969	5.031
Ríkisvixlar	—	—	—	—	—	—
Aðrir reikningar ríkissjóðs og ríkisstofnana	559	141	104	1.604	1.913	1.704
Verðbréf	823	713	1.484	1.191	1.031	3.121
Endurlánað erlent lánsfé	47	244	41	31	531	3.868
Aðrir aðilar	735	682	154	144	172	147
Ýmsir reikningar	66	5	3	1	10	12
Verðbréf bæjar- og sveitarfélaga	76	97	79	78	80	65
Önnur verðbréf	593	580	72	65	82	70
Endurlánað erlent lánsfé	—	—	—	—	—	—
Gengisbreytingareikningar	—	—	—	90	—	412
Fasteignir	2	2	6	17	8	10
Ýmislegt	47	45	83	139	110	279
Alls	11.448	13.123	17.059	20.835	32.341	48.515

Sedlabankans 1970—1976.

Mánaðarlok 1976

Jan.	Febr.	Mars	April	Mai	Júní	Júli	Ágúst	Sept.	Okt.	Nóv.	Des.
9.287	11.652	13.407	14.651	15.438	16.458	20.419	20.658	18.244	17.568	16.934	16.529
203	203	207	210	212	214	215	217	219	222	222	224
956	956	857	857	848	718	720	728	541	589	588	396
1.150	1.150	1.173	1.190	1.203	1.213	1.216	1.229	1.242	1.257	1.256	1.267
2.156	5.023	8.232	5.637	7.120	7.181	9.494	7.477	7.501	7.974	8.277	10.605
4.822	4.321	2.938	6.757	6.055	7.132	8.774	11.007	8.741	7.526	6.591	4.037
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.449	3.448	3.520	3.569	3.608	3.639	3.648	3.688	3.725	3.771	3.768	3.802
19.536	18.826	20.140	21.145	22.765	20.842	19.431	20.476	22.785	25.053	26.313	24.488
1.451	836	1.113	1.228	1.289	50	74	62	92	26	60	5
698	1.062	1.197	1.163	1.997	1.850	1.527	2.379	1.896	3.130	3.629	675
1.604	1.428	1.264	664	459	549	519	524	795	717	687	1.306
3.105	3.182	3.104	3.067	3.013	2.859	2.825	2.812	2.783	2.662	2.655	2.569
11.864	11.522	12.216	13.733	14.684	14.038	13.486	13.652	14.877	15.426	15.446	16.010
814	796	1.246	1.290	1.323	1.496	1.000	1.047	2.342	3.092	3.836	3.923
3.144	3.143	3.187	3.172	3.008	3.009	2.995	3.025	3.029	3.032	3.192	3.824
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.920	2.919	2.956	2.937	2.769	2.768	2.754	2.783	2.784	2.784	2.843	2.725
224	224	231	235	239	241	241	242	245	248	349	1.099
13.684	13.795	14.798	15.333	18.918	17.503	17.830	17.201	17.679	16.778	15.360	16.252
5.175	670	1.321	1.702	4.138	2.449	2.718	2.038	2.272	1.346	794	1.918
19	4	79	79	104	79	15	120	170	155	200	-
1.767	1.824	1.917	1.927	1.922	2.030	2.211	2.102	2.204	2.415	2.355	2.153
2.921	2.231	2.225	2.243	2.253	2.282	2.278	2.261	2.257	2.255	2.255	1.926
3.802	9.066	9.256	9.382	10.501	10.663	10.608	10.680	10.776	10.607	9.756	10.255
160	145	144	148	147	163	164	233	241	241	235	259
28	20	31	37	39	46	47	37	45	44	39	23
62	56	56	56	55	55	55	55	54	54	53	53
70	69	57	55	53	62	62	61	61	61	61	60
-	-	-	-	-	-	-	80	81	82	82	123
395	409	323	4	307	597	494	475	346	251	310	80
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
5	5	6	3	5	3	3	6	6	6	9	308
49.670	51.433	55.535	58.035	64.206	62.224	64.994	65.772	66.065	66.710	66.131	65.552

33. tafla, frh. Efnahagsreikningur

Í millj. kr.	Árslok					
	1970	1971	1972	1973	1974	1975
<i>Skuldir:</i>						
Seðlar og mynt	1.514	1.821	2.287	2.871	3.678	4.679
Innlánsstofnanir	3.594	4.278	5.271	7.655	9.663	13.217
Almennar innstæður	226	183	515	843	1.069	1.807
Innstæður á uppsagnarreikningum	9	25	16	15	15	10
Bundnar innstæður	3.359	4.030	4.740	6.797	8.579	11.400
Fjárfestingarlánastofnanir	576	466	322	1.016	1.388	1.934
Ríkissjóður og ríkisstofnanir	906	647	1.396	1.418	1.091	1.679
Aðalviðskiptareikningur ríkissjóðs	356	—	940	300	42	55
Reikningar ríkisstofnana	550	647	456	1.118	1.049	1.624
Sjóðir í vörslu opinberra aðila	411	1.354	1.539	2.235	4.138	2.605
Innstæður Alþjóðabankans og systurstofnana hans	—	4	54	18	38	52
Innstæður Alþjóðagjaldeyrissjóðsins v/kvóta Íslands	1.519	1.519	1.846	1.845	5.586	10.867
Erlendar skuldir í frjálsum gjaldeyri til skamms tíma	1.572	680	1.405	883	767	4.372
Erlendir bankar o. fl.	912	680	1.405	883	767	4.372
Lán frá Alþjóðagjaldeyrissjóðnum	660	—	—	—	—	—
Vöruskiptareikningar	88	204	92	855	1.179	1.712
Erlend lán til langs tíma	48	487	304	256	1.435	3.570
Mótvirði sérst. dráttarréttinda Alþjóðagjaldeyrissjóðsins	222	438	794	794	1.076	1.483
Ýmislegt	163	149	148	151	805	1.183
Gengisbreytingareikningar	249	271	783	—	497	—
Arðsjóður	40	48	58	70	88	110
Stofnfé	100	100	100	100	100	100
Varasjóður	270	350	400	455	565	670
Annað eigið fé	176	311	260	213	247	282
Alls	11.448	13.123	17.059	20.835	32.341	48.515

Sedlabankans 1970—1976.

Mánaðarlok 1976

<i>Jan.</i>	<i>Febr.</i>	<i>Marz</i>	<i>April</i>	<i>Mai</i>	<i>Júni</i>	<i>Júlí</i>	<i>Ágúst</i>	<i>Sept.</i>	<i>Okt.</i>	<i>Nóv.</i>	<i>Des.</i>
4.829	4.724	4.934	5.262	5.559	5.590	6.116	5.786	5.693	6.018	6.076	6.035
13.686	13.254	13.752	14.414	14.565	15.117	15.392	15.624	15.888	15.825	16.174	18.349
1.763	819	990	1.584	1.125	1.056	989	505	775	536	752	2.443
10	10	10	10	10	10	15	15	15	15	15	15
11.913	12.425	12.752	12.820	13.430	14.051	14.388	15.104	15.098	15.274	15.407	15.891
1.660	1.655	1.930	2.135	3.308	3.079	3.072	3.071	3.405	3.037	2.705	2.635
1.960	3.589	3.374	3.435	5.770	3.649	4.995	4.771	4.336	4.501	3.592	1.871
27	23	5	32	2.682	287	231	461	239	181	127	152
1.933	3.566	3.369	3.403	3.088	3.362	4.764	4.310	4.097	4.320	3.465	1.719
2.413	2.099	2.064	2.320	3.220	3.277	3.477	3.672	3.608	4.162	4.241	4.541
57	57	59	48	36	36	36	36	40	40	78	78
10.867	10.865	16.205	16.431	16.611	16.756	16.794	16.978	17.151	17.360	17.348	17.505
4.546	5.920	3.318	3.277	4.091	3.041	8.088	8.674	8.063	7.558	6.547	4.623
4.546	5.920	3.318	3.277	4.091	3.041	8.088	8.674	8.063	7.558	6.547	4.623
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2.369	3.302	3.736	4.426	4.379	4.819	—	—	—	—	—	—
3.570	2.158	2.229	2.270	2.308	2.323	2.317	2.331	2.969	3.004	3.955	5.613
1.483	1.483	1.514	1.535	1.552	1.565	1.569	1.586	1.602	1.622	1.621	1.635
1.068	1.165	1.258	1.320	1.645	1.810	1.976	2.081	2.148	2.421	2.632	1.301
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
110	110	110	110	110	110	110	110	110	110	110	138
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
670	670	670	670	670	670	670	670	670	670	670	800
282	282	282	282	282	282	282	282	282	282	282	328
49.670	51.433	55.535	58.035	64.206	62.224	64.994	65.772	66.065	66.710	66.131	65.552

34. tafla. Meðalgengi erlendra gjaldmiðla

		1973	1974	1975	1976	Jan.	Feb.
1 Bandaríkjadollar	Kaup	89,67	99,84	153,63	181,91	170,83	170,90
	Sala	90,02	100,24	154,03	182,31	171,23	171,30
1 Sterlingspund	Kaup	218,94	233,41	338,67	327,22	346,37	346,26
	Sala	220,23	234,60	340,02	328,26	347,37	347,26
1 Kanadadollar	Kaup	89,28	101,99	150,77	184,41	169,69	171,83
	Sala	89,78	102,49	151,35	184,92	170,19	172,33
1 Dönsk króna	Kaup	14,84	16,45	26,68	30,12	27,74	27,84
	Sala	14,92	16,53	26,76	30,20	27,82	27,92
1 Norsk króna	Kaup	15,58	18,11	29,33	33,38	30,74	30,95
	Sala	15,67	18,20	29,42	33,47	30,83	31,04
1 Sænsk króna	Kaup	20,53	22,56	36,91	41,81	39,01	39,07
	Sala	20,64	22,67	37,03	41,93	39,12	39,18
1 Finnskt mark	Kaup	23,45	26,54	41,73	47,18	44,50	44,62
	Sala	23,59	26,67	41,87	47,31	44,63	44,75
1 Franskur franki	Kaup	20,14	20,81	35,82	38,02	38,16	38,26
	Sala	20,25	20,92	35,94	38,12	38,27	38,38
1 Belgískur franki	Kaup	2,30	2,57	4,17	4,72	4,34	4,37
	Sala	2,32	2,58	4,18	4,73	4,36	4,38
1 Svissneskur franki	Kaup	28,31	33,80	59,34	72,86	65,59	66,51
	Sala	28,51	33,97	59,54	73,06	65,78	66,70
1 Hollensk flórína	Kaup	32,16	37,27	60,58	68,97	63,92	64,17
	Sala	32,34	37,46	60,78	69,16	64,11	64,36
1 Vestur-Þýskt mark	Kaup	33,75	38,68	62,26	72,39	65,60	66,72
	Sala	33,94	38,87	62,46	72,59	65,80	66,92
1 Lira	Kaup	0,15	0,15	0,23	0,22	0,25	0,22
	Sala	0,15	0,15	0,24	0,22	0,25	0,22
1 Austurrískur schill	Kaup	4,61	5,37	8,80	10,17	9,29	9,35
	Sala	4,63	5,40	8,83	10,19	9,31	9,37
1 Escudo	Kaup	3,68	3,97	6,02	6,03	6,26	6,23
	Sala	3,70	3,99	6,04	6,04	6,28	6,24
1 Peseti	Kaup	1,53	1,73	2,67	2,72	2,86	2,64
	Sala	1,54	1,74	2,68	2,73	2,87	2,65
1 Yen ¹⁾	Kaup	0,32	0,34	0,52	0,61	0,56	0,57
	Sala	0,33	0,34	0,52	0,62	0,56	0,57

1) Yen var fyrst skráð í apríl 1973.

samkvæmt skráningu Seðlabankans.

1976

<i>Marz</i>	<i>Apríl</i>	<i>Mái</i>	<i>Júní</i>	<i>Júli</i>	<i>Ágúst</i>	<i>Sept.</i>	<i>Okt.</i>	<i>Nóv.</i>	<i>Des.</i>
174,05	178,52	181,07	183,68	184,06	184,90	186,10	188,16	189,49	189,50
174,45	178,92	181,47	184,08	184,46	185,30	186,50	188,56	189,89	189,90
338,44	330,03	327,60	324,06	328,76	329,40	322,06	308,35	309,64	317,31
339,44	331,03	328,59	325,06	329,75	330,40	323,05	309,59	310,87	318,71
176,54	181,36	184,63	188,53	189,44	187,52	190,77	193,41	192,30	185,79
177,04	181,85	185,13	189,03	189,94	188,07	191,27	193,91	192,80	186,31
28,31	29,53	29,86	29,97	29,87	30,43	31,04	31,91	32,09	32,47
28,39	29,61	29,95	30,05	29,95	30,51	31,12	31,99	32,18	32,56
31,37	32,47	32,95	33,11	32,95	33,57	34,25	35,38	35,96	36,36
31,15	32,57	33,04	33,20	33,04	33,66	34,34	35,47	36,05	36,45
39,56	40,54	41,04	41,28	41,20	41,92	42,76	44,22	44,94	45,55
39,67	40,65	41,16	41,40	41,31	42,03	42,87	44,34	45,06	45,67
45,27	46,39	46,77	47,10	47,37	47,61	47,95	48,80	49,37	49,88
45,40	46,52	46,92	47,23	47,50	47,74	48,08	48,93	49,50	50,01
37,65	38,21	38,52	38,77	38,04	37,21	37,86	37,78	37,97	37,99
37,77	38,31	38,62	38,88	38,15	37,31	37,96	37,88	38,07	38,09
4,43	4,58	4,62	4,63	4,64	4,74	4,84	5,04	5,13	5,21
4,44	4,59	4,64	4,65	4,65	4,75	4,85	5,06	5,14	5,22
67,84	70,57	72,79	74,32	74,09	74,56	75,22	76,91	77,62	77,34
68,03	70,76	72,99	74,53	74,29	74,76	75,42	77,12	77,83	77,55
64,66	66,43	66,67	67,10	67,46	69,13	71,35	73,87	75,22	76,23
64,85	66,61	66,86	67,29	67,64	69,31	71,54	74,07	75,42	76,43
67,98	70,38	70,70	71,30	71,48	73,15	74,64	77,43	78,57	79,46
68,17	70,58	70,90	71,49	71,67	73,34	74,84	77,64	78,77	79,67
0,21	0,20	0,21	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22
0,21	0,20	0,21	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22	0,22
9,47	9,82	9,88	9,96	10,04	10,30	10,53	10,91	11,06	11,20
9,50	9,84	9,91	9,99	10,07	10,33	10,56	10,94	11,09	11,23
6,09	6,03	6,01	5,91	5,86	5,93	5,98	6,02	6,02	6,00
6,10	6,05	6,03	5,93	5,88	5,95	5,99	6,03	6,04	6,02
2,60	2,65	2,68	2,70	2,70	2,71	2,74	2,76	2,77	2,77
2,61	2,66	2,68	2,71	2,71	2,72	2,75	2,77	2,78	2,78
0,58	0,60	0,61	0,61	0,62	0,64	0,65	0,65	0,64	0,64
0,58	0,60	0,61	0,62	0,63	0,64	0,65	0,65	0,64	0,64

ÁRSSKÝRSLA SEÐLABANKANS 1976, bls. 97

32. tafla. B-hluti með viðbótum.

	1/1/66- 1/5/73	1/5/73- 31/7/74	31/7/74- 31/12/75	1/1/76- 1/5/76	Eftir 1/5/76
B. Vextir við Seðlabankann:					
Innlánsvextir:					
1. Viðskiptareikningar	8,0	8,0	10,0—14,0	10,0—14,0	12,0—17,0 ³⁾
2. Innstæðureikn.					} breyti- legir
45 dagar	9,0	11,0	15,0	15,0	
90 dagar	9,5	11,5	15,5	15,5	
180 dagar	10,0	12,0	16,0	16,0	
aðrir	—	—	—	—	
3. Bundnar innstæður					
fyrstu 20 m.kr. ²⁾	M+2,25	M+2,25	M+3,5	M+2,25	M+2,25
aðrar ²⁾	M+1,75	M+1,75	M+2,5	M+1,25	M+1,25
Útlánsvextir:					
4. a. Veð í útfl.afurðum	5,25	5,25	7,25	7,25	7,25
b. Önnur afurðalán	6,75	8,25	9,25	9,25	9,25
c. Ýmis rekstrarlán	8,5—9,5	10,0—11,5	11,5—15,0	11,5—15,0	11,5—16,0
5. Vixlar gegn verðbr.	10,0	12,5	16,0	16,0	17,0
6. Yfirdr. á viðskiptar.	16,0	18,0	24,0	24,0	36,0 ⁴⁾

- 1) Auk yfirdráttarvaxta af skuld skal greiða viðskiptagjald af umsaminni yfirdráttarheimild.
- 2) Af bundnum innstæðum fær viðkomandi innlánsstofnun 2,25% eða 1,25% hærri vexti en hún greiðir að meðaltali af innlánnum. Eftir 1. maí 1976 hækka vextir af bundinni innstæðu, ef hlutfall vaxtaaukainnlána af heildarinnlánnum er meira en 25% yfir meðalhlutfalli þessara stærða hjá öllum innlánsstofnunum.
- 3) Vextir af innstæðum á viðskiptareikningi eru 12% á ári. Þeir hækka, ef meðalinnstæður á viðskiptareikningi eru umfram 2% af heildarinnlánnum í ársbyrjun hjá viðkomandi innlánsstofnun.
- 4) Þann 11. desember 1976 breyttust yfirdráttarvextir við Seðlabankann og reiknast nú 1% af hæstu skuld á hverju 10 daga tímabili. Þó skal aðeins reikna 18% dagvexti á ári af yfirdráttarskuld sem varir aðeins í tvo daga.